

การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรม
กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิพิธาราม
อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ปริญญานิพนธ์
ของ
ปัญจพร อะโนดาษ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158.2
ป523ก
ร. 3

การเปรียบเทียบผลของการใช้ทบทวนสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรม
กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิจิตาราม
อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

บทคัดย่อ

ของ

ปัญญาพร อะโนดาษ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2547

๒ ๒๕๔๗

๒๕๔๗

ปัญจพร อะโนดาษ. (2547). การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก. ปรินูญานพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.พาสณา จุลรัตน์, รองศาสตราจารย์ เวย์นี กรีทอง.

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2547 ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย จำนวน 16 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คนกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง แบบแผนการทดลองคือ ABA Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบของวิลคอกซัน (The Willcoxon's Matched Pairs Signed – Ranks test) และการทดสอบของ แมน-วิทนีย์ (The Mann – Whitney U test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF EFFECTS OF ROLE PLAYING AND CASE ON ASSERTIVE BEHAVIOR
OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS OF WATSUNTHORNPICHITARAM SCHOOL,
IN AMPHOE ONGKHARUK, CHANGWAT NAKORNNAYOK

AN ABSTRACT

BY

PUNJAPORN ANODAS

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2004

Punjaborn Anodas.(2004). A comparison of the effects of role playing and case on assertive behavior of Prathom Suksa V students of Watsunthornpichitaram school, in Amphoe Ongkharuk, Changwat Nakornnayok. Master thesis, M.ED. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committtee : Dr. Passana Chularut , Assoc.Prof. Waythanee Greethong.

The purpose of this experimental research was to compare the effects of Role Playing and case on Assertive behavior of prathom suksa V students of Watsunthornpichitaram School, in Amphoe Ongkharuk, Changwat Nakornnayok in academic year 2003. The 16 simple students were randomly selected from population. Then they were randomly divided into two experimental groups. Each group consisted of 8 students. The experimental group I was exposed to role - playing and experimental group II was exposed to case . ABA Reversal Design was experimental design. The Willcoxon's Matched Pairs Signed – Ranks test and The Mann – Whitney U test were used to analyse the data.

The results were as follows :

1. The assertive behavior of students who were exposed to role playing was significantly increased than before the experiment at .01 level.
2. The assertive behavior of students who were exposed to case using was significantly increased than before the experiment at .01 level.
3. There was no significantly difference of the assertive behavior between the students exposed to role playing and the others students exposed to case .

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรม
กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิพิธดาราม
อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ของ

นางสาวปัญจพร อะโนดาษ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

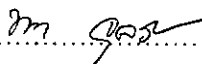

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

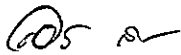
วันที่ 15 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

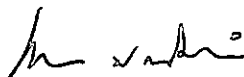
..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.พาสณา จุลรัตน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์เวธนี กรீทอง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.พาสณา จุฬรัตน์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวอร์นี กรීทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษา ชี้แนะข้อคิดและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิตา แสนคำเครือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และอาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอบพระคุณ นายศักดิ์ดา พิสุทธิพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุนทรพิพิธาราม ที่ให้ความร่วมมือด้านอาคารสถานที่ในการทำวิจัยครั้งนี้ อาจารย์วรภรณ์ ไทยกิ่ง และอาจารย์อัมภรณ์เพ็งปฐม อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิพิธารามและคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิพิธาราม อำเภอบางกรัษ จังหวัดนครนายก ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาทุกคน ที่คอยให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อผดุงศักดิ์ คุณแม่สมจิต อะโนดาษและครอบครัว ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจกับผู้วิจัยด้วยดีเสมอ

สุดท้ายนี้คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บิดา มารดา ตลอดจนคณาจารย์ของผู้วิจัยทุกท่านที่สร้างองค์ความรู้ และอบรมปลูกฝังความดีให้กับผู้วิจัยตลอดมา

ปัญญาพร อะโนดาษ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	8
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ.....	18
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง.....	19
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง.....	24
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม	29
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	35
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
การสร้างเครื่องมือในการค้นคว้า.....	36
การดำเนินการทดลอง.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	 48
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า	48
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	50
อภิปรายผล	51
ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	55
 ภาคผนวก	 60
ภาคผนวก ก	61
ภาคผนวก ข	130
 ประวัติย่อผู้วิจัย	 152

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1	
	ก่อนและหลังได้รับการใช้บทบาทสมมติ	44
2	เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1	
	ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง	44
3	เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1	
	ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง	45
4	แสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลใน	
	กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ	147
5	แสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลใน	
	กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ	148
6	แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนในการทำกิจกรรม	
	ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ	149
7	แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนในการทำกิจกรรม	
	ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง	150
8	แสดงผลต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนในการทำกิจกรรม	
	ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับ	
	การใช้กรณีตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง	151

บัญชีภาพประกอบ

[illegible]

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ

หน้า

15 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 5	
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ	143
16 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 6	
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ	144
17 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 7	
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ	145
18 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 8	
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ	146

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ โดยยึดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างองค์ความรู้ ความสามารถด้วยตนเอง ใ้วิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมสนับสนุน และสร้างบรรยากาศให้เด็กเกิดความคิดอย่างอิสระ กล้าเสนอแนวความคิดของตนเอง กล้าแสดงออก กล้าวิพากษ์วิจารณ์และแสดงเหตุผล(กรมวิชาการ. 2536 : 38) ในการเรียนการสอน นอกจากให้ผู้เรียนรู้จักจดบันทึกแล้ว จำเป็นต้องให้ผู้เรียนคิดหาคำถามจะซักถามหรือได้ตอบ และแสดงความคิดเห็นจากเนื้อหาที่เรียนแต่ละชั่วโมง(ทวีป อภิลิทธิ์. 2520 : 19) ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ควรเน้นให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ และผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางทำกิจกรรมด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง ฉะนั้นผู้เรียนจะต้องค้นคว้าคิดหาคำตอบให้มากที่สุด แต่ก็ยังเป็นปัญหาสำหรับครูเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งมีนักเรียนบางคนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน(นวลศรี นวลมณี. 2524 : 24)

พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นการกระทำของคนที่กล้าบอกผู้อื่นถึงความรู้สึกของตน ด้วยความเหมาะสม(กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545 : 51) ทั้งด้านภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางตามสิทธิที่ตนมี โดยไม่ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่นและเป็นที่ยอมรับของสังคม(หลุย จำปาเทศ. 2533 : 126) ซึ่งโดยทั่วไป พฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้น จะนำมาซึ่งผลที่น่าพึงพอใจทั้งบุคคลที่กระทำและถูกกระทำ แม้ว่าสิ่งที่แสดงออกอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ผู้ที่ได้แสดงออกจะรู้สึกดีที่ได้บอกความรู้สึกหรือความคิดเห็นของเขาได้อย่างชัดเจน ส่วนผู้ที่ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้น เขาจะรู้ถึงความต้องการ ทำให้เกิดความเข้าใจผิดน้อยลง ซึ่งก็จะส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้นอีกด้วย(สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541 : 150)

โดยส่วนใหญ่เมื่อบุคคลต้องอยู่ในห้องประชุมที่มีคนจำนวนมากมักจะหลีกเลี่ยงการพูด หรือการออกไปแสดงความคิดเห็น(วิภา มีสวัสดิ์. 2523 : 2) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวลัย หกสุวรรณ(2519 : 28) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานครพบว่า เด็กนักเรียนในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีปัญหามากในด้านการไม่กล้าถามครูในสิ่งที่ตนยังไม่เข้าใจ ซึ่งเป็นลักษณะของเด็กไทยส่วนใหญ่ที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จะมีลักษณะคล้ายตามและเป็นผู้ฟังแต่เพียงฝ่ายเดียว เมื่อครูตั้งคำถามหรือขอความคิดเห็นจากนักเรียนมักจะพบกับความผิดหวัง

กล่าวคือ มีนักเรียนส่วนน้อยที่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ฟังฝ่ายเดียว

สาเหตุของพฤติกรรมดังกล่าวอาจเป็นเพราะ การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ซึ่งมักจะอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นเด็กมีมารยาทเรียบร้อย นิ่งนิ่ง ๆ กระทำสิ่งใด ๆ ด้วยความระมัดระวัง ฝึกให้มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส รู้จักที่ต่ำที่สูง จึงทำให้เด็กไทยเป็นจำนวนมากมีปัญหาในการแสดงออก คือไม่กล้าแสดงความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมที่ตนเองปรารถนา อันเนื่องมาจากความกลัวต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือกลัวบุคคลอื่นในสังคมไม่ยอมรับ(ประสิทธิ์ ทองอุ่น. 2542 : 47)

จากการที่ผู้วิจัยเคยสอนวิชาดนตรีไทยที่โรงเรียนวัดสุนทรพิพิธาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก พบว่านักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ส่วนใหญ่มีความกล้าแสดงออกน้อย เช่น ไม่กล้าซักถามเมื่อไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียนผ่านไปแล้ว ไม่สบตาอาจารย์เมื่อถูกเรียกให้ตอบคำถาม ไม่กล้าแสดงความรู้สึกของตนเอง เป็นต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจปัญหาเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย เช่น ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าถามในสิ่งที่สงสัย ไม่กล้าสบตาครูขณะตอบคำถาม จากนั้นผู้วิจัยจึงสังเกตพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อยเช่นเดียวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ผู้วิจัยจึงใช้แบบสอบถามปลายเปิดสำรวจปัญหาของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากนักเรียนจำนวน 96 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 34 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 32 คน โดยให้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ ดังนี้

คำถามข้อที่ 1. ถามว่า ในขณะที่เรียนอยู่นักเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง ถ้ามี คืออะไรบ้าง ผลการสำรวจโดยเรียงลำดับปัญหาจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ตอบว่า ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ไม่เข้าใจบทเรียน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ไม่มีปัญหา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ไม่ชอบทำการบ้าน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ไม่กล้าถามครูเมื่อมีปัญหา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 34 คน ตอบว่า ไม่กล้าถามครูเมื่อมีปัญหา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 26.47 ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 เข้ากับเพื่อนไม่ได้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ไม่กล้าพูดในที่ชุมชน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 ไม่มีปัญหา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 ไม่กล้าคุยกับคนอื่นก่อน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 32 คน ตอบว่า ไม่กล้าพูดหน้าชั้นเรียน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 28.12 ไม่เข้าใจบทเรียน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 เข้ากับเพื่อนไม่ได้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 ไม่กล้าถามครูเมื่อมีปัญหา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ

15.63 ไม่มีปัญหา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 จากการสำรวจปัญหาเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีปัญหาด้านการแสดงออกมากที่สุด คือ ไม่กล้าถามครูเมื่อมีปัญหา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าคุยกับคนอื่นก่อน ไม่กล้าพูดในที่ชุมชน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 67.64 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 ตามลำดับ

คำถามข้อที่ 2. ถามว่า นักเรียนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไรบ้าง ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตอบว่า ฝึกถามครูบ่อย ๆ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ไม่รู้จะทำอย่างไร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.66 ปรึกษาเพื่อน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตอบว่า ไม่รู้จะทำอย่างไร จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 38.23 ฝึกพูดบ่อย ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 พยายามถามครูบ่อย ๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 26.47 พยายามคุยกับเพื่อนก่อน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบว่าปรึกษาเพื่อน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ไม่ได้แก้ปัญหานั้น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 34.37 พยายามตอบและถามคำถามครู จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13

จากการสำรวจปัญหาเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากที่สุด คือ ไม่กล้าถามครูเมื่อมีปัญหา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าคุยกับคนอื่นก่อน และไม่กล้าพูดในที่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ คมเพชร ฉัตรสุณกุล (2531 : 13) ที่กล่าวว่า บุคคลที่ขาดการกล้าแสดงออกนั้น นักพฤติกรรมศาสตร์เชื่อว่าเขาเป็นคนที่มีความกลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัว ไม่กล้าพูดหรือกระทำการสิ่งใด ๆ ที่เป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีเหตุผลสมควร การกล้าแสดงออกนั้นบุคคลจะต้องกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น โดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่น(ธีระ ประพฤติกิจ. 2540 : 38) ดังนั้นการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า เราจึงควรเน้นความจำเป็นในการพัฒนานักบุคลิกภาพของบุคคลในสังคม โดยส่งเสริมให้เกิดความกล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น เพราะเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความสำคัญลักษณะหนึ่งในการดำรงชีวิตอยู่ในยุคปัจจุบัน(พรณราย ทรัพย์ะประภา. 2524 : 9) จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกจึงมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน และการปรับตัวในสังคมเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้แม่แบบ การใช้กรณีตัวอย่าง การเสริมแรง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น สำหรับการใช้บทบาทสมมตินั้น ทิศนา ขัมมณี (2528 : 47) กล่าวว่า เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเรียนปนเล่น นักเรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความกระตือรือร้น และการที่นักเรียนได้ทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเองทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงข้อแตกต่างของ

พฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเกิดความเข้าใจถึงลักษณะในการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ดังเช่น งานวิจัยของพรพรรณ กลิ่นเกษร (2538 : 62) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทัศนคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมดีขึ้น สำหรับการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นอีกวิธีหนึ่งซึ่งเป็นกรณีการยกเอากรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงให้เกิดการคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับชีวิตจริง ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิดและแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่น ๆ จากผลการวิจัยของ สุพา แสงพรหม (2545 : 41) ได้ศึกษาผลของการใช้กรณีตัวอย่างในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้กรณีตัวอย่างมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ และการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ผู้สนใจที่มีความชำนาญในการใช้บทบาทสมมติ และการใช้กรณีตัวอย่างนำไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย จำนวน 23 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทร พิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2546 ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีที่ใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ
 - 1.1 การใช้บทบาทสมมติ
 - 1.2 การใช้กรณีตัวอย่าง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมกล้าแสดงออก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศัพท์ที่ 1 การใช้บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีการกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นมา และกำหนดบทบาทเฉพาะตัวให้แก่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแสดงบทบาทนั้น เป็นการแสดงที่ไม่มีการข่มขู่หน้า ผู้แสดงจะแสดงบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และถือเอาความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของสถานการณ์ที่สมมติขึ้น แล้วแจ้งให้นักเรียนทราบถึง

จุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เพื่อนำเข้าสู่พฤติกรรมกล้าแสดงออก

2.2 ผู้วิจัยให้อาสาสมัครเป็นผู้แสดง

2.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่าน และให้นักเรียนช่วยกันซักถามสำหรับแสดง

2.4 ผู้ที่ไม่ได้แสดง เป็นผู้สังเกตการณ์การแสดง

2.5 ก่อนแสดงให้ผู้แสดงได้ลองแสดงบทบาทต่าง ๆ ก่อน เพื่อลดความตื่นเต้น

2.6 นักเรียนเริ่มแสดงบทบาทที่ตนได้รับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย เรื่องบทบาทของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หากการแสดงในครั้งแรกยังไม่ได้ผลเป็นที่พอใจ อาจให้มีการแสดงความคิดใหม่ หรือ ข้อคิดเห็นของกลุ่ม ถ้าแสดงเป็นที่พอใจแล้ว ไม่ต้องแสดงเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ

(วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1)

ศัพท์ที่ 2 การใช้กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีที่ครูให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยผู้วิจัยรวบรวมข่าวเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันมาปรับปรุงและผูกเรื่องเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ วิจารณ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหา โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ เพื่อนำเข้าสู่พฤติกรรมกล้าแสดงออก

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างโดยให้นักเรียนศึกษาเอกสารที่เป็นเรื่องราว พร้อมทั้งตั้งปัญหาเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย จากนั้นให้เสนอรายงานผลการอภิปราย

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

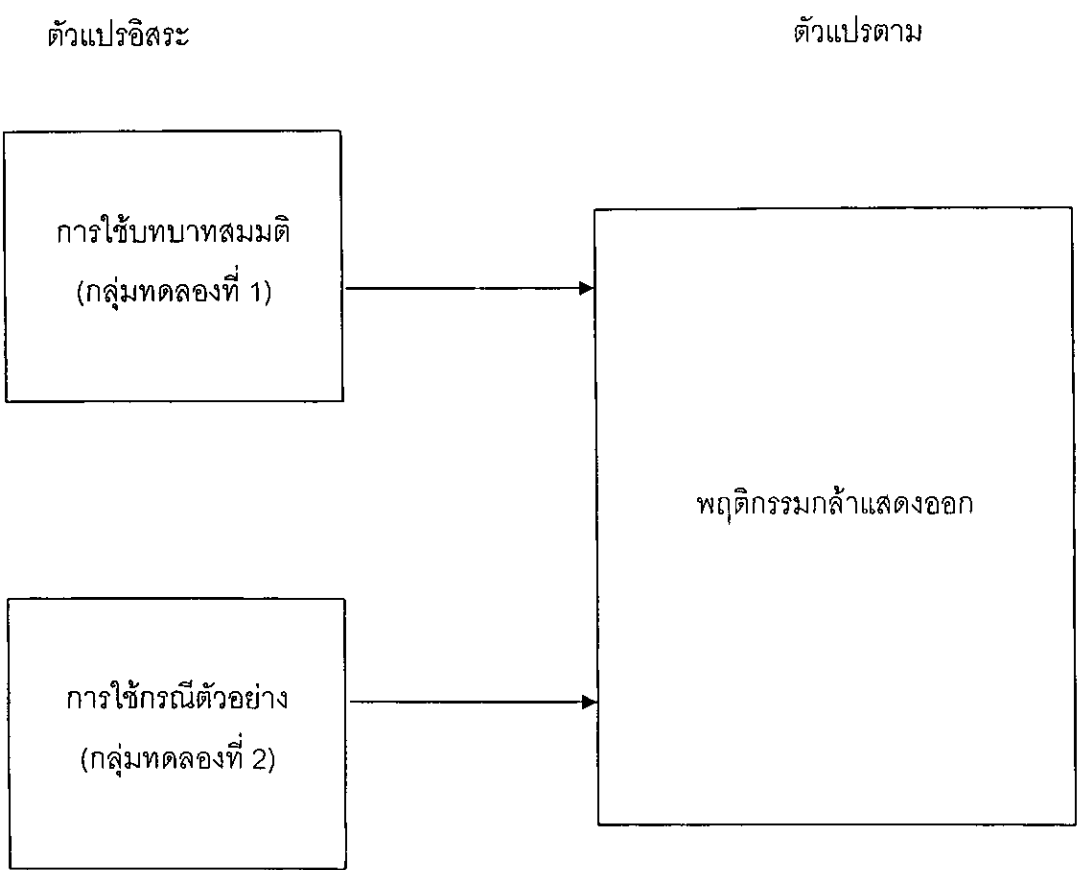
(วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2)

ศัพท์ที่ 3 พฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนโดยการพูด และกระทำด้วยความเหมาะสม ถูกกาลเทศะ ในขณะร่วมกิจกรรม ได้แก่

3.1 ภาษาท่าทาง ได้แก่ การแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงและ การสบตาคู่สนทนา

3.2 ภาษาถ้อยคำ ได้แก่ การพูดแสดงความรู้สึกของตนเองโดยไม่ขัดเงิน การพูดหักทลาย
คนอื่นก่อน การยอมรับคำชมเชยอย่างเหมาะสม การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ และการ
คัดค้านความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

- 1. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นหลังจากการได้รับการให้บทบาทสมมติ
- 2. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
- 3. นักเรียนที่ได้รับการให้บทบาทสมมติและได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง
3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.1.1 ความหมายของบทบาทสมมติ

แชฟเทลและแชฟเทล (Shafteel and Shafteel. 1967 : 83) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า เป็นวิธีการที่จะฝึกฝนเพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งต้องมีเทคนิคหลายอย่าง เช่น การอภิปราย การนิยาม การวิเคราะห์ปัญหาการแสดงและปฏิกิริยาของผู้ชม

เทลเลอร์ และวอลฟอร์ด (Tayler and Walford. 1974 : 75) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ได้สามารถสวมบทบาทในสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องรับรู้บทบาทของตนเองเพื่อให้เข้าใจและมีอารมณ์ในการแสดง

ดวงเดือน เทศวานิช (2530 : 108) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า หมายถึง การแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เทียบเคียงกับสภาพที่เป็นจริงตามและผู้แสดงบทบาทได้แสดงออกมาเพื่อให้ผู้ดูเข้าใจปัญหาอย่างดี และนำมาอภิปรายกันได้อย่างถูกต้อง

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531 : 67) กล่าวว่า บทบาทสมมติ เป็นวิธีสอนที่ใช้บทบาทสมมติ ขึ้นจากความเป็นจริงมาเป็นเครื่องมือในการสอน โดยที่ครูสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น มีการนำการแสดงออกทั้งด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาใช้เป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ นักเรียนในเรื่อง ความรู้สึก พฤติกรรม และปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ทิตนา แคมมณี (2536 : 27) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่ได้รับ ความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาแล้ว ให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก

สนั่น มีชันนาก (2538 : 280) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นการแสดงออกของผู้เรียน ตามเนื้อหาของสถานการณ์ เรียนโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนสัมผัสกับสิ่งที่เรียนรู้ ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ขณะแสดงออกมีการแก้ไขปรับปรุงให้สมจริงมากที่สุดและความเป็นอิสระ เป็น ตัวของตัวเองประสานงานกับกลุ่มแสดงของตนเองได้เป็นอย่างดี

สุวิทย์ มูลคำ (2545 : 53) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นการสร้างหัวข้อเรื่องหรือสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วแสดงตามบทบาทนั้น ตามความรู้สึกนึกคิดและ ประสบการณ์ที่ผู้แสดงคิดว่าควรจะเป็น ภายหลังการแสดงจะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออก ทั้งด้านความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของบทบาทสมมติที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าบทบาทสมมติ เป็นวิธีการ สอนที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทาง โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดบทบาทและสถานการณ์ สมมติขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามบทบาทที่ตนได้รับเป็นไปตามธรรมชาติ และให้ผู้เรียนเกิด การรับรู้ความรู้สึกพฤติกรรม และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.1.2 ทฤษฎีการใช้บทบาทสมมติ

วารี ธีรจิตร (2534 : 184-185) ได้กล่าวทฤษฎีการใช้บทบาทสมมติ มี 2 ทฤษฎี ดังนี้

1. การใช้บทบาทสมมติที่เตรียมไว้ล่วงหน้า (Preplanned or Structure Role - Playing) ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากความคิดที่ว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนเรียนรู้โดยการกระทำ ทดลอง ฝึกหัด และลองผิดลองถูก ผู้เรียน สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นแล้วเลียนแบบ หรือเรียนรู้ โดยมีปฏิกิริยาโต้ตอบพฤติกรรมของผู้เล่น บทบาทผู้นำจะทำหน้าที่ตีความและตัดสินอย่างพินิจพิจารณา สมาชิกในกลุ่มจะเกิดความคิดรวบยอด ในเรื่องหลักการที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์เป็นโอกาสที่สมาชิกจะเพิ่ม ความรู้สึกเกี่ยวกับการเรียนรู้

การมองเห็น และการเกิดปัญหา ทฤษฎีนี้จึงประกอบไปด้วยการวิเคราะห์การประเมินผล และแนะนำ การปรับปรุงพฤติกรรมและทักษะในตัวสมาชิก

2. การใช้บทบาทสมมติแบบอัตโนมัติ (Spontaneous Role - Playing) ทฤษฎีนี้ คล้ายทฤษฎีแรก คือ สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้ด้วยการสังเกต เลียนแบบ และการวิจารณ์ หรือติชม แต่ข้อแตกต่างระหว่างทฤษฎีนี้กับทฤษฎีแรกก็คือ กระบวนการวิเคราะห์ในสถานการณ์การเรียนรู้ ทฤษฎีนี้ เน้นหนักเรื่องความเป็นธรรมชาติมากกว่าการวิเคราะห์ และผู้เรียนได้รับการส่งเสริมในการคิดหา โครงสร้างของเขาเองมาทดลองและค้นคว้าหาแบบของพฤติกรรมใหม่ ๆ

1.1.3 รูปแบบของบทบาทสมมติ

สมาน ลอยฟ้า (2535 : 61-62) กล่าวว่า บทบาทสมมติแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. บทบาทสมมติแบบมีโครงสร้าง (structured) เป็นแบบที่ครูให้คำแนะนำแก่นักเรียนผู้แสดงโดยอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอุปนิสัยของตัวละคร รวมทั้งภูมิหลังที่เกี่ยวกับสถานการณ์ของบทบาทสมมตินั้น

2. บทบาทสมมติแบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured) เป็นรูปแบบที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นบทบาทที่สำคัญและองค์ประกอบต่าง ๆ ของสถานการณ์จะถูกกำหนดขึ้นโดยสมาชิกของกลุ่ม ผู้แสดงจะต้องกำหนดองค์ประกอบเหล่านั้นขึ้นเอง

นิพนธ์ ไทยพานิช (2535 : 291) กล่าวถึงรูปแบบของบทบาทสมมติสามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

1. บทบาทสมมติแบบกำหนดโครงสร้าง เป็นการแสดงบทบาทสมมติตามที่กำหนดให้ คือ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดบทบาท กำหนดเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ ไว้เรียบร้อยแล้ว มีการเตรียมเอกสารเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้มีกำหนดไว้เพื่อให้ผู้แสดงได้มีแนวทางชัดเจนที่จะแสดงบทบาทสมมตินั้น ๆ

2. บทบาทสมมติแบบไม่มีกำหนดโครงสร้าง จะเกิดขึ้นเองและเป็นไปโดยธรรมชาติของการอภิปรายกลุ่ม เกิดขึ้นโดยไม่มีการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะเป็นเรื่องอะไร ส่วนมากจะเกิดขึ้นเมื่อสถานการณ์บางสิ่งบางอย่าง เหตุการณ์บางอย่างที่เป็นเรื่องราวประเด็นที่สำคัญค่อนข้างวิกฤติ

สรุปได้ว่า รูปแบบของบทบาทสมมติแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ บทบาทสมมติแบบมีโครงสร้าง คือการแสดงบทบาทสมมติโดยกำหนดเรื่องราวต่าง ๆ ไว้เรียบร้อยแล้ว ส่วนบทบาทสมมติแบบไม่มีโครงสร้าง คือการแสดงบทบาทสมมติโดยผู้แสดงจะต้องกำหนดเรื่องราวต่าง ๆ และองค์ประกอบต่าง ๆ ขึ้นเอง

1.1.4 ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

ทิสนา แชมมณี (2519 : 42-43) กล่าวว่า บทบาทสมมติ เป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการสอนได้มาก ครูสามารถนำบทบาทสมมติไปช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีสาเหตุ การที่ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสภาพต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ผลักดันให้คนต้องแสดงพฤติกรรมใด ๆ ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนไม่ด่วนตัดสินใจอะไรง่าย ๆ ก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ นอกจากนั้นยังจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็นอีกด้วย
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ ว่าผู้อื่นมีความคิดเห็นและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเอาใจเขา มาใส่ใจเรา
3. ช่วยลดความรู้สึกเครียดของผู้เรียน ในบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีความรู้สึกเกร็งแรงในใจในหลายประการที่ไม่สามารถแสดงออกมาได้ ครูอาจใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมา เป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้เรียนลงได้บ้าง
4. ช่วยให้ครูได้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถจะบอกความต้องการของตนเองออกมาได้ ครูอาจจะจัดบทบาทสมมติให้ผู้เรียนได้แสดง ซึ่งผู้เรียนอาจจะเปิดเผยความต้องการของตนเองออกมาโดยไม่รู้ตัว
5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี การให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง สิ่งนี้นับว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงามทางจิตใจ อันจะช่วยให้บุคคลนั้นดำรงชีพอยู่อย่างปกติสุขและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเอง และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้น ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของตนเอง การที่มีโอกาสได้แสดง อภิปราย และวิเคราะห์ถึงค่านิยมเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น
7. ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาถึงความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้นในการทำงานร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มมักจะมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่เนื่อง ๆ ความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันและเกิดความแตกแยกในหมู่คณะ วิธีการบทบาทสมมตินี้สามารถทำให้คนในกลุ่มเกิดความเข้าใจและมีความสามัคคีปรองดองกัน
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม

ดังนั้น การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็น บทบาทสมมตินี้สามารถนำมาใช้ทำให้คนในกลุ่มเกิดความเข้าใจกัน และมีความสามัคคีปรองดองกัน

9. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ บทบาทสมมติทุกบทบาท มักจะมีเหตุการณ์ที่มีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงต้องใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหาจึง นับว่าวิธีการนี้จะช่วยฝึกเรื่องการแก้ปัญหาและการตัดสินใจเป็นอย่างดี

ซูศรี สนิทประชากร (2525 : 14-1) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจนเพราะเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่สมมติจากเรื่องจริง ซึ่งจะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกมีการอภิปรายและวิเคราะห์เรื่องราวนั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ตัดสินใจและสามารถนำการแก้ปัญหาใช้ในชีวิตประจำวัน

จากประโยชน์ของบทบาทสมมติที่กล่าวมา สรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดูฝึกฝนการคิด การพูด และการแสดงออกทางพฤติกรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการแสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ผู้สอนต้องการจะพัฒนาผู้เรียนนอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายในบทเรียน

1.1.5 จุดมุ่งหมายของการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531 : 67) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน
2. เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงออกซึ่งความรู้สึกลึก
3. เพื่อฝึกการแก้ปัญหา

สมาน ลอยฟ้า (2535 : 65) ได้กล่าวว่า บทบาทสมมติสามารถนำไปใช้เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาได้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม และการรับรู้ เช่น ใช้สำรวจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นในการแสดงออกหรือระบายความรู้สึก ใช้ในการตรวจสอบค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเมินค่านิยมของตนเองและความขัดแย้งทางค่านิยม เป็นต้น เนื่องจากสถานการณ์สมมติมีความใกล้เคียงกับสถานการณ์ปัญหาจริงการแสดงจึงสามารถล่วงเอาพฤติกรรมและการตอบสนองทางอารมณ์ที่แท้จริงของนักเรียนออกมาได้

2. เพื่อพัฒนาทัศนคติและทักษะในการแก้ปัญหา เช่น เพื่อให้รู้จักยอมรับแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้เพื่อพัฒนาความสามารถในการกำหนดปัญหาสรุปทางเลือกในการแก้ปัญหา และประเมินผลเกิดขึ้น เพื่อให้รับพฤติกรรมใหม่ ๆ ในการเผชิญและการจัดการกับปัญหา

3. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการยอมรับความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

4. เพื่อสำรวจเนื้อหาวิชา เช่น สำรวจความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วม เพื่อสำรวจข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ อันได้แก่ วิกฤตการณ์ ปัญหา และการตัดสินใจ

5. เพื่อใช้เป็นพาหนะในการพัฒนาเนื้อหาของการสอนโดยที่นักเรียนไม่รู้ตัวเนื่องจากสนุกและเพลิดเพลินกับการแสดงบทบาท

สุวิทย์ มูลคำ (2545 : 53-54) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของบทบาทสมมติไว้ ดังนี้

1. เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อฝึกให้ผู้เรียนใช้ความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

3. เพื่อให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนเจตคติ พฤติกรรมและการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการแสดงออกและเรียนอย่างสนุกสนาน

จากจุดมุ่งหมายของการใช้บทบาทสมมติที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมติจะช่วยให้ นักเรียนได้เรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมจริงทำให้นักเรียนได้รู้สึกถึงเหตุการณ์จริง รู้จักการเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และสามารถปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.1.6 ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ

ทศนา เขมมณี (2525 : 2) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้บทบาทสมมติว่า บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม และแบบไม่ได้เตรียมบทไว้พร้อม มีขั้นตอนคล้ายคลึงกันดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1 การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ว่าอะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ กำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

1.2 เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

2. ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

2.1 การอุ่นเครื่อง เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ตรงกับเรื่องที่จะเรียน ครูอาจเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้นักเรียนฟัง

2.2 การเลือกตัวผู้แสดง อาจเลือกบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบทบาท หรือบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้ามก็ได้

2.3 การจัดฉากแสดง หลังจากที่ได้ตัวผู้แสดงแล้ว จึงจัดฉากแบบสมมติ

ขึ้นมาเพื่อให้การแสดงใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจจะเป็นแบบง่าย ๆ หรือแบบหรูหราก็ได้

2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกต และวิเคราะห์ เหตุการณ์ไปด้วย มีฉะนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์หลังจากการแสดงจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ครูต้องช่วยจัดความตื่นเต้น ความ ประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.6 การแสดง การแสดงควรเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดแย้ง นอกจาก กรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

2.7 การดัดบทการแสดง ควรมีการดัดบทการแสดงเมื่อ

2.7.1 การแสดงให้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์หรืออภิปรายได้

2.7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ถ้าแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดการเข้าใจผิดบาง ประการ

2.7.4 การแสดงจบเรื่อง

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง การวิเคราะห์ผลการแสดงมักเป็นไปใน รูปของการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปแบบใด นั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจให้ผู้แสดงเปิดเผยความรู้สึกและเสนอแนวความคิด เห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ในกรณีที่การแสดงครั้งแรกได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ หรือมีผู้เสนอแนวคิดใหม่ ๆ ใน การแก้ปัญหา ก็อาจมีการแสดงใหม่อีก

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้วครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งอาจมีการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือแนวความคิดรวบยอด

สโน้น มีชั้นหมาก (2538 : 280-281) กล่าวถึงขั้นตอนการใช้บทบาทสมมติ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

1. กำหนดขอบเขตของปัญหา และแจกแจงรายละเอียด

2. กำหนดสถานการณ์สมมติ และบทบาท

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดงบทบาท ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การอุ่นเครื่อง ชักซ้อมความเข้าใจ ฟังคำอธิบายสถานการณ์

สมมติ ทำความเข้าใจให้ตรงกัน ระหว่างผู้เรียนกับครู

2. เลือกตัวแสดงบทบาทตามความเหมาะสม หรือความสมัครใจโดย
ปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม
3. จัดฉากการแสดง จัดขึ้นเป็นฉากสมมติให้ใกล้เคียงกับเรื่อง
4. เตรียมผู้สังเกตการณ์ จัดผู้เรียนส่วนหนึ่งฝึกสังเกตวิเคราะห์สถานการณ์
5. การเตรียมความพร้อมของผู้แสดงทำอย่างอิสระโดยไม่ขัดจังหวะ
การแสดง
6. การตัดบทการแสดง เมื่อการแสดงผ่านไปช่วงหนึ่งแล้ว จะหยุดพัก
การแสดงเมื่อเห็นว่าการแสดงนั้นอยู่ในสถานการณ์ดังนี้
 - 6.1 กรณีที่ได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์หรืออภิปรายได้แล้ว
 - 6.2 กรณีที่การแสดงพอจะได้เรื่งรู้เรื่องโดยไม่จำเป็นต้องแสดงต่อไป
 - 6.3 กรณีที่ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้แล้ว
 - 6.4 กรณีที่แสดงจบเรื่องแล้ว

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

โดยผู้เรียนอภิปรายร่วมกันทั้งผู้แสดง ผู้สังเกต ผู้ชมการแสดง ว่าการแสดงสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก เหตุผลการแสดงออก

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากวิเคราะห์ อภิปรายผลแล้ว ก็ทดลองแสดงใหม่อีกครั้ง หรือแสดงเพิ่มเติม
บางส่วน แต่ถ้การแสดงครั้งแรกสมบูรณ์ใช้ได้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องแสดงเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด
ของตนจากขั้นตอนการใช้บทบาทสมมติข้างต้น จะต้องมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน จึงจะทำให้ผู้เรียน
เข้าใจและเกิดการเรียนรู้ได้ดี ช่วยปรับปรุงทัศนคติและพฤติกรรมให้เหมาะสม

1.1.7 ข้อดีและข้อเสียของการใช้บทบาทสมมติ

ดวงเดือน เทควานิช (2530 111-113) ได้กล่าวถึงข้อดี และข้อเสียของการสอน
แบบการแสดงบทบาทสมมติ ดังนี้

ข้อดี

1. ช่วยให้ผู้เรียนรู้หลาย ๆ ด้าน ที่สอนหลักสูตรและปรัชญาการศึกษาสมัย
ใหม่เป็นอย่างดี

2. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีสาเหตุ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนไม่
ด่วนตัดสินใจอะไรง่าย ๆ ก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ และได้แนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดอีกด้วย
 3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเอาใจ
เขามาใส่ใจเรา
 4. ช่วยลดความรู้สึกดิ่งเครียดของผู้เรียน โดยให้นักเรียนได้ระบายความรู้สึก
ภายในออกมา เป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้เรียนลงได้บ้าง
 5. ช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน โดยผู้เรียนอาจจะเผย
ความต้องการของตนออกมาโดยไม่รู้ตัว
 6. ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี การให้ผู้เรียนได้
มีโอกาสร่วมงานและเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่นโดยใช้บทบาทสมมติ จะช่วยให้เข้าใจตนเองมากขึ้นและ
พัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง
 7. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมงานและหาหลักยึดเหนี่ยวใน
การดำรงชีวิต การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสได้แสดง อภิปราย และวิเคราะห์ค่านิยมของตน จะช่วยให้ผู้เรียนมี
ความเข้าใจตนเองมากขึ้น
 8. ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้น การทำงานร่วมกันมัก
จะมีปัญหาขัดแย้งกัน การใช้บทบาทสมมติจะทำให้คนในกลุ่มเข้าใจกันและมีความสามัคคีปรองดอง
 9. ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสังคม ทำให้การเรียนรู้
นั้นเป็นจริง และสนุกสนานยิ่งขึ้น
 10. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ บทบาทสมมติจะมี
สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงต้องใช้วิจารณญาณ ไหวพริบในการแก้ปัญหาและการ
ตัดสินใจ
 11. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นช่องทางที่จะนำความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ในทางปฏิบัติ
 12. ทำให้บทเรียนมีชีวิตชีวา ผู้เรียนสนใจและสนุกสนานเพลิดเพลิน
- สุวิทย์ มูลคำ (2545 : 58) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของบทบาทสมมติไว้ดังนี้

ข้อดี

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน สามารถเรียก
ได้ว่าเป็นเทคนิคการสอนแบบเรียนปนเล่น
2. เป็นลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน
3. เป็นการเรียนรู้ที่มีสภาพใกล้เคียงกับความเป็นจริงมาก ผู้เรียนสามารถ

สัมผัสได้ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นและสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้

ข้อจำกัด

1. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ใช้เวลามากพอสมควร ดังนั้นจะต้องวางแผนการใช้เวลาไว้ล่วงหน้า และควรกำหนดเวลาแบบยืดหยุ่นได้
2. เป็นวิธีสอนที่มีขั้นตอนค่อนข้างมาก จึงต้องมีการเตรียมการอย่างรัดกุม
3. ผู้สอนต้องมีประสาทสัมผัสที่ไวต่อการรับรู้ สามารถสังเกตและเข้าใจพฤติกรรมทั้งของผู้แสดงและผู้ชมได้ตลอดเวลา เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง
4. ผู้สอนต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหา หรือปรับสถานการณ์ได้ดี ในกรณีที่ผู้เรียนไม่อาจแสดงให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้สอน หรือเกิดการติดขัดในการแสดงอย่างกะทันหัน

จากข้อดีและข้อจำกัดของการใช้บทบาทสมมติที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าการใช้บทบาทสมมตินั้นผู้ใช้จะต้องมีความระมัดระวังและศึกษาทั้งข้อดีและข้อจำกัดของการใช้บทบาทสมมติอย่างเข้าใจเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียตามมาเมื่อนำไปใช้

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ชูดท์ (Shoudt. 1976 : 2754 – A) ได้ใช้บทบาทในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาล จำนวน 75 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้บทบาทสมมติมีนิสัยเอื้อเฟื้อมากขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เลเวอรี (Lavare. 1967:7342 - A) ได้ศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีสังคมมิติต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 3 ถึง 5. ในโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง จำนวน 65 คน การศึกษาพบว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนสามารถช่วยให้เด็กที่มีสังคมมิติต่ำ มีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ช่วยให้เกิดปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น ครูเข้าใจเด็กดีขึ้น และมีผลดีมากสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมของอินเดียแดง แสดงความรู้สึกในการถูกรุกรานที่อยู่ เป็นการเน้นคุณค่าของการติดต่อสื่อสารแสดงท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจและประทับใจเรื่องที่แสดงมากเกิดความรู้สึกสงสารและเห็นใจอินเดียแดง

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยบทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉลวยศรี มีใจเย็น (2536 : 57-59) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนา จริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการให้บทบาทสมมติ การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวทที่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรพรรณ กลิ่นเกษร (2538 : 62) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน ผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสาวนีย์ หงษ์ทอง (2539 : 60) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบท ที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและไม่มีบท มีการพัฒนาการปรับตัวกับเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรวรรณีนี ราชสงฆ์ (2541 : 71) ได้ศึกษาผลของการเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์น้อย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการให้เหตุผลทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ

ธนิกานต์ สิริพิเชียร (2543 : 93) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบ และกรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมสื่อสารดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

2.1.1 ความหมายของกรณีตัวอย่าง

คัลลิตัน (Culliton, 1977 : 7) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นเรื่องจริง เป็นสถาน

การณ์ เป็นการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของตน

เทร และ เทเลอร์ (Tale and Tayler.1983 : 77) กล่าวว่าคือการย่อหรือแคปซูลที่บรรจุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่ง ในระยะเวลาหนึ่ง

สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 83) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างคือสื่อการสอนที่สร้างขึ้นบนระบบปัญหาและการให้ข้อมูลที่น่าสนใจเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและทักษะในเรื่องของการวิเคราะห์ตัดสินใจ การให้เหตุผลและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 :26) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างคือเรื่องราว เหตุการณ์ ตัวอย่างที่น่าสนใจที่สามารถนำมาปรับใช้ประกอบการสอน โดยมีประเด็นปัญหาไว้ให้ผู้เรียนอภิปรายถกเถียงกันเพื่อสร้างเสริมให้มีทักษะในการวิเคราะห์ ตัดสินใจ การใช้เหตุผลและมีแนวทางในการแก้ปัญหาคำตอบที่คิดได้คือสิ่งที่ครูต้องการจะสอนแต่มิได้สอนโดยตรง

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2534 : 4) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นเรื่องจริงเป็นการเรียบเรียงให้เกิดความสะดวกในการที่จะสามารถติดตามเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ข้อมูลที่อยู่ในกรณีตัวอย่างอาจจะไม่ใช่ถ้อยคำหรือคำพูดแต่เพียงอย่างเดียวอาจเป็นข้อมูลในลักษณะอื่นก็ได้ เช่น ตัวเลข รูปภาพ สัญลักษณ์ แผนภูมิ กรณีตัวอย่างอาจเขียนขึ้นได้จากการนึกคิด มโนภาพ และการสร้างสถานการณ์ขึ้นเองซึ่งเป็นกรณีตัวอย่างที่ไม่ใช่เรื่องจริง

วารี ธีระจิตร (2534 : 199) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างมีลักษณะเป็นเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเด็ก เป็นเรื่องที่มีประเด็นปัญหาและยังหาข้อยุติไม่ได้หรืออาจเป็นเรื่องราวที่สมบูรณในตัวเองแต่จะสร้างให้เด็กรู้จักอภิปรายถกเถียงและคิดวิเคราะห์ตัดสินใจจากเหตุผลและการให้แนวทางในการแก้ปัญหานั้น ๆ

นิพนธ์ ไทยพานิช (2535 : 199) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จากเอกสารที่ได้รวบรวมขึ้นจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ประเมิน สถานการณ์ต่าง ๆ หาข้อสรุปในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายใต้สถานการณ์จากเรื่องราว ซึ่งเป็นเรื่องจริงในเอกสารนั้น ๆ

วัฒนาพร ระจับทุกษ์ (2542 : 33) กล่าวว่ากรณีตัวอย่างเป็นวิธีการสอน ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการเรียน ให้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ซึ่งมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ทิศนา ขัมมณี (2545 : 75) กล่าวว่า กรณีตัวอย่าง คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ใน

การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบละเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของกรณีตัวอย่าง สรุปได้ว่า กรณีตัวอย่างหมายถึงวิธีการสอนที่ใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงดัดแปลงหรือเรื่องที่สมมติขึ้น มาใช้เป็นกรณีตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน เพื่อฝึกฝนทางแก้ปัญหา เพื่อนำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.1.2 จุดมุ่งหมายของกรณีตัวอย่าง

เมสัน มาเยอร์ และอีเซลล์ (Mason, Mayer and Ezell. 1982 : 2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกรณีตัวอย่างไว้ดังนี้

1. จุดเน้นของการใช้กรณีตัวอย่างไม่ใช่ทฤษฎีหรือหลักการที่เป็นธรรม แต่เป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ กับปัญหาทั้งหลายที่มีอยู่ในสถานการณ์นั้น
2. เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อหาข้อตกลงใจว่าอะไร และสิ่งใดสามารถปฏิบัติการได้

เริงลักษณะ โรจนพันธ์ (2529 : 68) กล่าวว่า การใช้กรณีตัวอย่าง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ทดสอบความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ของผู้ศึกษา
2. เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การชี้ปัญหา และการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นที่ชัดเจนรัดกุม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม
3. เพื่อพัฒนาทัศนคติบางประการ อันเป็นความมุ่งหมายโดยตรง หรือเป็นผลพลอยได้จากเนื้อเรื่องของกรณี และการทำงานร่วมกันเพื่อพิจารณากรณีดังกล่าว

สรุปได้ว่าการใช้กรณีตัวอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ ตัดสินใจ การแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ศึกษา

2.1.3 ประโยชน์ของกรณีตัวอย่าง

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2534 : 11) กล่าวถึงประโยชน์ของกรณีตัวอย่างที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. เป็นการระดมสมองทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเหตุผลต่าง ๆ จากข้อมูลของกรณีตัวอย่าง
2. ได้รับการกระตุ้น และเร่งเร้าให้แสดงความคิดเห็นจากผู้นำการอภิปราย และ

จากผู้ร่วมอภิปรายด้วยกันเอง

3. เป็นการนำข้อมูลจากกรณีตัวอย่างเพื่อหาทางออก ทางเลือก ข้อสรุปหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา
4. ได้เทคนิคการนำอภิปราย และการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมอภิปรายนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง มีการจัดระบบระเบียบในการแสดงความคิดเห็นได้ดี
5. มีการเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีการประนีประนอมความคิดเห็น คือ ยึดหลักของเหตุผลรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ใช่อคติหรืออารมณ์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง
6. ได้เทคนิคการใช้คำถามการแจกจ่ายคำถาม การโยนหรือเปลี่ยนคำถาม ของผู้อภิปรายทำให้ผู้ร่วมอภิปรายมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง สนุกตื่นเต้นเป็นกันเอง และไม่ใช้คำถามในระหว่างการอภิปราย
7. ได้เทคนิคการสร้างบรรยากาศของผู้นำอภิปราย มีอารมณ์ขัน มุขตลก ไม่รู้สึกเครียดหรือเหนื่อย มีความสามารถหรือพรสวรรค์เฉพาะตัว
8. ได้เทคนิคในการสับเปลี่ยนที่นั่งของผู้อภิปราย ทำให้คนที่ไม่ค่อยพูด ถูกกระตุ้นให้พูด แสดงออกทางความคิดเห็นทำให้รู้จักกันมากขึ้น และเป็นการสร้างความใกล้ชิดกันมากขึ้น ไม่ทำให้ง่วงนอนหรือเกิดความเบื่อหน่าย ทำให้กลุ่มหรือแต่ละคนกระตือรือร้นมากขึ้น

ทศนา เขมมณี (2536 : 27) กล่าวถึงประโยชน์ของกรณีตัวอย่าง ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้
3. ช่วยให้ผู้เรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

สรุปได้ว่าประโยชน์ของกรณีตัวอย่าง เป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย รู้จักวิเคราะห์ปัญหา เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่มีเหตุผลร่วมกัน

2.1.4 ประเภทของกรณีตัวอย่าง

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2534 : 15) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างที่เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนในชั้นเรียน พอจะแบ่งออกอย่างกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. กรณีตัวอย่างที่เป็นจริง (Real Cases) เป็นกรณีตัวอย่างที่เขียนขึ้นจาก เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง เขียนจากข้อมูลที่ยุ้เขียนได้รวบรวมมาด้วยตนเอง
2. กรณีตัวอย่างที่ไม่เป็นจริงหรือเพ้อฝัน (Armchair Cases) เป็นกรณีตัวอย่างที่

ผู้เขียนมโนภาพหรือวาดภาพขึ้นเอง ไม่ได้เขียนจากข้อมูลที่ได้รวบรวมมาแต่เป็นการจินตนาการขึ้นมาเองหรือด้วยการประมวลเหตุการณ์ที่ได้จากการศึกษาที่พบเห็นมาบ้าง แล้วปะติดปะต่อสร้างขึ้นมาให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง กรณีตัวอย่างประเภทเพื่อนนี้ค่อนข้างยาก ผู้เขียนจะต้องมีประสบการณ์และความสามารถพอสมควร ในการนำมาใช้นั้นมีประโยชน์และมีขอบเขตจำกัดกว่ากรณีตัวอย่างที่เป็นจริง แต่ก็มีผู้นิยมใช้กรณีนี้กันมาก

2.1.5 การนำกรณีตัวอย่างไปใช้ในการเรียนการสอน

เริงลักษณ์ โรจนพันธ์ (2529 : 68-69) กล่าวถึงการนำกรณีตัวอย่างไปใช้ทำได้หลายรูปแบบดังนี้

1. เป็นคำพูดหรือข้อเสนอแนะ โดยการเล่าให้ฟังหรือเปิดเทปอัดเสียง
2. เป็นลายลักษณ์อักษร หรือภาพ เช่น ข้อเขียน จดหมายหรือรายงานแผนภูมิ แผนที่ ภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ
3. เป็นงาน เช่น การปฏิบัติงานของหน่วยงาน องค์การที่กำลังดำเนินงานอยู่ในกรณีนี้ ผู้ศึกษาต้องไปศึกษาที่หน่วยงานนั้น

วารี ธีระจิตร (2534 : 201) กล่าวถึงการนำเสนอกรณีตัวอย่างไปใช้ควรควรใช้หลักในการปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์ว่าจะกำหนดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดบ้าง แล้วกำหนดเนื้อหาให้ตรงตามจุดประสงค์นั้น ๆ
2. คัดเลือกกรณีตัวอย่างที่เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาให้เหมาะกับผู้เรียนในเรื่องความสนใจ ประสบการณ์ และวัยของผู้เรียน
3. สร้างกรณีตัวอย่างอาจสร้างขึ้นเองโดยสมมติเรื่องราวขึ้นมา หรือเลือกเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์หรือเรื่องจริงตามความเหมาะสม
4. สร้างประเด็นปัญหาให้นักเรียนได้วิเคราะห์อธิบายถกเถียงเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการแก้ปัญหานั้น ๆ เพื่อประกอบการอภิปรายและสรุป

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2536 : 5-6) กล่าวว่า การนำกรณีตัวอย่างไปใช้ประกอบการสอนเรื่องที่น่ามาใช้เป็นกรณีในการเรียนการสอนนั้นควรจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสภาพของชุมชน โรงเรียน หรือสถาบันนั้นตั้งอยู่ ในกรณีที่เป็นปัญหา ควรจะศึกษาว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุ และทางแก้ไขควรจะมีทิศทางทำได้อย่างไรบ้างให้ผู้อภิปรายทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่ทุกคนจะได้เรียนรู้ความคิด ซึ่งกันและกัน ประสบการณ์จากการศึกษากรณี จะไม่มีในทฤษฎีใด ๆ และจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียนด้วย

สรุปได้ว่าการนำกรณีตัวอย่างไปใช้ในการเรียนการสอนอาจจะเป็นคำพูด ข้อเขียน

หรือภาพ แผนที่ ฯลฯ เพื่อนำเสนอให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์

2.1.6 การนำกรณีตัวอย่างไปใช้

เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการและลำดับขั้นของกรณีตัวอย่างไปใช้ ครูสามารถเตรียมการดังนี้ คือ (สมพงษ์ จิตระดับ. 2530 : 85-86)

1. การศึกษาแยกแยะหัวข้อคุณธรรมที่ต้องการสอน เนื้อหาเกี่ยวข้อง การตั้งความคิดรวบยอด การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณธรรมที่ต้องการเน้นและสอน
2. คัดเลือกข่าว เรื่องราว ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับคุณธรรมที่ต้องการสอน ปรับให้เข้ากับวัย ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน
3. กำหนดขั้นตอนรายละเอียดของการนำไปใช้ จุดมุ่งหมาย ลำดับขั้นของการแสดงออก จำนวนและนักเรียนในแต่ละกลุ่ม สถานที่ เวลาที่ใช้ สื่อการเรียนการสอนประกอบบทบาท การเรียน ประเด็นที่ใช้นำการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างข้อมูลเพิ่มเติม ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ แนวทางและวิธีการแก้ปัญหา
4. การนำไปใช้ในชั้นเรียน ครูจะเริ่มให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้ การกำหนดขอบเขตเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ปัญหาทางคุณธรรมที่เกิดขึ้น การเตรียมห้องเรียน และบรรยากาศให้เหมาะสมกับกรณีตัวอย่าง การอภิปราย การแบ่งกลุ่ม ข้อตกลงที่ใช้ หลังจากนั้นกรณีตัวอย่างจะเป็นกิจกรรม การสอนที่สำคัญที่สุด นักเรียนจะศึกษากรณีตัวอย่างด้วยตนเอง มีการอภิปรายกลุ่มย่อย เสนอความคิดเห็น การซักถาม การเพิ่มเติมข้อมูลตัวอย่างต่าง ๆ และท้ายสุด คือการตอบปัญหาหรือประเด็นพร้อมกับเหตุผลท้ายของกรณีตัวอย่างที่กำหนดให้
5. การเพิ่มเติมเนื้อหา เอกสารเสริมประสบการณ์ แบบประเมินผลตนเองหรือกลุ่มเกี่ยวกับคุณธรรมที่ต้องการสอน
6. แนวสรุปและประเด็นที่นักเรียนควรได้รับ เป็นขั้นตอนที่ทำให้กรณีตัวอย่างเกิดความชัดเจนในสิ่งที่เรียนรู้ ความขัดแย้งน้อยลง ครูผู้สอนจึงมีแนวสรุปและการตั้งคำถามนำ เพื่อให้ นักเรียนสามารถสรุปแนวคิดสาระสำคัญของคุณธรรมได้ด้วยตนเอง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

จารุวรรณ เพ็ญสุข (2533 :71-72) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคม

ศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีมนุษย์สัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจจิมา จินวาลา (2535 : 64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกรณีตัวอย่างมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชรินาท จิตต์บรรเทา (2538 : 67-71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้ สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่าง ที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ(นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้กรณีตัวอย่าง มีความมีน้ำใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

3.1.1 ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ได้มีนักจิตวิทยาชาวต่างประเทศและชาวไทยได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้อย่างกว้างขวาง ดังต่อไปนี้

โวลเป้ (พรรณราย ททรัพย์ประภา. 2524 : 47-48 ; อ้างอิงจาก Wolpe.1969) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาคนสำคัญในการปรับพฤติกรรมมนุษย์ ได้ให้ความหมายพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า หมายถึง การแสดงออกทั้งหลายที่แสดงถึงสิทธิความรู้สึกส่วนบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมไปถึงถึงการปฏิเสธการขอร้องที่ไร้เหตุผล การแสดงความรัก การยกย่องชมเชย และการแสดงออกถึงความรู้สึกของบุคคล เช่น เมื่อรู้สึกสนุกหรือเมื่อมีความโกรธ เป็นพฤติกรรมที่แยกออกจากความก้าวร้าว ถ้าใช้การสังเกตแบบปรนัยแล้วจะเห็นว่ามีความเหมาะสมตามสถานการณ์ พฤติกรรมชนิดนี้ไม่ใช่คุณลักษณะจำเพาะหรือบุคลิกลักษณะ แต่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์โดยจำเพาะที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้

เฟนสเตอร์ไฮน์ และ แบร์ (Fensterhein and Bear. 1975 : 29) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า หมายถึง การแสดงออกที่เหมาะสมซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เช่น ถ้าไม่ได้ผลงานตามที่คาดหวังไว้ก็สามารถแสดงความรู้สึกผิดหวัง แต่ความรู้สึกที่แสดงออกมามันจะต้องไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น

ถนอมศรี อินทนนท์ (2529 : 37) ได้สรุปว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกถึงความรู้สึก

นึกคิดและอารมณ์อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ตามสิทธิที่มีต่อบุคคล โดยไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่นและมีระดับความไม่สบายใจน้อยที่สุด ซึ่งสามารถสังเกตได้จากลักษณะคำพูด น้ำเสียง ท่าทาง และการประสานสายตา เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะที่ได้เรียนรู้มาใช้ลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของตนเองตามความเหมาะสมและตามสิทธิของบุคคลโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นที่ยอมรับของสังคม

3.1.2 ลักษณะของผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ซอลเตอร์ (พรรณราย ทพยประภา. 2524 : 48-50 อ้างอิงจาก Salter. p.208) ผู้นำในเรื่องพฤติกรรมกล้าแสดงออก ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกดังต่อไปนี้

1. กล้าพูดแสดงความรู้สึก (Use Feeling Talk) สามารถแสดงออกถึงความชอบและความสนใจของตัวเองได้อย่างไม่ขัดเขิน มากกว่าที่จะพูดอะไรออกมาอย่างกลาง ๆ เช่น สามารถพูดได้ว่า "ฉันชอบแกงขามนี้" หรือ "ฉันชอบเสื้อผ้าตัวนี้ของคุณจัง" แทนที่จะพูดโดยใช้วิธี "ฉันคิดว่า..." หรือ "ฉันรู้สึกว่่า ..." ได้ในเวลาอันเหมาะสม

2. การพูดที่เกี่ยวกับตนเอง (Talk About Yourself) ถ้าจะทำอะไรสักอย่างที่มีคุณค่าและน่าสนใจ ก็สามารถเล่าให้เพื่อน ๆ ทราบโดยไม่ผูกขาดการสนทนา หรือคุยโอ้อวด แต่สามารถเล่าถึงความรู้สึกของตนเอง เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม

3. การพูดทักทายปราศรัย (Make Greeting Talk) สามารถแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลที่ต้องการจะรู้จักมากขึ้น ยิ้มแย้มแจ่มใส และแสดงความยินดีที่ได้พบเขา สามารถพูดว่า "สวัสดีค่ะ ดีใจที่ได้พบคุณอีก" มากกว่าที่จะกล่าวคำว่า "สวัสดี" แต่เพียงอย่างเดียว หรือเพียงแค่ก้มศีรษะให้เฉย ๆ หรือว่าทำท่าทางเอียงอาย

4. การยอมรับคำชมเชย (Accept Compliment) สามารถยอมรับคำชมเชยได้อย่างจริงใจแทนที่แสดงความไม่เห็นด้วยอย่างตรงข้าม เช่น เมื่อมีคนชมว่า "เสื้อตัวนี้สวย" ก็สามารถกล่าวได้ว่า "ขอบคุณค่ะ ดิฉันก็ชอบมันเหมือนกัน" แทนที่จะพูดว่า "ตายละเสื้อเก่าตัวนี้หรือคะสวย" การยอมรับคำชมเชย เป็นการให้รางวัลผู้กล่าวชมเชย และเป็นการพูดที่เหมาะสมกว่าการพูดที่เป็นการลงโทษเขา

5. การแสดงสีหน้าอย่างเหมาะสม (Use Appropriate Facial Talk) สามารถแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ที่กล้าสบตาคู่สนทนา

6. การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ (Disagree Mildly) เมื่อมีความ

สามารถคิดเห็นที่ไม่ตรงกันหรือไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นโดยตนเองมีสิ่งที่ไม่แน่ใจในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยนั้น
สามารถแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างนุ่มนวลด้วยการแสดงกิริยาบางอย่าง เช่น มองไปทางอื่น เลิกคว่ำ
สันศีรษะ หรือเปลี่ยนเรื่องสนทนา

7. การขอโทษแสดงความกระจ่าง (Ask for Clarification) ถ้าบางคนให้คำแนะนำสั่งสอน หรืออธิบายไม่ชัดเจน ก็สามารถที่จะขอร้องให้เขาอธิบายอีกครั้งให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยสามารถพูดว่า “ดิฉันยังไม่เข้าใจคำอธิบายของคุณดีนัก คุณกรุณาพูดใหม่อีกครั้งได้ไหมคะ”

8. การถามเหตุผลว่าทำไม (Ask Why) เมื่อมีใครมาขอร้องให้ทำในสิ่งที่ไม่มีความเห็น
ผลก็สามารถถามได้ว่า “ทำไมคุณถึงต้องการให้ดิฉันทำสิ่งนั้นเล่าคะ” ด้วยน้ำเสียงสุภาพและไม่ทำหน้า
บึ้งตึง แต่ไม่ต้องยี้ม

9. การแสดงความไม่เห็นด้วยในขณะนั้น (Express Active Disagreement) ถ้า
มีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้อื่น และมีความมั่นใจว่าความคิดของตนถูกต้องก็สามารถแสดงความไม่เห็น
ด้วย โดยพูดว่า “ดิฉันมีความคิดเห็นแตกต่างออกไป” หรือ “ดิฉันคิดว่าเท่าที่พูดมาแล้วนั้นน่าจะพิจารณา
ถึงประเด็น..”

10. การกล่าววาจาเพื่อรักษาสีทธิ์ (Speak up for your Rights) เมื่อรู้สึกถูกเอา
เปรียบก็กล้าที่จะแสดงสิทธิอันชอบธรรมและขอให้คนอื่นแสดงความยุติธรรม เช่นพูดว่า “ดิฉันมาเข้าคิว
ก่อน” หรือ “คุณหรือวิทยุลงหน่อยได้ไหมคะ” หรือ “คุณมาสายไปครึ่งชั่วโมงสำหรับนัดของเรา” พฤติกรรม
ดังกล่าวเป็นการแสดงความขึงใจ หรือร้องทุกข์ได้อย่างหนักแน่นโดยไม่ต้องทำลายสถานการณ์

11. แสดงความมั่นคง (Be Persistent) ถ้าไม่มีความสบายใจหรือต้องการร้องทุกข์
ในเรื่องที่มีเหตุผลสมควร ก็กล้าที่จะดำเนินการร้องทุกข์ได้จนประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าจะได้รับการ
ปฏิเสธสักครั้งสองครั้ง ก็จะไม่เลิกล้มความตั้งใจ

12. หลีกเลี่ยงการที่จะต้องแสดงเหตุผลในทุก ๆ ความคิดเห็น (Avoid Justifying Every Opinion) ในการอภิปรายหรือการเจรจากับใครก็ตาม ถ้าได้ถ้อยอยู่ตลอดเวลา เช่น คอยตอบ
คำถามว่า “ทำไม” ตลอดเวลา ก็สามารถที่จะหยุดคำถามนั้น โดยการพูดอย่างเรียบ ๆ ว่า “ดิฉันคิดว่าไม่
จำเป็นที่จะแสดงเหตุผลต่อทุก ๆ สิ่งที่ดิฉันพูด แต่ถ้าคุณต้องการเหตุผลจริง ๆ คุณลองค้นหาเองก็ได้
นะคะ”

เฟนสเตอร์ไฮน์ และ แบร์ (Fensterhein and Bear. 1975 : 37-42) ได้รวบรวม
ลักษณะที่สำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ดังนี้

1. เป็นการแสดงออกมาให้ปรากฏ
2. เป็นการแสดงออกมาอย่างจริงจัง

3. เป็นการแสดงออกมาอย่างตรงไปตรงมา
4. มีลักษณะเป็นการส่งเสริมตนเอง
5. ไม่มีลักษณะที่เป็นการทำร้ายความรู้สึกของผู้อื่น
6. บางครั้งต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น พูดแสดงความรู้สึก แสดงความคิดเห็นและขออภัย เป็นต้น

เห็นและขออภัย เป็นต้น

7. บางครั้งไม่ต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น การใช้สายตา น้ำเสียง ท่าทาง การวางตัว เป็นต้น

8. มีความเหมาะสมกับบุคคล และสถานการณ์มากกว่าที่จะเป็นลักษณะสากล
9. มีลักษณะรับผิดชอบต่อสังคม
10. เป็นลักษณะผสมผสานกันของทักษะที่ได้เรียนรู้มาใช้ลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

กำเนิด

สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นจะเป็นบุคคลที่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึกของตนเองอย่างเปิดเผยตามสิทธิของตนและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการพูดและท่าทางที่แสดงออกของบุคคลนั้น

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไบรเดินบาด (จันทร์ฉาย พัทธศิริกุล, 2532 :29 ; อ้างอิงจาก Briedenbach, 1977:378) ศึกษาผลการฝึกความกล้าแสดงออกต่อ อึดมโนทัศน์ของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า เด็กวัยรุ่นสามารถฝึกความกล้าแสดงออกตามโปรแกรมฝึกได้ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ และยังมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น มีความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง รับรู้ตนเองมีความสามารถและปรับปรุงทัศนคติลักษณะร่างกายของตน

เทท (สมดี ชาติวงศ์ไพสิฐ, 2539 : 43 ; อ้างอิงจาก Tail, 1977:460-464) ได้ฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับสตรีวัยรุ่น โดยใช้แบบวัดบุคลิก 3 ด้าน คือ การยอมรับตนเอง บทบาททางเพศ และความคาดหวังทางสังคม กลุ่มตัวอย่าง 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 18 คน กลุ่มควบคุม 18 คน ผลปรากฏว่าการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นจะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มทักษะทางด้านสังคม ด้านการแสดงออก บทบาททางเพศ และการยอมรับตนเอง

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

จิไล ไชยปกรณ์ (2532 : 64) ได้ศึกษาผลการฝึกอบรมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ที่

มีต่อพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยครูพิบูลย์สงคราม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 16 คน พบว่า นักศึกษาหญิงที่ได้รับการฝึกอบรมพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงขึ้น มีการยอมรับตนเอง เข้าใจตนเอง กล้าปฏิเสธผู้อื่น และสามารถบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้

วิไล พังสอาด (2542 : 46) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบ ที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยา จ. หนองบัวลำภู จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับการใช้แม่แบบ มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ชุดิภาณูญ วิไลศิลป์ (2544 : 42) ได้ศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสม ที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาวิศวกรรมชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน พบว่า นักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นใกล้เคียงกัน คือได้พัฒนาด้านที่กล้าแสดงออกน้อยให้พัฒนามากขึ้นแม้จะได้รับเทคนิคที่ต่างกัน

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

4.1 ความหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527:30) ได้ให้ความหมายของการสังเกตว่า เป็นการพิจารณาสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมีจุดหมาย โดยการใช้อวัยวะสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วนในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ การสังเกตจะต้องมีจุดหมายอย่างแน่นอนก่อนการสังเกต

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 28) กล่าวว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรม ลักษณะของพฤติกรรมสังเกตต้องเป็นพฤติกรรมที่คนแสดงออก กระทำหรือตอบโต้สิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์หนึ่ง และต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ นับได้ ได้ยิน และวัดได้

จากความหมายของการสังเกตสรุปได้ว่า การสังเกต หมายถึง การพิจารณาพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก หรือตอบโต้สิ่งเร้าอย่างมีจุดหมาย โดยพฤติกรรมนั้นต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถเห็นได้ นับได้ ได้ยิน และวัดได้

4.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนวไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตัวเอง ข้อเท็จจริงนี้อาจได้เป็นครั้งแรก

หรืออาจได้เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียด ซึ่งเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น

2. เพื่อเข้าในพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ถูกสังเกตว่า มีลักษณะปกติหรือไม่ เพื่อใช้ประกอบการแนะแนวบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสังคมต่อไป
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการ ซึ่งอาจเป็นปัญหาแต่ไม่มีผู้ใดทราบ เพื่อนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาและแนะแนวต่อไป
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบ และไวต่อการมีปฏิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อมจนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 28) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตว่า เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นไปวิเคราะห์ต่อไป เพื่อทราบว่าพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้นเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536 : 63) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตว่า การสังเกตพฤติกรรมนั้นทำให้ครูได้ข้อมูลพื้นฐานของพฤติกรรม (Baseline Data) ที่ต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง

จากจุดมุ่งหมายของการสังเกตสรุปได้ว่า การสังเกตพฤติกรรมทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่ต้องการศึกษา และทำให้ทราบว่าพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้นมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

4.3 หลักการสังเกตพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536 : 63) ได้กล่าวถึงหลักการสังเกตว่า ผู้สังเกตพฤติกรรมพึงยึดหลักต่อไปนี้

1. เลือกและกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้เด่นชัด พฤติกรรมที่ครูควรเลือกเพื่อทำการสังเกตนั้นควรจะเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานของห้องเรียน และครูคิดว่าพฤติกรรมนั้นมีผลกระทบกระเทือนต่อการสอนมากที่สุด และพฤติกรรมที่สังเกตควรเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ

เมื่อครูเลือกพฤติกรรมที่สังเกตได้แล้วครูต้องกำหนดพฤติกรรมให้ชัดเจน เพื่อที่ว่าไม่ว่าใครก็ตามหากเข้าใจพฤติกรรมที่กำหนดไว้แล้ว จะสามารถบอกได้ทันทีว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ เช่น พฤติกรรมการพูดคุยนั่นเรียน อาจกำหนดได้ดังนี้ พฤติกรรมการพูดคุยนั่นคือ พฤติกรรมใดก็ตามที่นักเรียนส่งเสียงออกจากปากโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู ครูหรือผู้สังเกตไม่ควรที่จะสังเกตหลาย ๆ พฤติกรรมในเวลาเดียวกัน นอกจากจะมีประสบการณ์ในการสังเกตเป็นอย่างดีแล้ว เพราะว่าจะทำให้เกิดความสับสนได้

2. เลือกผู้สังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.1 นักเรียนสังเกตตนเอง คือ การให้ผู้ที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมตนเอง

2.2 บุคคลอื่นเป็นผู้สังเกต ซึ่งอาจจะเป็นครู เพื่อนครู หรือเพื่อนนักเรียนด้วยกันเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม วิธีนี้ค่อนข้างได้ข้อมูลใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าวิธีแรก เพราะผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะลำเอียงน้อยกว่าผู้ที่จะพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังที่จะตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตได้ โดยการใช้ผู้สังเกตตั้งแต่ 1 คน ขึ้นไปสังเกตพฤติกรรมเดียวกันของคน ๆ เดียวกัน ซึ่งผู้สังเกตพฤติกรรมทั้ง 2 คน สังเกตได้ใกล้เคียงกันหรืออย่างน้อยที่สุดเห็นพ้องต้องกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ก็นับได้ว่าข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรง

3. เลือกสถานที่ทำการสังเกตพฤติกรรม ในการเลือกสถานที่นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครูว่า ต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานที่ใด อาจเป็นห้องเรียน ในห้องสมุด หรือที่บ้านนักเรียนก็ได้

4. เลือกเวลาทำการสังเกตพฤติกรรม การเลือกเวลาควรเลือกที่มีพฤติกรรมเกิดขึ้นบ่อยที่สุด และควรใช้วิธีสุ่มเวลา หมายความว่า ผู้สังเกตจะไม่ทำการสังเกตพฤติกรรมหนึ่งในเวลาเดียวกันของวันเดียว แต่จะสุ่มสังเกตหลาย ๆ เวลาของวันเดียวได้ เช่น ตอนเช้า บ่าย และตอนก่อนเลิกโรงเรียน เป็นต้น ช่วงการสังเกตโดยการสุ่มเวลานั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากว่า ไม่มีพฤติกรรมใดที่เกิดขึ้นบ่อยในช่วงเวลาเดียวกันตลอดเวลา

5. เลือกบันทึกพฤติกรรมให้เหมาะสม แบบบันทึกกิจกรรมนั้นผู้ทำการสังเกตควรจะเป็นผู้สร้างขึ้นเอง โดยมุ่งสร้างให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่จะศึกษา

มองพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 35) ได้กล่าวว่า ในการสังเกตพฤติกรรมผู้รับการทดลองจะต้องไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกตโดยผู้สังเกตจะต้องอยู่ในห้องสังเกตพฤติกรรมนั่งอยู่หลังชั้นเรียนหรือนั่งในที่ที่เหมาะสมที่สุด ไม่ควรจะนั่งใกล้กับนักเรียนคนใดคนหนึ่งจนเกินไปและไม่ควนให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม โดยมีขั้นตอนการบันทึกพฤติกรรมดังนี้

1. กำหนดลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะสังเกตและบันทึกให้ชัดเจนเพื่อ จะได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมนั้นได้ถูกต้อง

2. เลือกแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโดยมุ่งให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาและจุดมุ่งหมายของการปรับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ อาจะเลือกการสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) หรือแบบสุ่มเวลา (Time Sampling)

2.1 การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) เป็นการเลือกสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น โดยนับความถี่หรือจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต คำนวณตามสูตรดังนี้

$$\text{สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{ความถี่รวมต่ำ}}{\text{ความถี่รวมสูง}}$$

ดัชนีความเที่ยงตรงของการสังเกตจะต้องมีค่าตั้งแต่ .08 ขึ้นไป การสังเกตนั้นจึงจะเชื่อถือได้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2526 : 274 ; อ้างอิงจาก Kazdin. 1984)

2.2. การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตแบ่งเวลาออกเป็นช่วง ๆ แล้วนับเฉพาะช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะศึกษาคำนวณตามสูตรดังนี้

$$\text{สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน}}$$

ดัชนีความเที่ยงตรงของการสังเกต จะต้องมีค่าตั้งแต่ .08 ขึ้นไป การสังเกตนั้นจึงจะเชื่อถือได้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2526 : 274 ; อ้างอิงมาจาก Kazdin. 1984)

จากหลักการสังเกตพฤติกรรมสรุปได้ว่า เพื่อให้การสังเกตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สังเกตพฤติกรรมต้องกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้เด่นชัด ต้องทำการเลือกผู้สังเกตพฤติกรรมเลือกสถานที่สังเกตพฤติกรรม เลือกเวลาในการสังเกตพฤติกรรม และเลือกบันทึกพฤติกรรมให้เหมาะสม

4.4 หลักการบันทึกพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536 : 67-71) ได้กล่าวถึงหลักการบันทึกพฤติกรรม ไว้ดังนี้

1. บันทึกความถี่ของพฤติกรรม หมายถึง การบันทึกจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ พฤติกรรมที่สามารถบันทึกความถี่ได้นั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องเวลาของการแสดงพฤติกรรมแต่ละครั้งใกล้เคียงกัน และจะต้องใช้เวลาบันทึกแต่ละวัน การบันทึกความถี่นั้นเพียงแต่ทำรอยคะแนนจำนวนครั้งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเท่านั้น

2. บันทึกช่วงเวลาของพฤติกรรม หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถใช้บันทึกพฤติกรรมได้ทุกชนิด ไม่ว่าจะเกิดต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องก็ตาม โดยผู้ที่ทำการบันทึกจะต้องกำหนดเวลาที่จะบันทึกให้แน่นอน เช่น ต้องการจะบันทึกพฤติกรรมการคุยในระยะเวลา 30 นาทีในวิชาคณิตศาสตร์ ก็แบ่งเวลา 30 นาทีออกเป็นช่วงสั้น ๆ เท่า ๆ กัน อาจเป็นช่วงเวลา 30 นาที

หรือ 20 นาที ตามแต่ความต้องการ ส่วนการบันทึกพฤติกรรมก็พิจารณาว่าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นหรือไม่ ถ้าไม่เกิดให้ใส่ 0 ลงในช่องเวลานั้น ๆ แต่ถ้าหากพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้นแม้จะเกิดมากกว่า 1 ครั้งในช่วงเวลานั้นก็ตาม ให้นับเพียง 1 ครั้ง โดยเขียนเลข 1 ลงในช่วงเวลาที่เกิดขึ้น

3. บันทึกระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะใช้บันทึกพฤติกรรมที่มีความต่อเนื่องเป็นหลัก วิธีการบันทึกนี้เพียงแต่ใช้นาฬิกาจับเวลา แล้วดูว่าพฤติกรรมนั้นใช้เวลาเกิดนานเท่าเท่าใด ทำจนหมดเวลา

คูเปอร์ เฮร์รอน และฮิวาร์ด (อร์ซา สูดาวง. 2539 : 27 – 28 ; อ้างอิงจาก Cooper, Heron and Heward) ได้อธิบายถึงวิธีการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมไว้ ดังนี้

ในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมต้องกระทำตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง โดยผู้สังเกตจะไม่ตีความ หรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น ในการบันทึกพฤติกรรม ผู้สังเกตจะต้องทำการกำหนดสถานที่ที่จะทำการสังเกต บันทึกพฤติกรรมให้เฉพาะเจาะจงลงไปว่าจะทำการสังเกต และบันทึกพฤติกรรม ณ สถานที่ใด ทั้งนี้ เนื่องจากว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะมีความแตกต่างกันไปตามสถานที่ นอกจากการกำหนดสถานที่แล้ว ยังจะต้องมีการกำหนดเวลาอีกด้วย เพราะว่าบางพฤติกรรมจะเกิดในบางเวลาเท่านั้น เช่น พฤติกรรมร้องไห้โยเยก่อนไปโรงเรียน พฤติกรรมการแต่งตัวในตอนเช้า หรือพฤติกรรมร้องไห้โยเยไม่ยอมเข้านอนก็จะเกิดขึ้นในเวลากลางคืน เป็นต้น ส่วนในเรื่องของความยาวนานของเวลาที่ใช้ในการสังเกตแต่ละครั้งนั้นควรใช้เวลาเพียง 20 – 30 นาที ในการสังเกตแต่ละครั้งก็น่าจะเพียงพอแล้ว

จากการบันทึกพฤติกรรมสรุปได้ว่า การบันทึกพฤติกรรมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ บันทึกความถี่ของพฤติกรรม บันทึกช่วงเวลาของพฤติกรรม และบันทึกระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้สังเกตต้องเลือกพฤติกรรมให้เหมาะสมกับพฤติกรรมนั้น ๆ

4.5 ประโยชน์ของการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

ม่งอพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 39-40) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสังเกตพฤติกรรมไว้ดังนี้ จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกสังเกต และบันทึกพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะศึกษาได้ถูกต้อง

1. จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกวิธีปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะปรับ และเป้าหมายของเวลาในการปรับพฤติกรรม
2. จะช่วยให้ทราบทิศทางของพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะปรับว่า เปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด
3. จะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมพื้นฐานที่ได้เปลี่ยนแปลงไปภาย

หลังการปรับพฤติกรรมแล้ว และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

จากประโยชน์ของการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมสรุปได้ว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาบุคคล ซึ่งมีประโยชน์ คือการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกวิธีปรับพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้ทราบทิศทางการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2546 ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย จำนวน 23 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย จำนวน 16 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน โดยมีวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน จำนวน 34 คน โดยผู้วิจัยอธิบายนิยามศัพท์เฉพาะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกและการใช้แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้อาจารย์ประจำชั้นเข้าใจก่อนทำการประเมิน จากนั้นผู้วิจัยนำผลการประเมินของครูมาเลือกนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก 4 ใน 6 พฤติกรรมซึ่งถือว่าเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อยตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย จำนวน 23 คน

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยไปสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอีกครั้ง โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก พบว่า มีนักเรียนที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย จำนวน 23 คน ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินของครูประจำชั้น

3. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจของนักเรียนที่จะเข้าร่วมการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มา 16 คน

4. ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
3. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ
4. โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้ากลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
 1.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิพิธาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน จากนั้นผู้วิจัยทำการสังเกตอีกครั้ง

1.3 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมจากข้อมูล 1.1 และ 1.2 ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและนิยามศัพท์เฉพาะ

1.4 ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงของแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่สร้างขึ้น โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โลภา ตรวจสอบ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ให้ครูประจำชั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก เพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้ากลุ่มตัวอย่าง

(ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. ขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก เป็นแบบบันทึกที่ได้จากการสังเกตตามช่วงเวลา ที่พฤติกรรมเกิดขึ้นในขณะที่มีการทำกิจกรรม โดยบันทึกพฤติกรรมครั้งละ 50 นาที แบ่งออกเป็น 8 ช่วงเวลา โดยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทุกคนพร้อมกัน

(ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

การให้คะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออก

1. พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกตให้นับทุกครั้ง โดยเขียนเลข 1 ลงไปในแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

2. พฤติกรรมเป้าหมายไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกต ให้เขียน 0 ลงไปในแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

การเตรียมการทดลอง

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ช่วยวิจัย 2 คน คือ อาจารย์อัมราภรณ์ เพ็งปฐม และอาจารย์ วราภรณ์ ไทยกิจ ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอ องครักษ์ จังหวัดนครนายก เมื่อผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ช่วยวิจัยแล้ว จึงชี้แจงให้ผู้ช่วยวิจัยทราบ รายละเอียด ต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการทดลองและสิ่งที่ต้องทำตลอดการทดลอง
2. ผู้วิจัยอธิบายให้ผู้ช่วยวิจัยเข้าใจหลักการปรับพฤติกรรม การใช้บทบาทสมมติ การใช้กรณี ตัวอย่าง และวิธีการสังเกตจนเข้าใจ และฝึกการสังเกตให้แก่ผู้ช่วยวิจัย เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ก่อนเริ่ม การทดลอง

การสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัยและศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ พฤติกรรมกล้าแสดงออก และแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้เข้าใจตรงกันเพื่อสามารถบันทึก การสังเกตได้อย่างถูกต้อง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการสังเกตบันทึกพฤติกรรม และหาค่า สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตก่อนเริ่มการทดลอง 2 สัปดาห์ จนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความ สอดคล้องของการสังเกตตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

2. การวิจัยครั้งนี้ใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) โดยสังเกตพฤติกรรมกล้า แสดงออกของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรม กล้าแสดงออกของนักเรียน ก่อนการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ขณะดำเนินการทดลอง 6 สัปดาห์ และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ โดยการสังเกตแต่ละครั้งจะสังเกตพฤติกรรมขณะที่มีการทำกิจกรรมใน แต่ละชั่วโมง ครั้งละ 50 นาที ตามวันเวลาที่กำหนดการทดลอง ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติเป็น เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 14.30 น. – 15.20 น. ในวันจันทร์และวันพุธ

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างเป็น เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 14.30 น. – 15.20 น. ในวันอังคารและวัน พฤหัสบดี

2.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกขณะทำกิจกรรม และ นั่งอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรม และได้ยินเสียงของนักเรียนได้ชัดเจน โดยไม่รบกวนการทำ กิจกรรม หรือให้ความสนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ให้นักเรียนเห็นแบบบันทึก พฤติกรรมกล้าแสดงออก

ดัชนีของความเชื่อมั่นของการสังเกต

การหาดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตแบบสุ่มเวลา หาได้จากสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่าง การสังเกตของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งดัชนีความเที่ยงตรงของการสังเกตควรมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป การสังเกตนั้นจึงจะเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 33; อ้างอิงมาจาก Whight. 1966) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน}}$$

3. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

3.1 ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทบาทสมมติ

3.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติที่เหมาะสมจากข้อมูล 3.1 ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3 ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงของโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติที่สร้างขึ้น โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบเพื่อให้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดพลอยกระจำศรี อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องในการบันทึกของผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมตินี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการฝึกเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 14.30 น. – 15.20 น. ในวันจันทร์และวันพุธ

(ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

4. โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

4.1 ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างที่เหมาะสมจากข้อมูล 4.1 ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและนิยามศัพท์เฉพาะ

4.3 ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงของโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างที่สร้างขึ้น โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม ตรวจสอบเพื่อให้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

4.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรง

คุณวุฒิชุดเดิม แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดพลอยกระจำงศรี อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องในการบันทึกของผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการฝึกเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 14.30 น. – 15.20 น. ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

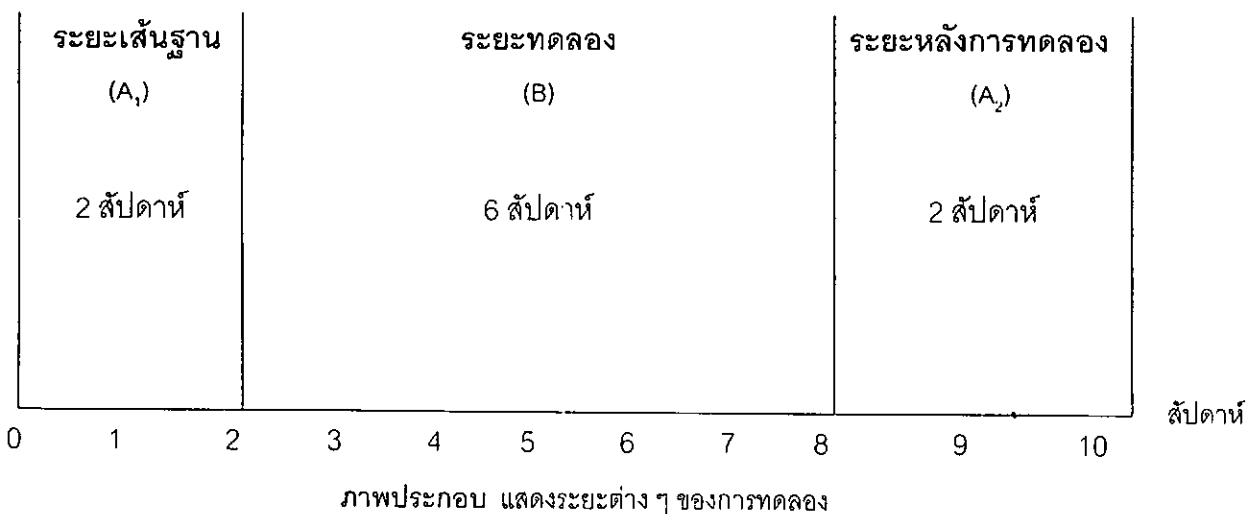
แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ สลับกลับ(ABA Design)(ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 155-159) โดยแบ่งระยะการทดลอง ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะสังเกตฐานพฤติกรรม (A_1) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยนักเรียนยังไม่ได้รับการบำบัดทางสมมติและการใช้กรณีตัวอย่าง เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในขณะจัดกิจกรรม โดยนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการบำบัดทางสมมติ และนักเรียนกลุ่มที่ 2 ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง (A_2) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในระยะนี้นักเรียนจะไม่ได้รับการบำบัดทางสมมติและการใช้กรณีตัวอย่าง

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ สลับกลุ่ม (ABA Design) ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1 ระยะสังเกตฐานพฤติกรรม (A₁) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2547 ถึงวันที่ 24 มิถุนายน 2547 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยนักเรียนยังไม่ได้รับการบำบัดและใช้กรณีตัวอย่าง ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออก ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์และพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2547 ถึงวันที่ 23 มิถุนายน 2547 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2547 ถึงวันที่ 24 มิถุนายน 2547 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกตในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 คือ .91 และ .88 ตามลำดับ จากนั้นผู้วิจัยจดบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของแต่ละคนไว้ เพื่อนำมาเขียนกราฟความถี่ของพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของแต่ละคน

2. ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้โปรแกรมบำบัดแบบทบทวน ในวันจันทร์และพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 28 มิถุนายน 2547 ถึงวันที่ 9 สิงหาคม 2547 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียน ในขณะจัดกิจกรรม ในวันจันทร์ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. และวันพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. สังเกตครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกต ผู้วิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องเท่ากับ .91 และ นำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกขณะทดลอง

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้โปรแกรมกรณีตัวอย่างในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2547 ถึงวันที่ 5 สิงหาคม 2547 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนในขณะจัดกิจกรรม ในวันอังคาร เวลา 14.30 น. – 15.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น. สังเกตครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกตผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการ

บันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องเท่ากับ .92 และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกขณะทดลอง

3. ระยะเวลาหลังการทดลอง (A2) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม 2547 ถึงวันที่ 24 สิงหาคม 2547 ในระยะนี้ไม่ได้ใช้โปรแกรมบทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่าง ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. และวันพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2547 ถึงวันที่ 23 สิงหาคม 2547 กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคาร เวลา 14.30 น. – 15.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น. ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม 2547 ถึงวันที่ 24 สิงหาคม 2547 เมื่อหมดเวลาสังเกตแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 คือ .94 และ .91 ตามลำดับ และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตไปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตใน 3 ระยะ คือ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลอง มาเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่ามัธยฐาน (Median)
 - 1.2 ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation)

2. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสังเกตแบบลุ่มเวลา ผู้วิจัยจึงหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกต โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน}}$$

3. สถิติวิเคราะห์สมมติฐาน

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มโดยใช้ การทดสอบของ วิลคอกซัน

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออกก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้การทดสอบของ แมน - วิทนี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
Mdn _{diff}	แทน ค่ามัธยฐานของผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
Q.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
Q.D. _{diff}	แทน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
T	แทน สถิติที่ใช้ในการทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed – Ranks test)
U	แทน สถิติที่ใช้ในการทดสอบของ แมน – วิทนี (The Mann – Whitney U test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการใช้ บทบาทสมมติ ดังแสดงในตารางที่ 1
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการใช้ กรณีตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 2
3. เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้ บทบาทสมมติ กับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 3
4. แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้ บทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองที่ 2 การใช้กรณีตัวอย่าง โดยการเขียนกราฟ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ตาราง 1 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้
บทบาทสมมติ

กลุ่มทดลองที่ 1	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	15.00	1.5	0**
หลังการทดลอง	8	50.50	3.5	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1

ตาราง 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้
กรณีตัวอย่าง

กลุ่มทดลองที่ 2	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	17.00	1.00	0**
หลังการทดลอง	8	49.50	5.00	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2

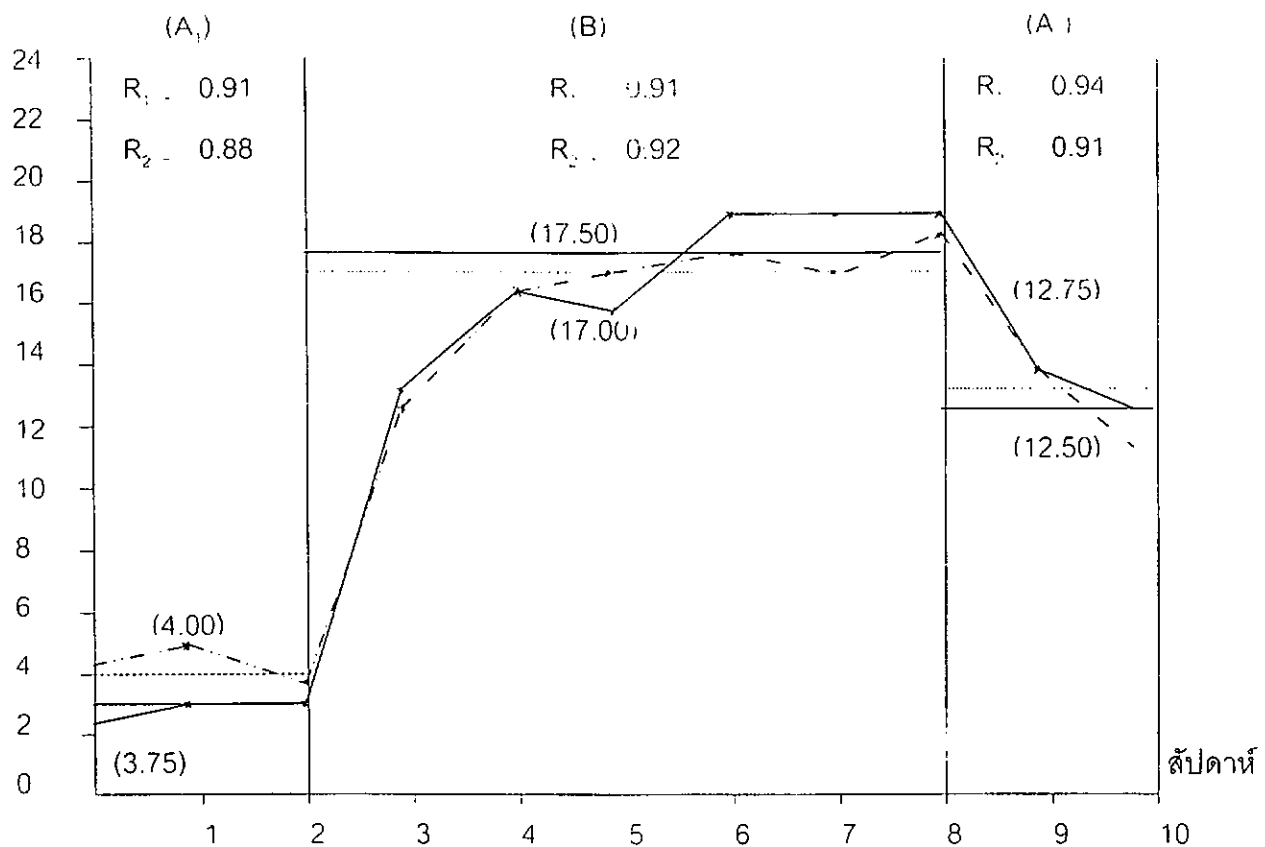
ตาราง 3 เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้ บทบาทสมมติ กับกลุ่มการทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn _{diff}	Q.D. _{diff}	U
กลุ่มทดลองที่ 1	8	37.00	4.75	22 **
กลุ่มทดลองที่ 2	8	34.50	5.00	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กับนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณี ตัวอย่างมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการใช้ บทบาทสมมติ และการใช้กรณีตัวอย่าง ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกัน

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ค่าเฉลี่ยของมัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มที่ 1
การใช้บทบาทสมมติ ในแต่ละสัปดาห์

ค่าเฉลี่ยของมัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มที่ 2
การใช้กรณีตัวอย่าง ในแต่ละสัปดาห์

ค่าเฉลี่ยของมัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มที่ 1
การใช้บทบาทสมมติ ในแต่ละช่วง

ค่าเฉลี่ยของมัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มที่ 2
การใช้กรณีตัวอย่าง ในแต่ละช่วง

R_1 ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1

R_2 ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการ
การใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง โดยการเขียนกราฟ

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่าค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติในระยะเส้นฐานพฤติกรรม และระยะทดลองเพิ่มขึ้นจาก 3.75 เป็น 17.50 แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น ส่วนระยะหลังการทดลองซึ่งเป็นช่วงติดตามผลค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมีค่า 12.50 ซึ่งต่ำกว่าระยะทดลอง และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างในระยะเส้นฐานพฤติกรรมและระยะทดลองเพิ่มขึ้นจาก 4.00 เป็น 17.00 แสดงว่า การใช้กรณีตัวอย่างทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น ส่วนระยะหลังการทดลองซึ่งเป็นช่วงติดตามผล ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมีค่า 12.75 ซึ่งต่ำกว่าระยะทดลอง

เมื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของความถี่พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ระยะเส้นฐานพฤติกรรม ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีค่า 3.75 และ 4.00 ตามลำดับ และระยะทดลองค่ามัธยฐานของความถี่พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้งสองกลุ่มเพิ่มขึ้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือมีค่า 17.50 และ 17.00 ตามลำดับ และระยะหลังการทดลอง ซึ่งเป็นช่วงติดตามผลค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือมีค่า 12.50 และ 12.75 ตามลำดับ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอ
องครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย จำนวน 23 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2546 ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย
จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่าง
ง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

3. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ
4. โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ สลับกลับ(ABA Design) ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1 ระยะสังเกตฐานพฤติกรรม (A_1) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยนักเรียนยังไม่ได้รับการบำบัดบทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่าง ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออก ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์และพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกตในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกของนักเรียนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป แล้วผู้วิจัยจดบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกของแต่ละคนไว้ เพื่อนำมาเขียนกราฟความถี่ของพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกของแต่ละคน

2.ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้โปรแกรมบทบาทสมมติ ในวันจันทร์และพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกของนักเรียนในขณะจัดกิจกรรม ในวันจันทร์ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. และวันพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. สังเกตครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกต ผู้วิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกขณะทดลอง

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้โปรแกรมกรณีตัวอย่างในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกของนักเรียนในขณะจัดกิจกรรม ในวันอังคาร เวลา 14.30 น. – 15.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น. สังเกตครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกตผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มแล้วแสดงออกขณะทดลอง

4. ระยะหลังการทดลอง (A_2) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ คือช่วงติดตามผล ในระยะนี้ไม่ได้ใช้

โปรแกรมบทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่าง ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. และวันพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น. กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคาร เวลา 14.30 น. – 15.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น. เมื่อหมดเวลาสังเกตแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกมามาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกหลังการทดลอง

การจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตไปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เปรียบเทียบพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตใน 3 ระยะ คือ ระยะเรียนรู้ ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลอง มาเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบ ผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดสุนทรพิพิธาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ผลของการศึกษาค้นคว้าอภิปรายได้ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติสามารถนำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้ ทั้งนี้เพราะการใช้บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเรียนปนเล่น นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียน มีโอกาสแสดงออกอย่างเต็มที่ ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2528 : 7) กล่าวไว้ว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเรียนปนเล่น นักเรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินมีความกระตือรือร้น และสิ่งสำคัญการแสดงบทบาทสมมตินักเรียนได้ทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงข้อแตกต่างของพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม เกิดความเข้าใจถึงลักษณะการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับคำกล่าวของ เทเลอร์ และวอลฟอร์ด (พรพรรณ กลิ่นเกษร. 2538 : 63 ; อ้างอิงมาจาก Tayer and Walford. 1974.) ที่กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลยศรี มีใจเย็น (2536 : 57 -59) ที่ได้ทดลองการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรม ด้านความกตัญญูกตเวที ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองพบว่านักเรียนได้รับการใช้บทบาทสมมติ มีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ กลิ่นเกษร (2538 : 62) ที่ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตว่าในช่วงแรกของการทดลอง นักเรียนยังไม่กล้าร่วมกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น แต่หลังจากผู้วิจัยทำความเข้าใจ และชี้แจงวิธีการแสดงให้ นักเรียนเข้าใจ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสดง และกล้าแสดงออกตามบทบาทที่ได้รับเป็นอย่างดี กล้าแสดงความคิดเห็น ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลเป็นอย่างดี ดังนั้นการใช้บทบาทสมมติสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนได้

2. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 แสดงว่าการใช้กรณีตัวอย่างสามารถ

นำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้ ทั้งนี้เพราะการใช้กรณีตัวอย่างทำให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักวิเคราะห์ สรุป พร้อมทั้งสามารถเลือกข้อดีนำมาพัฒนาตนเองได้ โดยผู้เรียนจะอภิปรายร่วมกันเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา จากนั้นจึงส่งตัวแทนกลุ่มออกมาเสนอรายงาน และแนวทางแก้ไขของกลุ่มตนต่อสมาชิกอื่น ๆ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ได้ซักถามและร่วมกันอภิปรายเป็นกลุ่มใหญ่อีกครั้ง เพื่อให้เป็นหลักการทั่วไป ดังที่ วารี ธีระจิตร (2534 : 200) ที่กล่าวว่า กรณีตัวอย่างทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้สึก เปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และหาข้อสรุปจากประเด็นต่าง ๆ ได้ และช่วยให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นในข้อสรุปของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ เอ็ดจ์ และโคลแมน (Edge and Coleman, 1982 : 6-9) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างทำให้นักเรียนสามารถแยกแยะข้อมูลที่มีความสำคัญ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉิมา จินวาลา (2535 : 64 – 67) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสือน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรียานาถ จิตบรรเทา (2538 : 67-71) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีความมีน้ำใจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากการสังเกตของผู้วิจัยในขณะทดลอง พบว่า ในช่วงแรกของการทดลองนักเรียนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรม แต่หลังจากผู้วิจัยทำความเข้าใจและให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก นักเรียนจึงมีความสนใจ เอาใจใส่ และตั้งใจร่วมกิจกรรมได้ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้กรณีตัวอย่างเป็นการฝึกวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อระบุปัญหาสาเหตุของปัญหา ตรวจสอบสาเหตุของปัญหา พร้อมทั้งสรุป และเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา และกระบวนการเหล่านี้จะทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกให้ค้นพบปัญหาด้วยตนเอง และสามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น แสดงว่า การใช้กรณีตัวอย่างสามารถใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างสามารถนำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะ

3.1 นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก และตระหนักถึงผลดีและผลเสียของการกล้าแสดงออก ที่ส่งผลต่อนักเรียนเองและผู้อื่น

3.2 การใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างนั้น มีจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายไปในทิศทางเดียวกันคือ เพื่อให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก

3.3 เป็นเทคนิคทางจิตวิทยาซึ่งไม่เหมือนกับการสอนโดยทั่วไป โดยการให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และมีส่วนร่วมในการแสดงหรือการตอบคำถาม ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนุกสนานและได้รับความรู้ร่วมไปด้วย

จากการสังเกตระหว่างการทำทดลองในระยะแรกของการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มยังไม่กล้าที่จะร่วมกิจกรรมและอภิปราย ชักถาม แต่เมื่อนักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับผู้วิจัยและทราบถึงประโยชน์ของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกแล้ว นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจ ให้ความร่วมมือในการอภิปรายและตอบคำถามเป็นอย่างดี และสามารถสรุปข้อคิดและประโยชน์ได้ใกล้เคียงกัน

จากผลการวิจัยจึงแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกสามารถพัฒนาได้ทั้ง 2 วิธี คือ การใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่าง เท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาครั้งนี้ บทบาทสมมติและกรณีตัวอย่างสามารถนำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้มากขึ้นได้ไม่แตกต่างกัน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนจึงควรเลือกนำวิธีใดวิธีหนึ่งไปใช้ได้ตามความเหมาะสม ควรมีการฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้มีความชำนาญในการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่าง เพื่อนำไปใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่าง ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนหรือกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับชั้นอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น ความรับผิดชอบ พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ เป็นต้น

2.3 ควรใช้เทคนิคอื่นพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน เช่น การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์.(2527). การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ กอง สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2536). สภาพความเป็นประชาติปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพ. กรุงเทพฯ.ม.ป.พ.
- กัญจะนา พุ่มมาลา. (2535). การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตัวเองและการใช้แรงเสริมทางสังคมที่มีต่อความกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปราจีนกัลยาณี จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา เกียรติประวัติ.(2534). วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ.(2545,เมษายน). การศึกษาปฐมวัย. 6: 2 .
- เกรียงศักดิ์ เชี่ยวยิ่ง.(2534). การสอนและการฝึกอบรมทางการบริหารโดยวิธีกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2522).กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงอรุณการพิมพ์.
- จรรววรรณ เพ็ญสุข.(2533).การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีม ที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญญานิพนธ์ (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร.
- ฉวยศรี มีใจเย็น.(2526). การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของเด็กชั้นประถมปีที่5.ปรินญญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชุตติกาญจน์ วิไลศิลป์ (2544). การเปรียบเทียบผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสม ที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาวิศวกรรมชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปรินญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี สนิทประชากร.(2525).วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ
- ดวงเดือน เทศวานิช.(2530). หลักการสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูพระนคร

- ทันติมา ระเบียบตี. (2529). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ถนอมศรี อินทนนท์.(2530). การศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่นที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน. ปรินุญยานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ทวีป อภิลิทธิ์. (2520,ธันวาคม).วิธีสอนแบบสุ จิ ปุ ลิ . 29: 5.
- ทศนา แคมมณี (2519). "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน" ครูศาสตร์. 6(2) : 41-48 ; กรกฎาคม - สิงหาคม.
- .(2536).ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- .(2545).14วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี และคณะ. (2522).กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1 .กรุงเทพฯ :บุรพาศิลป์การพิมพ์.
- ธนิกันต์ สิริพิเชียร.(2543) การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบและกรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์คาเบียล กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ ประพตกิจ.(2540). จิตวิทยาเพื่อความกล้ายืนยันทนเอง. โอเดียนสโตร์.
- นวลศรี นวลมณี. (2524). การสอนกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียนตอนกิจกรรมคำใหม่ ประชาศึกษา . 32 : 6. มีนาคม
- ประเทือง ภูมิภทราคม. (2540). การปรับพฤติกรรม: ทฤษฎีการประยุกต์.กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ประสิทธิ์ ทองอุ่น.(2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ :ซีเอ็ดยูเคชั่น .
- ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. (2524). การทดลองใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- พรพรรณ กลิ่นเกษร.(2538) การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติกับการใช้กรณีตัวอย่างที่มี

ต่อทัศนคติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองหลวง
อำเภอหนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี .ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

พรรณราย ทรัชยะประภา.(2524). การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก. วารสารจิต
วิทยาคลินิก.1 : 47-65 .

มัทนา เพ็ญ.(2522). พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการ
ศึกษา 5 . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

เริงลักษณ์ โรจนพันธ์.(2529). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ละเอียด ชูประยูร และคณะ. (2521,เมษายน) . "การศึกษา Assertive Behavior ในผู้ร่วมทีมจิตเวช."
วารสารจิตวิทยาคลินิก 1 : 7-15.

ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ. (2519) .การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมส่วนตัวของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

วารี ถิระจิตร.(2534). การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิภา มีสวัสดิ์. (2519). การศึกษาผลของวิธีกำจัดความรู้สึกอ่อนไหวอย่างมีระบบในการลด
ความรู้สึกกลัวในการพูดหน้าชั้นของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร. ถ่ายเอกสาร.

วัลลภ ปิยะมโนธรรม. (2528). เทคนิคการรักษาโรคประสาทด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : เอียร์บุ๊ค
พับลิชเชอร์.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ. (2522). "การใช้บทบาทสมมติในห้องเรียน" วิทยาสาร. 30(77) : 10-13 ;
เมษายน.

สนั่น มีชันหมาก.(2538). ระเบียบแห่งวิทยาการการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการ
สอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมาน สายสุข. (2525). การใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สมพงษ์ จิตระดับ.(2530). *สาระและกิจกรรมการสอน วิชาหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา* .

กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2541). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. ครั้งที่ 3 .กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

สุจิตรา พรหมนุชาริป. (2522). *พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาครูในกรุงเทพมหานครและ*

ต่างจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถ่ายเอกสาร.

สุพา แสงพรหม .(2545). *การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อ*

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดจันทร์โมสร เขตดุสิต

กรุงเทพฯ. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุพิน บุญชูวงศ์.(2531). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสวน

ดุสิต.

สุรีย์ จันทรโมลี. (2540,พฤษภาคม – สิงหาคม.). "พฤติกรรมกล้าแสดงออก การพูด" *วารสารสุขศึกษา*.

20(76) สุวิทย์ มูลคำ.(2545). 19 *วิธี จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์

หุลย์ จำปาเทศ. (2533). *จิตวิทยาสัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุ

ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์.(2531). *ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน*

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร .ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อัจจิมา จินวาลา.(2535). *การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความ*

รับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเลื้อน้อย

กรุงเทพมหานคร .ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน

ทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

Cullition, Jame W.(1977). *Handbook on Case Writing*. Manila institute of Management.

Fensterheim , Herbert and J. Bear. (1975) . *Don't Say Yes When You Want to Say*

No. New York, Meckay, 275 p.

Fenstertheim, Herbert and Jean Bear. (1975). *Don't Say Yes When You Want Say No*. New

York, Dell Publishing Co. Inc.

- Mason, Bary J, Mayer, Maris L.& Ezell, Hazel E. (1982) . *Case and Problems in Contemporary retailing*. Plato : Business Publications.
- Shaftel, Fennie R. and George Shaftel. (1967).*Role Playing For Social Value : Decision Making in The Social Studies*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall.
- Shoudt, John Thomas. (1976) . *The Effect of Role Playing Training With Kindergaargarten Chidren*. Dissertation Abstracts International. 37:2754 – A ; November.
- Tait, Helem S. (1977: August) . " The Effect of Assertive Training on Selected Personality Dimensions Of Woman," *Dissertation Abstracts*. 38 : 642 – A.
- Teyler, John L. and Rex Walford. (1974). *Simulation in Classroom*. Middlesex, Marmousworth ; Penguin.
- Wolpe, Joseph.(1969).*The Practice of Behavior Therapy*. Newyork : Pergaman Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
3. โปรแกรมการใช้เทคนิคบาทสมมติ
4. โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้ประเมิน

คำชี้แจง

การแสดงออกของนักเรียนด้วยการกระทำ (ภาษาท่าทาง) และคำพูด (ภาษาถ้อยคำ) ที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ในขณะร่วมกิจกรรม ได้แก่

1. การสบตาคู่สนทนา
2. การแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง
3. การพูดแสดงความความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ขัดเขิน
4. การพูดทักทายกับผู้อื่นก่อน
5. การยอมรับคำชมเชยของผู้อื่นอย่างเหมาะสม
6. การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ

โปรดกาเครื่องหมาย / เพื่อระบุน้ำหนักพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน ลงในช่องที่มีพฤติกรรมแต่ละด้านกำกับอยู่

5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมมากที่สุด
4	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมมาก
3	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมปานกลาง
2	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมน้อย
1	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด

แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ชื่อนักเรียน ชั้น

ข้อ	พฤติกรรม	ความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
1.	การสบตาคู่สนทนา						
2.	การแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง						
3.	การพูดแสดงความความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ขัดเงิน						
4.	การพูดทักทายกับผู้อื่นก่อน						
5.	การยอมรับคำชมเชยของผู้อื่นอย่างเหมาะสม						
6.	การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ชื่อ ชั้นประถมศึกษาปีที่

ครั้งที่ ผู้สังเกต

สังเกตนักเรียนคนละ 8 ช่วง ช่วงละ 4 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที

คำชี้แจง

การแสดงออกของนักเรียนด้วยการกระทำ (ภาษาท่าทาง) และคำพูด (ภาษาถ้อยคำ) ที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ในขณะร่วมกิจกรรม ได้แก่

1. การสบตาคู่สนทนา
2. การแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง
3. การพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ขัดเขิน
4. การพูดทักทายผู้อื่นก่อน
5. การยอมรับคำชมเชยของผู้อื่นอย่างเหมาะสม
6. การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ

ให้ผู้บันทึก ชี้ดเลข 1 หรือ 0 ลงในช่องที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านต่าง ๆ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1 หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลาการสังเกต
- 0 หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการบันทึกไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาการสังเกต

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้บันทึก

นักเรียน คนที่	การสบตาคู่ สนทนา	การแสดงสี หน้าและ น้ำเสียงที่มี ความหมาย ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง	การพูดแสดง ความคิดเห็น ของตนเอง โดยไม่ขัดเงิน	การพูด ชักทาย ผู้อื่นก่อน	การยอมรับ คำชมเชยของ ผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	การแสดง ความเห็น ด้วยอย่าง สุภาพ
ช่วงเวลา ที่ 1						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้บันทึก

นักเรียน คนที่	การสบตาคู่ สนทนา	การแสดงสี หน้าและ น้ำเสียงที่มี ความหมาย ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง	การพูดแสดง ความคิดเห็น ของตนเอง โดยไม่ขัดเขิน	การพูด ชักทาย ผู้อื่นก่อน	การยอมรับ คำชมเชยของ ผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	การแสดง ความไม่เห็น ด้วยอย่าง สุภาพ
ช่วงเวลา ที่ 2						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
1.						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้บันทึก.....

นักเรียน คนที่	การสบตาคู่ สนทนา	การแสดงสี หน้าและ น้ำเสียงที่มี ความหมาย ตรงกับความ รู้สึกที่แท้จริง	การพูดแสดง ความคิดเห็น ของตนเอง โดยไม่ขัดเงิน	การพูด ท้าทาย ผู้อื่นก่อน	การยอมรับ คำชมเชยของ ผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	การแสดง ความไม่เห็น ด้วยอย่าง สุภาพ
ช่วงเวลาที่ 3						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
1.						
2.						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้บันทึก

นักเรียน คนที่	การสบตาคู่ สนทนา	การแสดงสี หน้าและ น้ำเสียงที่มี ความหมาย ตรงกับ ความรู้สึกที่แท้จริง	การพูดแสดง ความคิดเห็น ของตนเอง โดยไม่ขัดเขิน	การพูด ทักทาย ผู้อื่นก่อน	การยอมรับ คำชมเชยของ ผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	การแสดง ความไม่เห็น ด้วยอย่าง สุภาพ
ช่วงเวลาที่ 4						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
1.						
2.						
3.						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้บันทึก

นักเรียน คนที่	การสบตาคู่ สนทนา	การแสดงสี หน้าและ น้ำเสียงที่มี ความหมาย ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง	การพูดแสดง ความคิดเห็น ของตนเอง โดยไม่ขัดเขิน	การพูด ทักทาย ผู้อื่นก่อน	การยอมรับ คำชมเชยของ ผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	การแสดง ความไม่เห็น ด้วยอย่าง สุภาพ
ช่วงเวลาที่ 5						
5.						
6.						
7.						
8.						
1.						
2.						
3.						
4.						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้บันทึก

นักเรียน คนที่	การสบตาคู่ สนทนา	การแสดงสี หน้าและ น้ำเสียงที่มี ความหมาย ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง	การพูดแสดง ความคิดเห็น ของตนเอง โดยไม่ขัดเขิน	การพูด ชักทาย ผู้อื่นก่อน	การยอมรับ คำชมเชยของ ผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	การแสดง ความไม่เห็น ด้วยอย่าง สุภาพ
ช่วงเวลา ที่ 6						
6.						
7.						
8.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้บันทึก

นักเรียน คนที่	การสบตาคู่ สนทนา	การแสดงสี หน้าและ น้ำเสียงที่มี ความหมาย ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง	การพูดแสดง ความคิดเห็น ของตนเอง โดยไม่ขัดเขิน	การพูด ทักทาย ผู้อื่นก่อน	การยอมรับ คำชมเชยของ ผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	การแสดง ความไม่เห็น ด้วยอย่าง สุภาพ
ช่วงเวลา ที่ 7						
7.						
8.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ผู้บันทึก

นักเรียน คนที่	การสบตาคู่ สนทนา	การแสดงสี หน้าและ น้ำเสียงที่มี ความหมาย ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง	การพูดแสดง ความคิดเห็น ของตนเอง โดยไม่ขัดเขิน	การพูด ทักทาย ผู้อื่นก่อน	การยอมรับ คำชมเชยของ ผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	การแสดงความไม่เห็น ด้วยอย่าง สุภาพ
ช่วงเวลา ที่ 8						
8.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1.เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้วิจัยและระหว่างเพื่อนที่เข้าร่วมการทดลอง 2.เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3.เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการหน้าที่และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ	1. ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง 2.ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม และให้นักเรียนแนะนำชื่อและชื่อสกุลของตนเองทีละคน 3.ให้นักเรียนเล่นเกมเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างกันโดยใช้กิจกรรม ครึ่งหัวใจ 4.เมื่อบรรยากาศมีความอบอุ่นและเป็นกันเองมากขึ้น ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ 5.ผู้วิจัยนัดหมายเวลาสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป <u>การประเมินผล</u> ประเมินผลโดยการสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม

2	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับ การกล้าสบตาคู่สนทนา	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านภาษาท่าทาง เกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่ สนทนา	(ตั้งแต่ครั้งที่ 2/11 วิธีการ ดำเนินการเช่นเดียวกัน ทุกครั้ง) 1. ขั้นนำ 1.1ครูสนทนาซักถาม นักเรียนถึงความสำคัญ ของเรื่องที่สอนตาม จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่ละ ขั้นตอน 1.2ครูเล่าเรื่องราว สถานการณ์สมมติให้ นักเรียนฟัง 2. ขั้นแสดง 2.1ครูหาอาสาสมัครเพื่อ เตรียมตัวในการแสดง 2.2ครูแจกเอกสาร บทบาทสมมติให้ผู้แสดง ศึกษาโดยครูชี้แนะ เพิ่มเติมและจัดฉาก สถานที่ 2.3ผู้แสดง แสดงตาม บทบาทที่ได้รับใช้เวลา ประมาณ 10-15 นาที
3 – 4	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับ การแสดงสีหน้าและน้ำเสียง ที่มีความหมายตรงกับ ความรู้สึกที่แท้จริง	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านภาษาท่าทาง เกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและ น้ำเสียงที่มีความหมายตรง กับความรู้สึกที่แท้จริง	
5	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับ การกล้าพูดแสดงความรู้สึก ของตนเองโดยไม่ขัดเขิน	เพื่อพัฒนาพฤติกรรม กล้าแสดงออกด้าน ภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับ การกล้าพูดแสดง ความรู้สึกของตนเอง โดยไม่ขัดเขิน	
6	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับ การกล้าพูดทักทายคนอื่น ก่อน	เพื่อพัฒนาพฤติกรรม กล้าแสดงออกด้าน ภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับ การกล้าพูดทักทายคน อื่นก่อน	

7	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาด้วยคำเกี่ยวกับการ กล้ายอมรับคำชมเชย ของผู้อื่นอย่างเหมาะสม	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านภาษาด้วยคำ เกี่ยวกับการกล้ายอมรับคำ ชมเชยของผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	3.ชั้นวิเคราะห์และ อภิปรายผล ผู้วิจัยนำนักเรียน วิเคราะห์อภิปรายตาม หัวข้อที่กำหนดไว้ 4.ชั้นแสดงเพิ่มเติม
8-9	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาด้วยคำเกี่ยวกับการ กล้าแสดงความคิดเห็น ด้วยอย่างสุภาพ	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านภาษาด้วยคำ เกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็น ด้วยอย่างสุภาพ	ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดง เพิ่มเติมตาม ข้อเสนอแนะของกลุ่มซึ่ง เป็นบทบาทที่สอดคล้อง ตามจุดมุ่งหมาย 5. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และสรุป
10-11	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาด้วยคำเกี่ยวกับการ กล้าคัดค้านความเห็น ของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านภาษาด้วยคำ เกี่ยวกับการกล้าคัดค้าน ความเห็นของผู้อื่นอย่างมี เหตุผล	5.1ผู้วิจัยให้นักเรียน เล่าเรื่องที่แสดงให้กัน และกันฟัง แล้วช่วยกัน สรุป 5.2ผู้วิจัยสรุป เพิ่มเติม
			การประเมินผล ประเมินผลโดยการ สังเกตการแสดงบทบาท สมมติ และการตอบ คำถามในขณะอภิปราย
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนพัฒนา พฤติกรรมกล้าแสดงออก 2. เพื่อสรุปผลที่ได้จากการ	1.ผู้วิจัยให้นักเรียน สรุปผลที่ได้รับการ ทดลองและผู้วิจัยสรุป

		ทดลองและการนำไปใช้ได้ จริงต่อไป	เพิ่มเติม 2. ผู้วิจัยกล่าวขอ ให้นักเรียนที่ให้ความ ร่วมมือในการทดลอง และกล่าวปิดการ ทดลอง
--	--	------------------------------------	--

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

เรื่อง	ปฐมนิเทศ
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนและผู้วิจัย และระหว่างนักเรียนและเพื่อนนักเรียน ที่ร่วมการทดลอง 2. เพื่อให้ นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3. เพื่อให้ นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติ
อุปกรณ์	1. กระดาษสี่รูปหัวใจตัดแบ่งครึ่ง 2. วิญญูเทป และเทปเพลง
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักศึกษาแต่ละคนแนะนำตนเอง 2. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยโดยใช้กิจกรรม "ครึ่งหัวใจ" มีขั้นตอนดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนกระดาษรูปหัวใจผ่าครึ่งให้นักเรียนทุกคน 2.2 ผู้วิจัยเปิดเพลงและให้นักเรียนไปหาชิ้นส่วนหัวใจที่เหลือ ซึ่งเมื่อต่อกันแล้วต้องได้รูปหัวใจที่ถูกต้องภายใน 2 นาที (ผู้วิจัยจะปิดเพลง) 2.3 เมื่อพบคู่แล้วให้นักศึกษานั่งสัมภาษณ์ซึ่งกันและกัน คนละ 5 นาที ตามหัวข้อดังนี้ 2.3.1 ชื่อจริง นามสกุลจริง ชื่อเล่น 2.3.2 อาชีพที่ใฝ่ฝันในอนาคต 2.3.3 ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง 2.3.4 ความรู้สึกที่มีต่อคู่หัวใจ 3. เมื่อบรรยากาศในกลุ่มเป็นกันเองและทุกคนรู้จักกันมากขึ้น ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการใช้บทบาทสมมติ 4. ผู้วิจัยแจกและชี้แจงตารางกำหนดเวลา สถานที่ที่ใช้ในการทดลอง คือ วันจันทร์ และวันพุธ เวลา 14.30 น. – 15.20 น.

การประเมินผล

สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง "มองตารู้ใจ"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าสบตาคู่สนทนา จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์
 - 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง มองตารู้ใจให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 ถ้านักเรียนเป็นตัวละคร นักเรียนจะทำอะไรเมื่อครูให้ตอบคำถาม
 - 3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูมีบทบาท นักเรียนจะแนะนำตัวละครอย่างไร
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม
5. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป
 - 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าสบตาคู่สนทนา ผู้วิจัยและนักเรียน ช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง มองตารู้ใจ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง “มองตารู้ใจ”

อาจารย์มัทธนา อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ได้ขอความคิดเห็นนักเรียนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาตนเองเกี่ยวกับเรื่องการจัดระเบียบเพื่อความสะดวกภายในห้องเรียน โดยให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นคนละ 1 ข้อ สรรชัยยืนขึ้นสบตาอาจารย์และตอบว่า “ควรจัดให้มีเวรในการทิ้งขยะทุก ๆ วันก่อนกลับบ้าน” โชคชัยยืนขึ้นสบตาอาจารย์และหันหน้าไปมองเพื่อน ๆ และตอบว่า “ควรมีคณะกรรมการตรวจความเรียบร้อยในการทำเวรแต่ละวัน หลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติครับ” อาจารย์มัทธนาเห็นว่า ธวัชชัยไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการตอบคำถามจึงถามว่า “ธวัชชัยเธอมีความเห็นอย่างไร” ธวัชชัยลุกขึ้นยืน ก้มหน้ามองที่พื้นห้องและตอบว่า “ทุกอาทิตย์ควรมีการประกวดความสะดวกของห้องครับ” อาจารย์มัทธนากล่าวว่าการตอบคำถามหรือสนทนากับผู้อื่นควรที่จะสบตาคู่สนทนาด้วย ธวัชชัยจึงลุกขึ้นตอบคำถามอีกครั้งและกล่าวที่จะสบตาคู่สนทนาขณะพูด อาจารย์มัทธนาจึงชมเชยธวัชชัยที่กล้าสบตาคู่สนทนา

บทบาทของอาจารย์มัทธนา

ฉันชื่อมัทธนา อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาตนเอง ฉันขอความคิดเห็นนักเรียนในชั่วโมงกิจกรรม เกี่ยวกับเรื่องการจัดระเบียบเพื่อความสะดวกภายในห้องเรียน โดยให้นักเรียนเสนอความคิดเห็น คนละ 1 ข้อ นักเรียนให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ฉันเห็นธวัชชัยไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการตอบคำถามจึงถามความคิดเห็น เมื่อธวัชชัยลุกขึ้นตอบโดยก้มหน้ามองพื้น ฉันจึงแนะนำให้ธวัชชัยสบตาคู่สนทนาในขณะที่พูด เมื่อธวัชชัยทำตามที่ฉันแนะนำฉันจึงกล่าวชมเชย

บทบาทของธวัชชัย

ฉันชื่อธวัชชัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาตนเอง อาจารย์มัทธนาขอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดระเบียบเพื่อความสะดวกภายในห้องเรียน โดยให้นักเรียนเสนอความคิดเห็น คนละ 1 ข้อ สรรชัย และโชคชัยลุกขึ้นตอบ เมื่ออาจารย์หันมาถามฉันจึงลุกขึ้นก้มหน้าตอบคำถามอาจารย์ เมื่ออาจารย์แนะนำให้สบสายตาคู่สนทนายระหว่างพูด ฉันจึงทำตามที่อาจารย์แนะนำ และได้รับคำชมเชยจากอาจารย์มัทธนา

บทบาทของสรวชัย

ฉันชื่อสรวชัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาตนเอง อาจารย์มัทธนาขอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดระเบียบเพื่อความสะดวกภายในห้องเรียน โดยให้นักเรียนเสนอความคิดเห็น คนละ 1 ข้อ ฉันจึงลุกขึ้นสบตาอาจารย์และเสนอให้มีการจัดเวรในการทิ้งขยะทุกวัน

บทบาทของโชคชัย

ฉันชื่อโชคชัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาตนเอง อาจารย์มัทธนาขอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดระเบียบเพื่อความสะดวกภายในห้องเรียน โดยให้นักเรียนเสนอความคิดเห็น คนละ 1 ข้อ ฉันจึงลุกขึ้นสบตาอาจารย์และเสนอให้มีการตรวจความเรียบร้อยในการทำเวรแต่ละวัน

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง "ขอโทษ"
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์
 - 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง "ขอโทษ" ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดงจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายผล ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 ถ้านักเรียนเป็นศศิธร นักเรียนจะทำอย่างไรเมื่อนำน้ำหกใส่รูปของอรรณพ
 - 3.2 ถ้านักเรียนเป็น कुमारศรี นักเรียนจะแนะนำศศิธรอย่างไร
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม
5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป
 - 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่กล้าการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง "ขอโทษ"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง "ขอโทษ"

ขณะเรียนวิชาศิลปะ อาจารย์มารศรีสั่งให้นักเรียนวาดรูป "บ้านในอุดมคติของฉัน" ส่ง ขณะที่อรรณพกำลังนำรูปของตนมาส่งนั้น ศศิธรที่กำลังดื่ม น้ำหันกลับมาจึงทำให้ชนกับอรรณพ น้ำที่ศศิธรถืออยู่จึงหกใส่รูปของอรรณพ ศศิธรซึ่งตกใจมากแต่ไม่กล้ากล่าวคำขอโทษ จึงได้แต่ ยืนก้มหน้า อรรณพโกรธมาก ทำหน้าบึ้ง อาจารย์มารศรีเห็นเหตุการณ์ทั้งหมดจึงเดินเข้ามาและ บอกศศิธรว่า ควรกล่าวขอโทษอรรณพ เมื่อศศิธรตั้งสติได้จึงกล่าวคำว่าขอโทษและแสดงสีหน้า เสียใจ อรรณพจึงหายโกรธยิ้มและบอกไม่เป็นไร อาจารย์จึงกล่าวชมเชยทั้งสองว่า กล้าที่จะ แสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง

บทบาทของอาจารย์มารศรี

ฉันชื่อมารศรี อาจารย์สอนศิลปะ ฉันสั่งให้นักเรียนวาดรูป "บ้านในอุดมคติของฉัน" ส่ง ในขณะที่นักเรียนกำลังส่งรูปวาด ฉันเห็นศศิธรทำน้ำหกใส่รูปของอรรณพ ศศิธรยืนก้มหน้าไม่กล้า กล่าวคำว่าขอโทษ ฉันจึงบอกให้ศศิธรกล่าวขอโทษอรรณพ เมื่อทั้งสองเข้าใจกันแล้วจึงกล่าว ชมเชยทั้งสองคน

บทบาทของอรรณพ

ฉันชื่ออรรณพ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ในช่วงโมงศิลปะอาจารย์สั่งให้วาดรูป "บ้านในอุดมคติของฉัน" ส่ง เมื่อฉันวาดรูปเสร็จแล้วจึงเดินไปส่งอาจารย์ ศศิธรหันมาทำน้ำหกใส่ รูปวาด ฉันโกรธมาก ทำหน้าบึ้ง เมื่อศศิธรขอโทษฉันจึงหายโกรธ ยิ้ม และบอกไม่เป็นไร

บทบาทของศศิธร

ฉันชื่อศศิธร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ในช่วงโมงศิลปะ อาจารย์สั่งให้วาดรูป "บ้านในอุดมคติของฉัน" ส่ง ขณะที่ฉันกำลังดื่ม น้ำเมื่ออรรณพกำลังเดินไปส่งรูปวาด จึงชนกัน ทำให้น้ำหกเลอะรูปของอรรณพ ฉันตกใจมากยืนก้มหน้าไม่กล้ากล่าวคำขอโทษ เมื่ออาจารย์เดิน เข้ามาบอกว่าฉันควรกล่าวคำขอโทษ ฉันจึงตั้งสติได้กล่าวขอโทษและแสดงสีหน้าเสียใจ เมื่อ อรรณพหายโกรธแล้ว อาจารย์จึงกล่าวชมเชยฉันและอรรณพ

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง "ทำไมไม่ต่อคิว"
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์
 - 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง "ทำไมไม่ต่อคิว" ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 ถ้านักเรียนเป็นพลอย นักเรียนจะทำอย่างไรเมื่อถูกแซงคิว
 - 3.2 ถ้านักเรียนเป็นหนิง นักเรียนจะแนะนำพลอยอย่างไร
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม
5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป
 - 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง "ทำไมไม่ต่อคิว"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง “ทำไมไม่ต่อคิว”

หลังเลิกเรียน พลอยและหนึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ขวนก้นไปซื้อขนมที่สหกรณ์ของโรงเรียน เมื่อทั้งสองคนได้เลือกขนมที่ถูกใจแล้วจึงเดินมาเข้าแถวเพื่อจ่ายเงิน ในระหว่างนั้นนัท นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 เดินเข้ามาเพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียน เมื่อนัทเลือกอุปกรณ์การเรียนได้แล้ว เขารีบเดินมาที่แถวเพื่อจ่ายเงิน ด้วยความรีบร้อนเขาจึงไม่ทันสังเกตว่าพลอยต่อแถวอยู่เขาจึงเดินมายืนอยู่หน้าพลอย พลอยได้แต่ยืนงง กอดอก และส่ายหน้า หนึ่งผู้รักษาความยุติธรรมจึงอดไม่ได้ที่จะแสดงสีหน้าไม่พอใจ โดยมองหน้าและพูดว่า “เธอจะกรุณาเข้าแถวให้ถูกต้องด้วย มาทีหลังก็ควรไปต่อท้ายแถว เพื่อนเราที่มาก่อนยืนรออยู่นานแล้วจะ” ทันทีที่นัทได้ยินเช่นนั้น เขาน้ำเสียวพร้อมพูดว่า “ขอโทษครับ เรายังไปหน่อยไม่ทันดู เพราะกลัวไม่ทันขึ้นรถนักเรียนกลับบ้าน” พร้อมกันนั้นเขารีบเดินหันหลังไปทันทีด้วยสีหน้าเขินอาย

บทบาทของพลอย

ฉันชื่อพลอย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 วันหนึ่งฉันและเพื่อนไปซื้อขนมที่สหกรณ์ของโรงเรียน หลังจากเลือกขนมได้แล้ว จึงเดินมาเข้าแถวเพื่อจ่ายเงิน ระหว่างนั้นมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 เดินแทรกแถวมายืนอยู่ด้านหน้าฉัน ฉันได้แต่ยืนงง กอดอก และส่ายหน้า

บทบาทของหนึ่ง

ฉันชื่อหนึ่ง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 วันหนึ่งฉันและเพื่อนไปซื้อขนมที่สหกรณ์ของโรงเรียน หลังจากเลือกขนมได้แล้ว จึงเดินมาเข้าแถวเพื่อจ่ายเงิน ระหว่างนั้นมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 เดินแทรกแถวมายืนอยู่ด้านหน้า ฉันจึงแสดงสีหน้าไม่พอใจและบอกว่าเพื่อนคนนั้นกำลังแซงคิวคนอื่น ๆ

บทบาทของนัท

ฉันชื่อนัท เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 วันหนึ่งฉันไปซื้อขนมที่สหกรณ์ของโรงเรียน หลังจากเลือกขนมได้แล้วฉันรีบมาจ่ายเงินเพราะโดยไม่ได้สังเกตว่ามีเพื่อนที่กำลังต่อแถวจ่ายเงินอยู่ เมื่อหนึ่งแสดงสีหน้าไม่พอใจ และกล่าวว่าฉันเข้าแถวไม่ถูกต้องแล้ว ฉันจึงกล่าวขอโทษและบอกเหตุผลว่าต้องรีบไปขึ้นรถโรงเรียนเพื่อกลับบ้าน

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ขัดเขิน

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าพูดแสดง

ความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ขัดเขิน

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง "ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็นของตนเอง จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์
 - 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดงจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 ถ้านักเรียนเป็นนินด นักเรียนจะทำอะไรเมื่อพอให้แสดงความคิดเห็น
 - 3.2 ถ้านักเรียนเป็นพ้อจรัญ นักเรียนจะแนะนำนินดอย่างไร
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม
5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป
 - 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง "ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด"

วันหนึ่ง พ่อจรัญ(พ่อของนิต) นิต หน้อย และจำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั่งคุยกันที่สนามหญ้าหน้าบ้าน เกี่ยวกับเรื่องการจราจรในกรุงเทพฯ โดยที่พ่อจรัญถามถึงความคิดเห็นของนิต หน้อย และจำ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จำได้แสดงความคิดเห็นว่า เป็นเพราะคนที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ที่มีจำนวนมากเกินไป จึงทำให้เกิดการจราจรติดขัด หน้อยกล่าวว่าเห็นด้วยกับจำและคิดว่าควรจัดหางานรองรับคนต่างจังหวัดเพื่อจะได้ไม่ต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ทำให้เกิดปัญหาการจราจรเช่นทุกวันนี้ พ่อจรัญสังเกตว่านิตไม่ได้แสดงความคิดเห็นเหมือนเพื่อน จึงถามนิตว่ามีความคิดเห็นอย่างอื่นหรือไม่ นิตทำท่าตกใจและตอบว่า ปัญหาการจราจรในกรุงเทพฯ น่าจะมีสาเหตุมาจากหลายด้าน เช่น การจัดระบบการจราจรที่ไม่ดีเท่าที่ควร หรือการไม่มีน้ำใจให้กัน ในการขับรถ เมื่อพูดจบหน้อยและจำชมว่านิตมีความคิดน่าสนใจดี และพ่อจรัญแนะนำนิตว่าการที่เรากล้าแสดงความคิดเห็นได้ดี เราจะต้องฝึกคิดคำถามบ่อย ๆ เพื่อฝึกความกล้าแสดงออกต่อไป

บทบาทของพ่อจรัญ(พ่อของนิต)

ฉันชื่อจรัญ เป็นพ่อของนิต วันหนึ่งฉันนั่งคุยกับลูกและเพื่อน ๆ ของลูก ในเรื่องการจราจรในกรุงเทพฯ ฉันเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจราจรในกรุงเทพฯ จำและหน้อยแสดงความคิดเห็นของตนเอง ฉันสังเกตเห็นนิตไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นเหมือนเพื่อน ฉันจึงถามเขาว่า มีความคิดเห็นอื่นอีกหรือไม่ และแนะนำว่าการแสดงความคิดเห็นควรเริ่มต้นด้วยการตอบคำถาม ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดที่แตกต่าง และกล้าที่จะแสดงออก

บทบาทของนิต

ฉันชื่อนิต เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วันหนึ่ง ฉันนั่งคุยกับพ่อและเพื่อน ๆ ในเรื่องการจราจรในกรุงเทพฯ พ่อเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจราจรในกรุงเทพฯ ฉันไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ พ่อจึงถามฉัน เพื่อให้ฉันได้แสดงความคิดเห็นบ้าง

บทบาทของเพื่อน ๆ

ฉันชื่อ หน้อย จำ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วันหนึ่ง ฉันนั่งคุยกับพ่อจรัญและเพื่อน ๆ ในเรื่องการจราจรในกรุงเทพฯ พ่อเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจราจรในกรุงเทพฯ ฉันและจำ ตอบคำถามโดยไม่ต้องถามก่อน พ่อจรัญถามนิต เขาทำ

ท่าทางตกใจ แต่เขาก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้ดี ฉันและจำชมว่าเขามีความคิดเห็นที่
น่าสนใจ

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาด้อยค่าเกี่ยวกับการกล้ำกลืนตกทายคนอื่นก่อน
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาด้อยค่าเกี่ยวกับการกล้ำกลืนตกทายคนอื่นก่อน
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง เพื่อนใหม่
<u>วิธีดำเนินการ</u>	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้ำกลืนตกทายคนอื่นก่อน จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร 2. ขั้นแสดง 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์ 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง เพื่อนใหม่ ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดงจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับ เนื้อเรื่อง 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู 3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 3.1 ถ้านักเรียนเป็นตำรวจและมานะนักเรียนจะกล่าวอย่างไรเมื่อพบกับเพื่อนนักเรียนที่ย้ายมาใหม่ 3.2 ถ้านักเรียนเป็นนาคร นักเรียนจะแนะนำตำรวจและมานะอย่างไร 4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม 5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้ำกลืนตกทายคนอื่นก่อน ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง เพื่อนใหม่

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง "เพื่อนใหม่"

ลินดา นักเรียนที่ย้ายมาเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เป็นวันแรก ขณะที่ลินดากำลังเดินเข้ามาที่ห้องเรียน ดำรงและมานะซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 กำลังยืนคุยกันอยู่และจ้องมองลินดา และยกคิ้วให้และพูดว่า "โง่จะคนสวย เพิ่งย้ายมาใหม่หรือจ๊ะ" ลินดาหยุดเดินแล้วหันมาทำตาโต สะบัดหน้าเดินเข้าห้องเรียนไป ดำรงหันมายิ้มและยกคิ้วให้มานะและหัวเราะกันเสียงดัง ลินดาเดินเข้ามาถึงห้องเรียนและได้พบกับนาคร นาครยิ้มให้ลินดาและพูดว่า "สวัสดีครับเพิ่งย้ายมาเรียนที่นี่ใช่ไหมครับ" ลินดายิ้มและสบตาพร้อมกับพูดว่า "สวัสดีค่ะ ไช้คะ ฉันเพิ่งย้ายมาเรียนที่นี่ค่ะ" เมื่อดำรงเห็นลินดาและนาครคุยกันจึงคิดว่า การกลั้วที่จะทักทายผู้อื่นก่อนนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องกระทำด้วยกิริยาที่เหมาะสม

บทบาทของลินดา

ฉันชื่อลินดา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่ย้ายมาใหม่ วันแรกที่ฉันเดินเข้าห้องเรียน พบเพื่อนสองคนจ้องมองและยกคิ้วให้พร้อมกับทักทายด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพ ฉันจึงหยุดเดินแล้วสะบัดหน้าเดินเข้าห้องเรียนไป และพบกับนาคร นาครยิ้มให้ฉันและกล่าวทักทายด้วยกิริยาที่สุภาพ ฉันจึงยิ้มให้และทักทายตอบเช่นกัน

บทบาทของดำรง

ฉันชื่อดำรง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เข้าวันหนึ่งขณะที่ฉันกำลังยืนคุยกับมานะ และได้พบกับนักเรียนที่ย้ายมาใหม่ ฉันจึงจ้องมองและยกคิ้วให้พร้อมกับทักทายด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพ นักเรียนที่ย้ายมาใหม่จึงไม่ทักทายตอบ ฉันและมานะจึงได้แต่ยกคิ้วให้กันและหัวเราะ สักครู่ฉันจึงเห็นเพื่อนใหม่และนาครทักทายกันด้วยกิริยาที่สุภาพ ฉันจึงปรึกษากับมานะว่าการกลั้วที่จะทักทายผู้อื่นก่อนนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องกระทำด้วยกิริยาที่เหมาะสม

บทบาทของมานะ

ฉันชื่อมานะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เข้าวันหนึ่งขณะที่ฉันกำลังยืนคุยกับดำรง และได้พบกับนักเรียนที่ย้ายมาใหม่ ฉันจึงจ้องมองและยกคิ้วให้พร้อมกับทักทายด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพ นักเรียนที่ย้ายมาใหม่จึงไม่ทักทายตอบ ฉันและดำรงจึงได้แต่ยกคิ้วให้กันและหัวเราะ สักครู่ฉันจึงเห็นเพื่อนใหม่และนาครทักทายกันด้วยกิริยาที่สุภาพ ฉันจึงปรึกษากับนาครว่าการกลั้วที่จะทักทายผู้อื่นก่อนนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องกระทำด้วยกิริยาที่เหมาะสม

บทบาทของนาคร

ฉันชื่อนาคร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เข้าวันหนึ่งในห้องเรียนฉันเห็นดำรงกับมานะจ้องมองและยกคิ้วให้นักเรียนที่ย้ายมาใหม่ พร้อมกับทักทายด้วยกิริยาที่ไม่สุภาพ นักเรียนที่ย้ายมาใหม่จึงไม่ทักทายตอบ เมื่อนักเรียนคนนั้นเดินเข้ามาในห้องฉันจึงยิ้มให้และกล่าวทักทายด้วยกิริยาที่สุภาพ นักเรียนคนนั้นจึงกล่าวตอบด้วยกิริยาที่สุภาพเช่นกัน

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้ายอมรับคำชมเชย ของผู้อื่นอย่างเหมาะสม
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้ายอมรับ คำชมเชยของผู้อื่นอย่างเหมาะสม
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง นักเรียนคนเก่ง
<u>วิธีดำเนินการ</u>	- ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้ายอมรับคำชมเชย ของผู้อื่น จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร - ขั้นแสดง - ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์ - ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง นักเรียนคนเก่ง ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัว แสดง จัดสถานที่ให้ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู - ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และ อภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ - ถ้านักเรียนเป็นนิชนักเรียนจะทำอย่างไรเมื่ออาจารย์กล่าวชมเชย - ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์สมศักดิ์ นักเรียนจะแนะนำนิชอย่างไร - ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม - ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป - ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้ายอมรับคำชมเชยของผู้อื่น ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง นักเรียนคนเก่ง

การประเมินผล

- สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
- สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง "นักเรียนคนเก่ง"

นิชา และนารี นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ได้รับรางวัลการประกวดงานประดิษฐ์ใบตองที่จัดขึ้นในตอนเช้าของวันนี้ เมื่อนิชาและนารีเดินเข้ามายังห้องเรียน เพื่อน ๆ และอาจารย์สมศักดิ์ได้ปรบมือให้นิชา อาจารย์สมศักดิ์กล่าวชมเชยนิชาด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มว่า "อาจารย์รู้สึกภูมิใจที่มีลูกศิษย์ที่ดีอย่างเธอ" นิชาและนารี ทำอะไรไม่ถูกเพราะไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนั้นมาก่อน นิชาจึงได้แต่เงินอายุยิ้มและยกมือไหว้ นารีจึงกล่าวว่า "ขอบคุณค่ะ อาจารย์ ที่หนูเป็นคนดีและประสบความสำเร็จก็เพราะคำสั่งสอนของอาจารย์ค่ะ" อาจารย์สมศักดิ์จึงเดินเข้ามาและกล่าวชมเชยที่นารีเป็นเด็กที่กล้ารับคำชมเชยของอาจารย์ได้อย่างเหมาะสม

บทบาทของนิชา

ฉันชื่อนิชา เป็นนักเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดงานประดิษฐ์ใบตอง เมื่อฉันและนารีเดินเข้ามายังห้องเรียน เพื่อน ๆ และอาจารย์สมศักดิ์ได้ปรบมือให้ ฉันเกิดความตกใจมาก และไม่รู้จะทำอย่างไรจึงได้แต่เงินอายุยิ้มและยกมือไหว้

บทบาทของนารี

ฉันชื่อนารี เป็นนักเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดงานประดิษฐ์ใบตอง เมื่อฉันและนารีเดินเข้ามายังห้องเรียน เพื่อน ๆ และอาจารย์สมศักดิ์ได้ปรบมือให้ ฉันพยายามตั้งใจและกล่าวขอบคุณอาจารย์ อาจารย์จึงชมฉันว่ากล้าที่จะยอมรับคำชมเชยของผู้อื่นอย่างเหมาะสม

บทบาทของอาจารย์สมศักดิ์

ฉันชื่อสมศักดิ์ เป็นอาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เช้าวันหนึ่งฉันได้กล่าวชมเชยนักเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดงานประดิษฐ์ใบตอง โดยนิชาได้แต่เงินอายุเมื่อได้รับคำชมเชย แต่นารีสามารถกล่าวคำขอบคุณได้อย่างเหมาะสมฉันจึงกล่าวชมนารีว่ากล้าที่จะยอมรับคำชมเชยของผู้อื่นอย่างเหมาะสม

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง จัดงานปีใหม่
<u>วิธีดำเนินการ</u>	- ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร - ขั้นแสดง 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์ 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง จัดงานปีใหม่ ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู - ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 3.1 ถ้านักเรียนเป็นอนงค์ นักเรียนจะทำอย่างไรเมื่อมีความเห็นต่างจากเพื่อน 3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูวิชัย นักเรียนจะแนะนำอนงค์อย่างไร - ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม - ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง จัดงานปีใหม่

การประเมินผล

- สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
- สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง “จัดงานปีใหม่”

วันหนึ่งในคาบกิจกรรม อาจารย์วิชัยอาจารย์ประจำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เข้ามาแจ้งให้ทราบว่าปีนี้ทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนจัดงานปีใหม่ได้ ในฐานะที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงขอปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดงาน วรุฒม์จึงขอเสนอความคิดเห็นว่าเราควรนำอาหารแห้งมาใส่บาตรและให้น้ำของขวัญมาจับฉลากกัน อนงค์ซึ่งไม่เห็นด้วยในการนำของมาจับฉลากเพราะ คิดว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย แต่ไม่กล้าคัดค้านความคิดเห็นของเพื่อน จึงได้แต่นั่งทำหน้าอ เมื่ออาจารย์วิชัยเห็นจึงถามอนงค์ว่ามีความคิดเห็นอย่างอื่นหรือไม่ อนงค์จึงกล่าวว่า “เราคิดว่าความคิดของวรุฒม์เป็นสิ่งที่ดีทีเดียว ที่คิดว่าจะนำอาหารแห้งมาใส่บาตร แต่เราไม่เห็นด้วยกับการนำของมาจับฉลากเพราะเป็นการสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น เราทุกคนก็ยังไม่มียาใช้ได้อะไร” เพื่อน ๆ ก็ยอมรับในเหตุผล และสรุปว่าจะไม่มีการจับฉลากของขวัญ อาจารย์วิชัยจึงกล่าวชมเชยอนงค์ที่กล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

บทบาทของอาจารย์วิชัย

ฉันชื่อวิชัย เป็นอาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ฉันแจ้งให้ทราบเรื่องทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนจัดงานวันขึ้นปีใหม่ได้ นักเรียนต่างก็เสนอความคิดเห็นของตน โดยมีการเสนอให้ตักบาตรและนำของขวัญมาจับฉลาก ฉันเห็นอนงค์นั่งหน้าอจึงถามว่ามีความคิดเห็นหรือไม่ เมื่ออนงค์แสดงความคิดเห็นว่าไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการนำของขวัญมาจับฉลาก ฉันจึงกล่าวชมเชยอนงค์ที่กล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

บทบาทของวรุฒม์

ฉันชื่อวรุฒม์ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เมื่ออาจารย์แจ้งให้ทราบว่าทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนจัดงานปีใหม่ได้ ฉันจึงเสนอความคิดให้มีการตักบาตรและนำของขวัญมาจับฉลาก

บทบาทของอนงค์

ฉันชื่ออนงค์ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เมื่ออาจารย์แจ้งให้ทราบว่าทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนจัดงานปีใหม่ได้ มีเพื่อนเสนอให้มีการตักบาตรและนำของขวัญมาจับฉลาก ฉันไม่เห็นด้วย แต่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นด้วยกับเพื่อน จึงได้แต่นั่งหน้าอ เมื่ออาจารย์หันมาถามฉันว่ามีความคิดเห็นอะไรหรือไม่ ฉันจึงแสดงความคิดเห็นว่าความคิดของวรุฒม์เป็น

สิ่งที่ดีทีเดียว ที่คิดว่าจะนำอาหารแห้งมาใส่บาตร แต่การนำของมาจับฉลากนั้นเป็นการ
สิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น เพราะเราทุกคนก็ยังไม่มียาได้อะไร อาจารย์จึงชมเชยฉันที่กล้าแสดง
ความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง จะไปอย่างไรดี
<u>วิธีดำเนินการ</u>	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำ เกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร 2. ขั้นแสดง 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์ 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง จะไปอย่างไรดี ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู 3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 3.1 ถ้านักเรียนเป็นฟ้า นักเรียนจะทำอย่างไรเมื่อมีความคิดต่างจากเพื่อน 3.2 ถ้านักเรียนเป็นแฉ่ง นักเรียนจะแนะนำฟ้าอย่างไร 4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม 5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง จะไปอย่างไรดี

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง "จะไปอย่างไรดี"

แจ่ง ฟ้า และหญิง กำลังเดินทางไปโรงเรียนเพื่อทำกิจกรรมแข่งขันกีฬาประจำปี แต่เนื่องจากฟ้าลืมนของไว้ที่บ้าน ทั้งสามจึงต้องกลับไปที่บ้านของฟ้าทำให้เสียเวลาในการเดินทางมาก ทั้งสามจึงปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ไปถึงโรงเรียนได้เร็วที่สุด หญิงจึงเสนอความคิดว่าน่าจะนั่งจักรยานยนต์รับจ้างไปที่โรงเรียนเพราะไม่เสียเวลาและไม่เหนื่อย แจ่งและฟ้าไม่เห็นด้วยนัก ฟ้าไม่กล้าคัดค้านความคิดเห็นของหญิงเพราะกลัวหญิงโกรธที่ตนไม่เห็นด้วย จึงได้แต่ทำหน้าบึ้ง แต่แจ่งเมื่อเกิดความรู้สึกไม่เห็นด้วยจึงบอกหญิงว่า เราคิดว่าไม่ควรเสียเงินค่ารถจักรยานยนต์รับจ้าง แต่เราน่าจะเดินไปโรงเรียนเหมือนเดิม แต่อาจรีบเดินมากกว่าเดิมก็สามารถถึงโรงเรียนได้ทันเวลา หญิงกล่าวชมว่าแจ่งมีความคิดที่ดี ฟ้าจึงชมว่าแจ่งกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

บทบาทของหญิง

ฉันชื่อหญิง ขณะที่ฉันและเพื่อน ๆ กำลังเดินทางไปโรงเรียนเพื่อทำกิจกรรมแข่งกีฬาประจำปี แต่เนื่องจากฟ้าลืมนของไว้ที่บ้าน ทั้งสามจึงต้องกลับไปบ้านของฟ้าทำให้เสียเวลาในการเดินทางมาก เราจึงคิดวิธีที่จะไปโรงเรียนให้ทันเวลา ฉันจึงแสดงความคิดเห็นว่าควรนั่งจักรยานยนต์รับจ้างไปที่โรงเรียน แต่แจ่งไม่เห็นด้วยจึงคัดค้านและให้เหตุผล ฉันและฟ้าจึงเห็นด้วยและกล่าวชมที่แจ่งกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

บทบาทของแจ่ง

ฉันชื่อแจ่ง ขณะที่ฉันและเพื่อน ๆ กำลังเดินทางไปโรงเรียนเพื่อทำกิจกรรมแข่งขันกีฬาประจำปี แต่เนื่องจากฟ้าลืมนของไว้ที่บ้านทั้งสามจึงต้องกลับไปที่บ้านของฟ้าทำให้เสียเวลาในการเดินทางมาก เราจึงคิดวิธีที่จะไปโรงเรียนให้ทันเวลา เมื่อหญิงแสดงความคิดเห็นว่าควรนั่งจักรยานยนต์รับจ้างไปที่โรงเรียน แต่ฉันไม่เห็นด้วยจึงคัดค้านและให้เหตุผล ทั้งสองคนจึงเห็นด้วยและกล่าวชมที่ฉันกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

บทบาทของฟ้า

ฉันชื่อฟ้า ขณะที่ฉันและเพื่อน ๆ กำลังเดินทางไปโรงเรียนเพื่อทำกิจกรรมแข่งกีฬาประจำปี แต่เนื่องจากฉันลืมนของไว้ที่บ้าน ทั้งสามจึงต้องกลับไปที่บ้านของฉัน ทำให้เสียเวลาในการเดินทางมาก เราจึงคิดวิธีที่จะไปโรงเรียนให้ทันเวลา เมื่อหญิงแสดงความคิดเห็นว่าควรนั่ง

จักรยานยนต์รับจ้างไปที่โรงเรียน ฉันไม่เห็นด้วย ฉันไม่กล้าคัดค้านความคิดของหญิง
เพราะกลัวหญิงโกรธที่ตนไม่เห็นด้วย จึงได้แต่ทำหน้าบึ้ง แต่แรงกล้าที่จะแสดงความเห็นด้วย
อย่างสุภาพ ฉันจึงกล่าวชมแรง

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาด้วยคำเกี่ยวกับการกล้าคัดค้านความคิดเห็น ของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาด้วยคำเกี่ยวกับการกล้าคัดค้าน ความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง จะไปไหนดี
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์
 - 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง จะไปไหนดี ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 ถ้านักเรียนเป็นรติ นักเรียนจะทำอะไรเมื่อไม่เห็นด้วยกับความคิดของเพื่อน
 - 3.2 ถ้านักเรียนเป็นครู นักเรียนจะแนะนำรติอย่างไร
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม
5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป
 - 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ผู้วิจัยและ นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง จะไปไหนดี

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง "จะไปไหนดี"

เข้าวันหนึ่งหลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติ สุพจน์หัวหน้าห้องประถมศึกษาปีที่ 5/1 ได้ปรึกษาเรื่องการไปทัศนศึกษาช่วงปิดเทอม โดยมีงบประมาณ 5,000 บาท สมาชิกทุกคนเสนอความคิดเห็นว่าจะไปที่ไหนกันดี มีนาเสนอว่าน่าจะไปที่พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำที่ชลบุรี แต่ชลธิชาล่าวว่าเดินทางไกลเกินไปและใช้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก ดังนั้นน่าจะไปที่เขื่อนน้ำตกสาริกาในจังหวัดของเรามากกว่า รติจึงเสนอความคิดเห็นว่าการไปที่เขื่อนน้ำตกนั้นเพื่อน ๆ หลายคนเคยไปเที่ยวกับครอบครัวแล้วเพราะใกล้และอาจไม่ได้รับความรู้ด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ดังนั้นน่าจะไปที่เขื่อนพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเพราะอยู่ไม่ไกลนักสามารถนำรถของโรงเรียนไปได้ จึงทำให้ประหยัดค่าเดินทางและได้รับความรู้เพิ่มเติม สุพจน์จึงถามความคิดเห็นของเพื่อน ๆ และได้สรุปว่าจะไปทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อาจารย์วรรณซึ่งเดินเข้ามาขณะนั้นและได้ยินเรื่องนี้นักเรียนกำลังตกลงกันอยู่นั้นจึงกล่าวชมเชยนักเรียนที่กล้าคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

บทบาทของสุพจน์

ฉันชื่อสุพจน์ หัวหน้าห้องประถมศึกษาปีที่ 5/1 ได้ปรึกษาเรื่องการไปทัศนศึกษาช่วงปิดเทอม โดยมีงบประมาณ 5,000 บาท สมาชิกทุกคนเสนอความคิดเห็นว่าจะไปที่ไหนกันดี เพื่อนแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันไป สุดท้ายจึงสรุปว่าจะไปทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

บทบาทของมีนา

ฉันชื่อมีนา วันหนึ่งสุพจน์หัวหน้าห้อง ปรึกษาเรื่องการไปทัศนศึกษาช่วงปิดเทอม โดยมีงบประมาณ 5,000 บาท ฉันจึงเสนอว่าน่าจะไปที่พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำที่ชลบุรี

บทบาทของชลธิชา

ฉันชื่อชลธิชา วันหนึ่งสุพจน์หัวหน้าห้อง ปรึกษาเรื่องการไปทัศนศึกษาช่วงปิดเทอม โดยมีงบประมาณ 5,00 บาท ฉันจึงเสนอว่าน่าจะไปที่เขื่อนน้ำตกสาริกาในจังหวัดของเรา เพราะจะประหยัดในเรื่องค่าเดินทาง

บทบาทของรติ

ฉันชื่อรติ วันหนึ่งสุพจน์หัวหน้าห้อง ปรีกษาเรื่องการไปทัศนศึกษาช่วงปิดเทอม โดยมีงบประมาณ 5,000 บาท ฉันจึงเสนอความคิดว่าการไปเที่ยวน้ำตกนั้น เพื่อน ๆ หลายคนเคยไปเที่ยวกับครอบครัวแล้วเพราะใกล้และอาจไม่ได้รับความรู้ด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ดังนั้นน่าจะไปเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเพราะอยู่ไม่ไกลนักสามารถนำรถของโรงเรียนไปได้ จึงทำให้ประหยัดค่าเดินทางและได้รับความรู้เพิ่มเติม

บทบาทของอาจารย์วรรณ

ฉันชื่ออาจารย์วรรณ อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ในขณะที่นักเรียนกำลังปรีกษาเรื่องการไปทัศนศึกษานั้นฉันเดินเข้าไปพบ จึงกล่าวชมเชยนักเรียนว่านักเรียนมีความกล้าคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าคัดค้านความคิดเห็น ของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าคัดค้าน ความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง อนุรักษ์อย่างไร
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าคัดค้านความคิดเห็น
ของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์
 - 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง อนุรักษ์อย่างไร ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัว
แสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 ผู้แสดงเริ่มการแสดง โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ที่ไม่ได้แสดง ตั้งใจดู
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และ
อภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 ถ้านักเรียนเป็นน้ำ นักเรียนจะทำอะไรเมื่อไม่เห็นด้วยกับความคิดของ
เพื่อน
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม
5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป
 - 5.1 ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าคัดค้านความคิดเห็นของ
ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ผู้วิจัยและ นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง อนุรักษ์
อย่างไร

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง “อนุรักษ์อย่างไร”

เช้าวันหนึ่งก่อนเข้าแถว พู เอก น้ำ นั่งคุยกันถึงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ของไทย โดยพูกล่าวว่าปัจจุบัน มีการทำลายป่าไม้กันมากขึ้นทำให้เกิดภัยอันตรายต่าง ๆ ตามมา เช่น น้ำท่วม น้ำหลาก ทำให้ชาวบ้านที่อยู่ใกล้กับป่าเกิดความเดือดร้อนมาก เอกจึงเสนอความคิดว่าควรจะมีจับกุมชาวบ้านที่เข้าไปทำลายป่า เช่น ตัดต้นไม้และทำไร่เลื่อนลอย เพราะเป็นสาเหตุทำให้พื้นที่ป่าเสียหายจึงควรให้ตำรวจกวาดจับกุมชาวบ้านที่ทำเช่นนั้น น้ำที่นิ่งฟังอยู่นั้นจึงแสดงความคิดเห็นค้านเอกว่า ไม่ใช่เพียงแค่ชาวบ้านที่อยู่แถวนั้นที่ทำลายป่า แต่เป็นเพราะมีการลักลอบตัดต้นไม้โดยอาจเกิดจากคนในเมืองมาจ้างให้ชาวบ้านตัดต้นไม้ในป่า ตามที่เราเคยพบข่าวการจับกุมของตำรวจในหนังสือพิมพ์ พูจึงกล่าวว่าความคิดของน้ำน่าสนใจ พูและเอกกล่าวชมว่าน้ำกล้าคัดค้านความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ทำให้เพื่อนเกิดความคิดที่แตกต่างออกไปในอีกด้านหนึ่ง

บทบาทของพู

ฉันชื่อพู ตอนเช้าก่อนเข้าแถว ฉัน เอกและน้ำนั่งคุยกันถึงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ของไทย โดยฉันกล่าวว่าปัจจุบัน มีการทำลายป่าไม้กันมากขึ้น ทำให้เกิดภัยอันตรายต่าง ๆ ตามมา เอกจึงเสนอให้มีการจับกุมชาวบ้านที่ทำลายป่า แต่น้ำคัดค้านความคิดของเอกและเสนอความคิดของตนพร้อมด้วยเหตุผล ฉันจึงกล่าวชมน้ำที่กล้าคัดค้านความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

บทบาทของเอก

ฉันชื่อเอก ตอนเช้าก่อนเข้าแถว ฉัน พูและน้ำนั่งคุยกันถึงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ของไทย โดยพูกล่าวว่าปัจจุบันมีการทำลายป่าไม้กันมากขึ้นทำให้เกิดภัยอันตรายต่าง ๆ ตามมา ฉันจึงเสนอให้มีการจับกุมชาวบ้านที่ทำลายป่า แต่น้ำคัดค้านความคิดของฉันและเสนอความคิดของตนพร้อมด้วยเหตุผล ฉันจึงกล่าวชมน้ำที่กล้าคัดค้านความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

บทบาทของน้ำ

ฉันชื่อน้ำ ตอนเช้าก่อนเข้าแถว ฉัน เอกและพู นั่งคุยกันถึงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ของไทย โดยพูกล่าวว่าปัจจุบันมีการทำลายป่าไม้กันมากขึ้นทำให้เกิดภัยอันตรายต่าง ๆ ตามมา เอกจึงเสนอให้มีการจับกุมชาวบ้านที่ทำลายป่า แต่ฉันคัดค้านความคิดของเอกและเสนอความคิดของตนพร้อมด้วยเหตุผล พูและเอกจึงกล่าวชมที่ฉันกล้าคัดค้านความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>เรื่อง</u>	ปัจฉิมนิเทศ
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	1. เพื่อให้ให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก 2. เพื่อสรุปผลที่ได้จากการทดลองและการนำไปใช้ได้จริงต่อไป
<u>อุปกรณ์</u>	1. กระดาษโปสเตอร์ 2. กระดาษรูปหัวใจ 3. กาว
<u>วิธีดำเนินการ</u>	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาผลที่ได้จากการทดลอง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 2. ผู้วิจัยกล่าวขอบใจนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง ดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2.2 ผู้วิจัยแจกกระดาษรูปหัวใจให้นักเรียนคนละ 1 ดวง 2.3 ให้นักเรียนเขียนความประทับใจที่เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 2.4 เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จให้นำหัวใจไปปิดที่กระดาษโปสเตอร์ 2.5 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกในการเข้าร่วมกิจกรรม 2.6 ผู้วิจัยกล่าวปิดการทดลอง

การประเมินผล

สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมและจากการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1.เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้วิจัยและระหว่างเพื่อนที่เข้าร่วมการทดลอง 2.เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3.เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการหน้าที่และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ	1. ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง 2.ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม และให้นักเรียนแนะนำชื่อและชื่อสกุลของตนเองทีละคน 3.ให้นักเรียนเล่นเกมเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างกันโดยใช้กิจกรรม ครึ่งหัวใจ 4.เมื่อบรรยากาศมีความอบอุ่นและเป็นกันเองมากขึ้น ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมายของการใช้กรณีตัวอย่าง 5.ผู้วิจัยนัดหมายเวลาสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป <u>การประเมินผล</u> ประเมินผลโดยการสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม

2	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา	(ตั้งแต่ครั้งที่ 2/11 วิธีการดำเนินการเช่นเดียวกันทุกครั้ง) 1. ขั้นนำ 1.1 ครูสนทนากับนักเรียนถึงความสำคัญของเรื่องที่สอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่ละขั้นตอน
3- 4	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง	2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างโดยให้นักเรียนศึกษาเอกสารที่เป็นเรื่องราวพร้อมทั้งตั้งปัญหา
5	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าพูดแสดงความรู้สึกของตนเองโดยไม่ขัดเขิน	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าพูดแสดงความรู้สึกของตนเองโดยไม่ขัดเขิน	เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย จากนั้นให้เสนอรายงานผลการอภิปราย
6	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าพูดหักทลายคนอื่นก่อน	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าพูดหักทลายคนอื่นก่อน	3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม การประเมินผล 1. การสังเกตจากความสนใจ ของนักเรียนในขณะครูเสนอกรณีตัวอย่าง

7	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการ การกล้ายอมรับคำชมเชย ของผู้อื่นอย่างเหมาะสม	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านภาษาถ้อยคำ เกี่ยวกับการกล้ายอมรับคำ ชมเชยของผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	2. สังเกตจากการมีส่วนร่วม ในการอภิปรายแสดง ความคิดเห็นซักถามและ การสรุปของนักเรียน
8-9	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการ การกล้าแสดงความคิดเห็น ด้วยอย่างสุภาพ	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านภาษาถ้อยคำ เกี่ยวกับการกล้าแสดง ความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ	
10-11	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการ การกล้าคัดค้านความเห็น ของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านภาษาถ้อยคำ เกี่ยวกับการกล้าคัดค้าน ความเห็นของผู้อื่นอย่างมี เหตุผล	
12	ปัจเจกนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนพัฒนา พฤติกรรมกล้าแสดงออก 2. เพื่อสรุปผลที่ได้จากการ ทดลองและการนำไปใช้ได้ จริงต่อไป	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผล ที่ได้รับการทดลองและ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 2. ผู้วิจัยกล่าวขอใบ นักเรียนที่ให้ความร่วมมือ ในการทดลองและกล่าว ปิดการทดลอง

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

<u>เรื่อง</u>	ปัจฉิมนิเทศ
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนและผู้วิจัย และระหว่างนักเรียนและเพื่อนนักเรียนที่ร่วมการทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการใช้กรณีตัวอย่าง
<u>อุปกรณ์</u>	1. กระดาษสี่รูปหัวใจตัดแบ่งครึ่ง 2. วิชิตูเพป และเทปเพลง
<u>วิธีดำเนินการ</u>	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักศึกษาแต่ละคนแนะนำตนเอง 2. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยโดยใช้กิจกรรม "ครึ่งหัวใจ" มีขั้นตอนดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนกระดาษรูปหัวใจผ่าครึ่งให้นักเรียนทุกคน 2.2 ผู้วิจัยเปิดเพลงและให้นักเรียนไปหาชิ้นส่วนหัวใจที่เหลือ ซึ่งเมื่อต่อกันแล้วต้องได้รูปหัวใจที่ถูกต้อง ภายใน 2 นาที (ผู้วิจัยจะปิดเพลง) 2.3 เมื่อพบคู่แล้วให้นักศึกษานั่งสัมภาษณ์ซึ่งกันและกัน คนละ 5 นาที ตามหัวข้อดังนี้ 2.3.1 ชื่อจริง นามสกุลจริง ชื่อเล่น 2.3.2 อาชีพที่ใฝ่ฝันในอนาคต 2.3.3 ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง 2.3.4 ความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนคู่หัวใจ 3. เมื่อบรรยายภาคในกลุ่มเป็นกันเองและทุกคนรู้จักกันมากขึ้น ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการใช้กรณีตัวอย่าง 4. ผู้วิจัยแจกและชี้แจงตารางกำหนดเวลา สถานที่ที่ใช้ในการทดลอง คือ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 14.30 น. – 15.20 น.
<u>การประเมินผล</u>	1. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง “มองตา รู้ใจ”
<u>วิธีดำเนินการ</u>	1. ชำนาญ - ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา 2. ชำนาญกรณีตัวอย่าง 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสาร เรื่อง มองตา รู้ใจ ให้นักเรียนทุกคนอ่าน 2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ - กำหนดต่อไปนี้ 2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง มองตา รู้ใจ 2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่องมองตา รู้ใจ เพราะอะไร 2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาคู่สนทนา 3. ชำนาญสรุป 3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาคู่สนทนา 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง
<u>การประเมินผล</u>	1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม 2. สังเกตจาก การตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่องมองตา รู้ใจ

เอกสารเรื่อง “มองตารู้ใจ”

ครูมัทธนา ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ได้ขอความคิดเห็นนักเรียนในช่วงโม่งกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องการจัดระเบียบเพื่อความสะดวกภายในห้องเรียน โดยให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นคนละ 1 ข้อ สรรชัยยืนขึ้นสบตาอาจารย์และตอบว่า “ควรจัดให้มีเวรในการทิ้งขยะทุก ๆ วันก่อนกลับบ้าน” โชคชัยยืนขึ้นสบตาอาจารย์และหันหน้าไปมองเพื่อน ๆ และตอบว่า “ควรมีคณะกรรมการตรวจความเรียบร้อยในการทำเวรแต่ละวัน หลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติครับ” ครูมัทธนาเห็นว่า ธวัชชัยไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการตอบคำถามจึงถามว่า “ธวัชชัยเธอมีความเห็นอย่างไร” ธวัชชัยลุกขึ้นยืน ก้มหน้ามองที่พื้นห้องและตอบว่า “ทุกอาทิตย์ควรมีการประกวดความสะดวกของห้องครับ” ครูมัทธนากล่าวว่าการตอบคำถามหรือสนทนากับผู้อื่นควรที่จะสบตาคู่สนทนาด้วย ธวัชชัยจึงลุกขึ้นตอบคำถามอีกครั้งและกล่าวที่จะสบตาคู่สนทนาขณะพูด ครูมัทธนาจึงชมเชยธวัชชัยที่กล้าสบตาคู่สนทนา

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง "ขอโทษ"

วิธีดำเนินการ

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา

2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง "ขอโทษ" ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด ต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง ขอโทษ

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง ขอโทษ เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาคู่สนทนา

3. ขั้นสรุป

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาคู่สนทนา

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณี

ตัวอย่างเรื่อง ขอโทษ

เอกสารเรื่อง "ขอโทษ"

ขณะเรียนวิชาศิลปะ ครูมารศรีสั่งให้นักเรียนวาดรูป "บ้านในอุดมคติของฉัน" ส่งขณะที่
 อรรณพกำลังนำรูปของตนมาส่งนั้น ศศิธรที่กำลังดื่มน้ำหันกลับมาจึงทำให้ชนกับอรรณพ น้ำที่
 ศศิธรถืออยู่จึงหกใส่รูปของอรรณพ ศศิธรซึ่งตกใจมากแต่ไม่กล้ากล่าวคำขอโทษ จึงได้แต่ยืนก้ม
 หน้า อรรณพโกรธมาก ทำหน้าบึ้ง ครูมารศรีเห็นเหตุการณ์ทั้งหมดจึงเดินเข้ามาและบอกศศิธรว่า
 ควรกล่าวขอโทษอรรณพ เมื่อศศิธรตั้งสติได้จึงกล่าวคำว่าขอโทษและแสดงสีหน้าเสียใจ อรรณพ
 จึงหายโกรธยิ้มและบอกไม่เป็นไร ครูจึงกล่าวชมเชยทั้งสองว่า กล้าที่จะแสดงสีหน้าและน้ำเสียง
 ที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

<u>เรื่อง</u>	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา
<u>เวลา</u>	50 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา
<u>อุปกรณ์</u>	เอกสารเรื่อง "ทำไมไม่ต่อคิว"
<u>วิธีดำเนินการ</u>	

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา

2. ชำนาญกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง "ทำไมไม่ต่อคิว" ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด ต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง ทำไมไม่ต่อคิว

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง ทำไมไม่ต่อคิว เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาคู่สนทนา

3. ชำนาญสรุป

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาคู่สนทนา

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณี

ตัวอย่างเรื่อง ทำไมไม่ต่อคิว

เอกสารเรื่อง "ทำไมไม่ต่อคิว"

หลังเลิกเรียน พลอยและหนึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ชวนกันไปซื้อขนมที่สหกรณ์ของโรงเรียน เมื่อทั้งสองคนได้เลือกขนมที่ถูกใจแล้วจึงเดินมาเข้าแถวเพื่อจ่ายเงิน ในระหว่างนั้นหนึ่ง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 เดินเข้ามาเพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียน เมื่อหนึ่งเลือกอุปกรณ์การเรียนได้แล้ว เขารีบเดินมาที่แถวเพื่อจ่ายเงิน ด้วยความรีบร้อนเขาจึงไม่ทันสังเกตว่าพลอยต่อแถวอยู่เขาจึงเดินมายืนอยู่หน้าพลอย พลอยได้แต่ยืนงง กอดอก และส่ายหน้า หนึ่งผู้รักษาความยุติธรรมจึงอดไม่ได้ที่จะแสดงสีหน้าไม่พอใจ โดยมองหน้าและพูดว่า "เธอจะกรุณาเข้าแถวให้ถูกต้องด้วย มาทีหลังควรต่อหลังเพื่อนเราที่มาก่อนยืนรออยู่นานแล้วจะ" ทันทีที่หนึ่งได้ยินเช่นนั้น เขาหน้าเสียพร้อมพูดว่า "ขอโทษครับ เรารีบไปหน่อยไม่ทันดู เพราะกลัวไม่ทันขึ้นรถนักเรียนกลับบ้าน" พร้อมกันนั้นเขารีบเดินหันหลังไปทันทีด้วยสีหน้าเขินอาย

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าพูดแสดงความรู้สึกของตนเองโดยไม่ขัดเขิน

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าพูดแสดงความรู้สึกของตนเองโดยไม่ขัดเขิน

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด”

วิธีดำเนินการ

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าแสดงออก

2. ขั้นตอนกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการกล้าแสดงออก

3. สรุป

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าแสดงออก

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับ

กรณีตัวอย่างเรื่อง ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด

เอกสารเรื่อง "ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด"

วันหนึ่ง พ่อจรัญ(พ่อของนิต) นิต หน้อย และจำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั่งคุยกันที่สนามหญ้าหน้าบ้าน เกี่ยวกับเรื่องการจราจรในกรุงเทพฯ โดยที่พ่อจรัญถามถึงความคิดเห็นของนิต หน้อย และจำ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จำได้แสดงความคิดเห็นว่า เป็นเพราะคนที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ที่มีจำนวนมากเกินไป จึงทำให้เกิดการจราจรติดขัด หน้อยกล่าวว่าเห็นด้วยกับจำและคิดว่าควรจัดหางานรองรับคนต่างจังหวัดเพื่อจะได้ไม่ต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ทำให้เกิดปัญหาการจราจรเช่นทุกวันนี้ พ่อจรัญสงสัยถามนิตไม่ได้แสดงความคิดเห็นเหมือนเพื่อน จึงถามนิตว่ามีความคิดเห็นอย่างอื่นหรือไม่ นิตทำท่าตกใจและตอบว่า ปัญหาการจราจรในกรุงเทพฯ น่าจะมีสาเหตุมาจากหลายด้าน เช่น การจัดระบบการจราจรที่ไม่ดีเท่าที่ควร หรือการไม่มีน้ำใจให้กัน ในการขับรถ เมื่อพูดจบหน้อยและจำชมว่านิตมีความคิดน่าสนใจดี และพ่อจรัญแนะนำนิตว่าการที่เรากล้าแสดงความคิดเห็นได้ดี เราจะต้องฝึกคิดคำถามบ่อย ๆ เพื่อฝึกความกล้าแสดงออกต่อไป

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าพูดทักทายคนอื่นก่อน

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าพูดทักทายคนอื่นก่อน

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง เพื่อนใหม่

วิธีดำเนินการ

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา

2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง เพื่อนใหม่ ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคน

ร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่

กำหนดต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง เพื่อนใหม่

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง เพื่อนใหม่ เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาคู่สนทนา

3. ขั้นสรุป

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาคู่สนทนา

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับ

กรณีตัวอย่างเรื่อง เพื่อนใหม่

เอกสารเรื่อง "เพื่อนใหม่"

ลินดา นักเรียนที่ย้ายมาเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เป็นวันแรก ขณะที่ลินดากำลังเดินเข้ามาที่ห้องเรียน ดำรงและมานะซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 กำลังยืนคุยกันอยู่และจ้องมองลินดา และยกคิ้วให้และพูดว่า "ไฉนจะคนสวย เพิ่งย้ายมาใหม่หรือจะ" ลินดาหยุดเดินแล้วหันมาทำตาโต สะบัดหน้าเดินเข้าห้องเรียนไป ดำรงหันมายิ้มและยกคิ้วให้มานะและหัวเราะกันเสียงดัง ลินดาเดินเข้ามาถึงห้องเรียนและได้พบกับนาคร นาครยิ้มให้ลินดาและพูดว่า "สวัสดีครับเพิ่งย้ายมาเรียนที่นี่ใช่หรือเปล่าครับ" ลินดายิ้มและสบตาพร้อมกับพูดว่า "สวัสดีค่ะใช่ค่ะ ฉันเพิ่งย้ายมาเรียนที่นี่ค่ะ" เมื่อดำรงเห็นลินดาและนาครคุยกันจึงคิดว่า การกลั้วที่จะหักทลายผู้อื่นก่อนนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องกระทำด้วยกิริยาที่เหมาะสม

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้ายอมรับคำชมเชย
ของผู้อื่นอย่างเหมาะสม

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้ายอมรับคำชมเชยของผู้อื่นอย่างเหมาะสม

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง นักเรียนคนเก่ง

วิธีดำเนินการ

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาผู้อื่น

2. ขั้นตอนกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง นักเรียนคนเก่ง ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคน

ร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ กำหนดต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง นักเรียนคนเก่ง

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง นักเรียนคนเก่ง เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาผู้อื่น

3. ขั้นสรุป

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาผู้อื่น

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับ

กรณีตัวอย่างเรื่อง นักเรียนคนเก่ง

เอกสารเรื่อง “นักเรียนคนเก่ง”

นิชา และนารี นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ได้รับรางวัลการประกวดงานประดิษฐ์ใบตองที่จัดขึ้นในตอนเช้าของวันนี้ เมื่อนิชาและนารีเดินเข้ามายังห้องเรียน เพื่อน ๆ และอาจารย์สมศักดิ์ได้ปรบมือให้นิชา อาจารย์สมศักดิ์กล่าวชมเชยนิชาด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มว่า “ครูภูมิใจที่มีลูกศิษย์ที่ดีอย่างเธอ” นิชาและนารี ทำอะไรไม่ถูกเพราะไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน นิชาจึงได้แต่เงินอายยิ้มและยกมือไหว้ นารีจึงกล่าวว่า “ขอบคุณค่ะอาจารย์ ที่หนูเป็นคนดีและประสบความสำเร็จก็เพราะคำสั่งสอนของอาจารย์ค่ะ” อาจารย์สมศักดิ์จึงเดินเข้ามาและกล่าวชมเชยที่นารีเป็นเด็กที่กล้ารับคำชมเชยของอาจารย์ได้อย่างเหมาะสม

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาด้วยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็น
ด้วยอย่างสุภาพ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าแสดง
ความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง จัดงานปีใหม่

วิธีดำเนินการ

1. ชื่นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา

2. ชื่นเสนอกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง จัดงานปีใหม่ ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคน

ร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ กำหนดต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง จัดงานปีใหม่

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง จัดงานปีใหม่ เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาคู่สนทนา

3. ชื่นสรุป

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาคู่สนทนา

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับ

กรณีตัวอย่างเรื่อง จัดงานปีใหม่

เอกสารเรื่อง "จัดงานปีใหม่"

วันหนึ่งในคาบกิจกรรม ครูวิชัยครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เข้ามาแจ้งให้ทราบว่าปีนี้ทางโรงเรียนอนุญาต ให้นักเรียนจัดงานปีใหม่ได้ ในฐานะที่ครูเป็นครูที่ปรึกษา จึงขอปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดงาน วรุฒม์จึงของเสนอความคิดเห็นว่าเราควรนำอาหารแห้งมาใส่บาตรและให้น้ำของขวัญมาจับฉลากกัน อนงค์ซึ่งไม่เห็นด้วยในการนำของมาจับฉลาก เพราะ คิดว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย แต่ไม่กล้าคัดค้านความคิดเห็นของเพื่อน จึงได้แต่นั่งทำหน้าอ เมื่อครูวิชัยเห็นจึงถามอนงค์ว่ามีความคิดเห็นอย่างอื่นหรือไม่ อนงค์จึงกล่าวว่า "เราคิดว่าความคิดของวรุฒม์เป็นสิ่งที่ดีทีเดียว ที่คิดว่าจะนำอาหารแห้งมาใส่บาตร แต่เราไม่เห็นด้วยกับการนำของมาจับฉลากเพราะเป็นการสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น เราทุกคนก็ยังไม่มียาได้อะไร" เพื่อน ๆ ก็ยอมรับในเหตุผล และสรุปว่าจะไม่มีการจับฉลากของขวัญ ครูวิชัยจึงกล่าวชมเชยอนงค์ที่กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าแสดงความคิดเห็น
ด้วยอย่างสุภาพ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าแสดง
ความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง จะไปอย่างไรดี

วิธีดำเนินการ

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา

2. ขั้นตอนกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง จะไปอย่างไรดี ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคน
ร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ กำหนดต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง จะไปอย่างไรดี

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง จะไปอย่างไรดี เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาคู่สนทนา

3. ขั้นสรุป

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาคู่สนทนา

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับ
กรณีตัวอย่างเรื่อง จะไปอย่างไรดี

เอกสารเรื่อง "จะไปอย่างไรดี"

แจ่ง ฟ้า และหญิง กำลังเดินทางไปโรงเรียนเพื่อทำกิจกรรมแข่งขันกีฬาประจำปี แต่เนื่องจากฟ้าลิมของไว้ที่บ้าน ทั้งสามจึงต้องกลับไปที่บ้านของฟ้าทำให้เสียเวลาในการเดินทางมาก ทั้งสามจึงปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ไปถึงโรงเรียนได้เร็วที่สุด หญิงจึงเสนอความคิดว่าน่าจะนั่งจักรยานยนต์รับจ้างไปที่โรงเรียนเพราะไม่เสียเวลาและไม่เหนื่อย แจ่งและฟ้าไม่เห็นด้วยนัก ฟ้าไม่กล้าคัดค้านความคิดเห็นของหญิงเพราะกลัวหญิงโกรธที่ตนไม่เห็นด้วย จึงได้แต่ทำหน้าบึ้ง แต่แจ่งเมื่อเกิดความรู้สึกไม่เห็นด้วยจึงบอกหญิงว่า เราคิดว่าไม่ควรเสียเงินค่ารถจักรยานยนต์รับจ้าง แต่เราน่าจะเดินไปโรงเรียนเหมือนเดิม แต่อาจรีบเดินมากกว่าเดิมก็สามารถถึงโรงเรียนได้ทันเวลา หญิงกล่าวชมว่าแจ่งมีความคิดที่ดี ฟ้าจึงชมว่าแจ่งกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง จะไปไหนดี

วิธีดำเนินการ

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา

2. ชำนาญกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง จะไปไหนดี ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคน

ร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ กำหนดต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง จะไปไหนดี

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง จะไปไหนดี เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาคู่สนทนา

3. ชำนาญ

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาคู่สนทนา

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับ

กรณีตัวอย่างเรื่อง จะไปไหนดี

เอกสารเรื่อง “จะไปไหนดี”

เช้าวันหนึ่งหลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติ สุพจน์หัวหน้าห้องประถมศึกษาปีที่ 5/1 ได้ปรึกษาเรื่องการไปทัศนศึกษาช่วงปิดเทอม โดยมีงบประมาณ 5,000 บาท สมาชิกทุกคนเสนอความคิดเห็นว่าจะไปที่ไหนกันดี มีนาเสนอว่าน่าจะไปที่พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำที่ชลบุรี แต่ชลธิชากล่าวว่าเดินทางไกลเกินไปและใช้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก ดังนั้นน่าจะไปที่เขื่อนน้ำตกสาริกาในจังหวัดของเรามากกว่า รติจึงเสนอความคิดเห็นว่าการไปที่เขื่อนน้ำตกนั้นเพื่อน ๆ หลายคนเคยไปเที่ยวกับครอบครัวแล้วเพราะใกล้และอาจไม่ได้รับความรู้ด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ดังนั้นน่าจะไปที่เขื่อนพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเพราะอยู่ไม่ไกลนักสามารถนำรถของโรงเรียนไปได้ จึงทำให้ประหยัดค่าเดินทางและได้รับความรู้เพิ่มเติม สุพจน์จึงถามความคิดเห็นของเพื่อน ๆ และได้สรุปว่าจะไปทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ครูวรรณฯซึ่งเดินเข้ามาขณะนั้นและได้ยินเรื่องที่นักเรียนกำลังตกลงกันอยู่นั้นจึงกล่าวชมเชยนักเรียนที่กล้าตัดสินใจและคำนึงความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาถ้อยคำเกี่ยวกับการกล้าคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านภาษาท่าทางเกี่ยวกับการกล้าคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง อนุรักษอย่างไร

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าสบตาคู่สนทนา

2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง อนุรักษอย่างไร ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ กำหนดต่อไปนี้

2.2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง อนุรักษอย่างไร

2.2.2 นักเรียนชอบใครในเรื่อง อนุรักษอย่างไร เพราะอะไร

2.2.3 ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการสบตาคู่สนทนา

3. ขั้นสรุป

3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกล้าสบตาคู่สนทนา

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างเรื่อง อนุรักษอย่างไร

เอกสารเรื่อง “อนุรักษ์อย่างไร”

เช้าวันหนึ่งก่อนเข้าแถว พู เอก น้ำ นั่งคุยกันถึงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ของไทย โดยพูกล่าวว่าปัจจุบัน มีการทำลายป่าไม้กันมากขึ้นทำให้เกิดภัยอันตรายต่าง ๆ ตามมา เช่น น้ำท่วม น้ำหลาก ทำให้ชาวบ้านที่อยู่ใกล้กับป่าเกิดความเดือดร้อนมาก เอกจึงเสนอความคิดว่าควรจับกุมชาวบ้านที่เข้าไปทำลายป่า เช่น ตัดต้นไม้และทำไร่เลื่อนลอย เพราะเป็นสาเหตุทำให้พื้นที่ป่าเสียหายจึงควรให้ตำรวจกวาดจับกุมชาวบ้านที่ทำเช่นนั้น น้ำที่นั่งฟังอยู่นั้นจึงแสดงความคิดเห็นค้านเอกว่า ไม่ใช่เพียงแค่ชาวบ้านที่อยู่แถวนั้นที่ทำลายป่า แต่เป็นเพราะมีการลักลอบตัดต้นไม้โดยอาจเกิดจากคนในเมืองมาจ้างให้ชาวบ้านตัดต้นไม้ในป่า ตามที่เราเคยพบข่าวการจับกุมของตำรวจในหนังสือพิมพ์ พูจึงกล่าวว่าความคิดของน้ำน่าสนใจ พูและเอกกล่าวชมว่าน้ำกล้าคัดค้านความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ทำให้เพื่อนเกิดความคิดที่แตกต่างออกไปในอีกด้านหนึ่ง

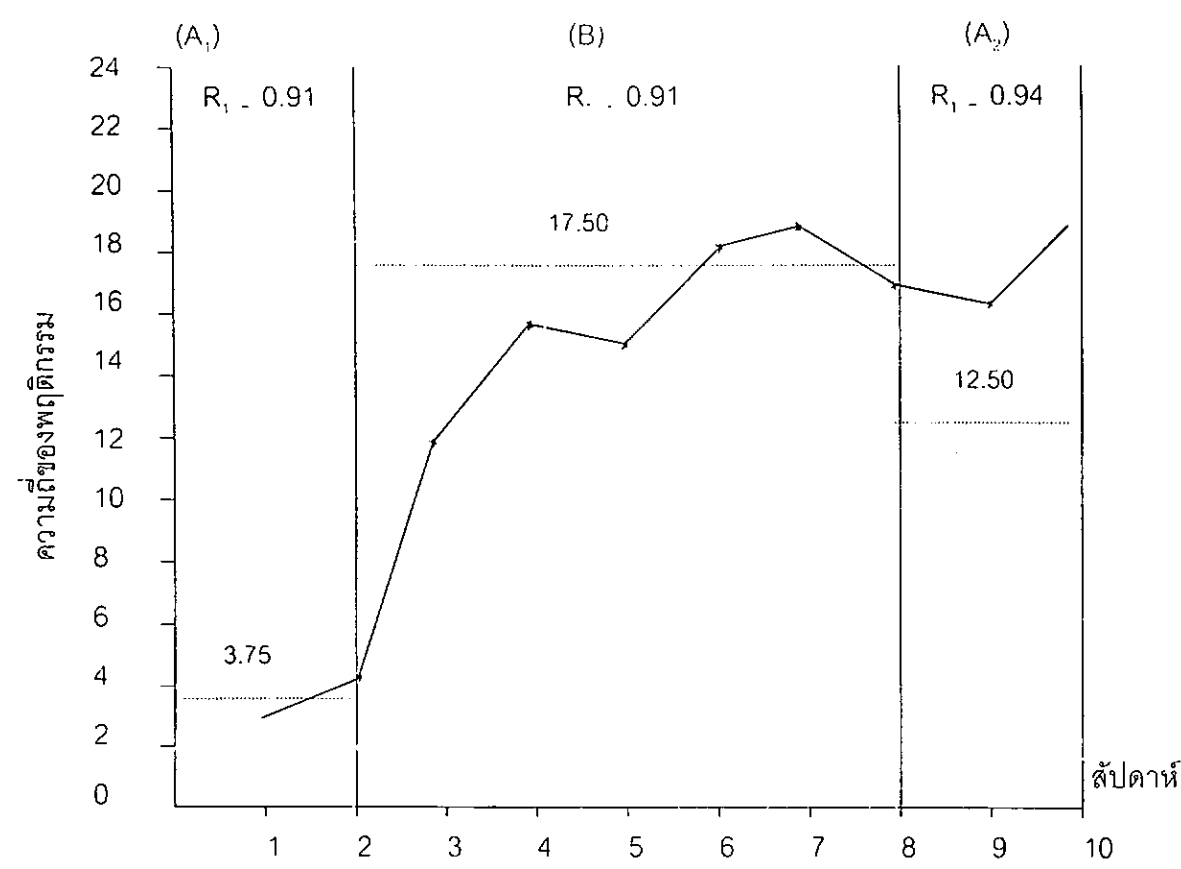
โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง	ปัจจัยนิเทศ
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก 2. เพื่อสรุปผลที่ได้จากการทดลองและการนำไปใช้ได้จริงต่อไป
อุปกรณ์	1. กระดาษโปสเตอร์ 2. กระดาษรูปหัวใจ 3. กาว
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาผลที่ได้จากการทดลอง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 2. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง ดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2.2 ผู้วิจัยแจกกระดาษรูปหัวใจให้นักเรียนคนละ 1 ดวง 2.3 ให้นักเรียนเขียนความประทับใจที่เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 2.4 เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จให้นำหัวใจไปติดที่กระดาษโปสเตอร์ 2.5 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกในการเข้าร่วมกิจกรรม 2.6 ผู้วิจัยกล่าวปิดการทดลอง
การประเมินผล	สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมและจากการสรุปของนักเรียน

ภาคผนวก ข

- 1 กราฟแสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้เทคนิคบทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ
- 2 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้เทคนิคบทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ
- 3 ตารางแสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ
- 4 ตารางแสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ
- 5 ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนในการทำกิจกรรมของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้เทคนิคบทบาทสมมติ
- 6 ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนในการทำกิจกรรมของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง
- 7 ตารางแสดงผลต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนในการทำกิจกรรมของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้เทคนิคบทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

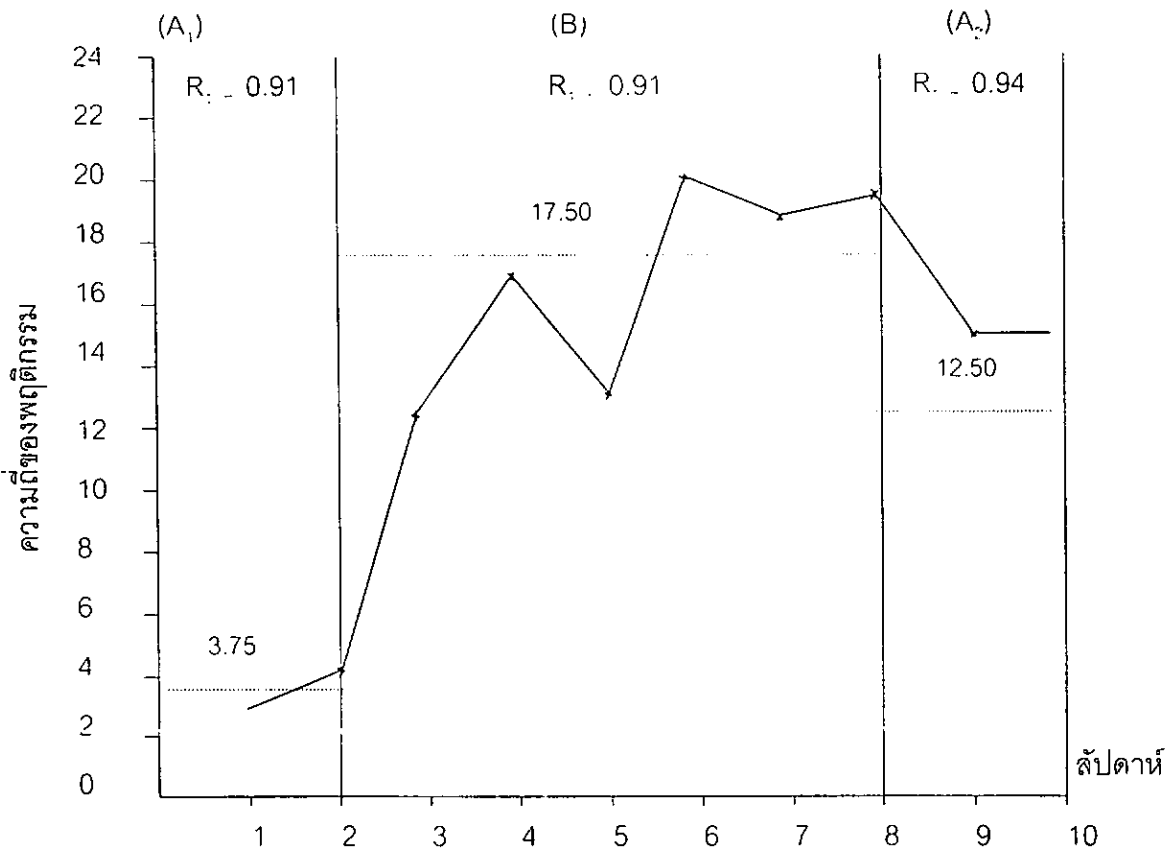
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 1
กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

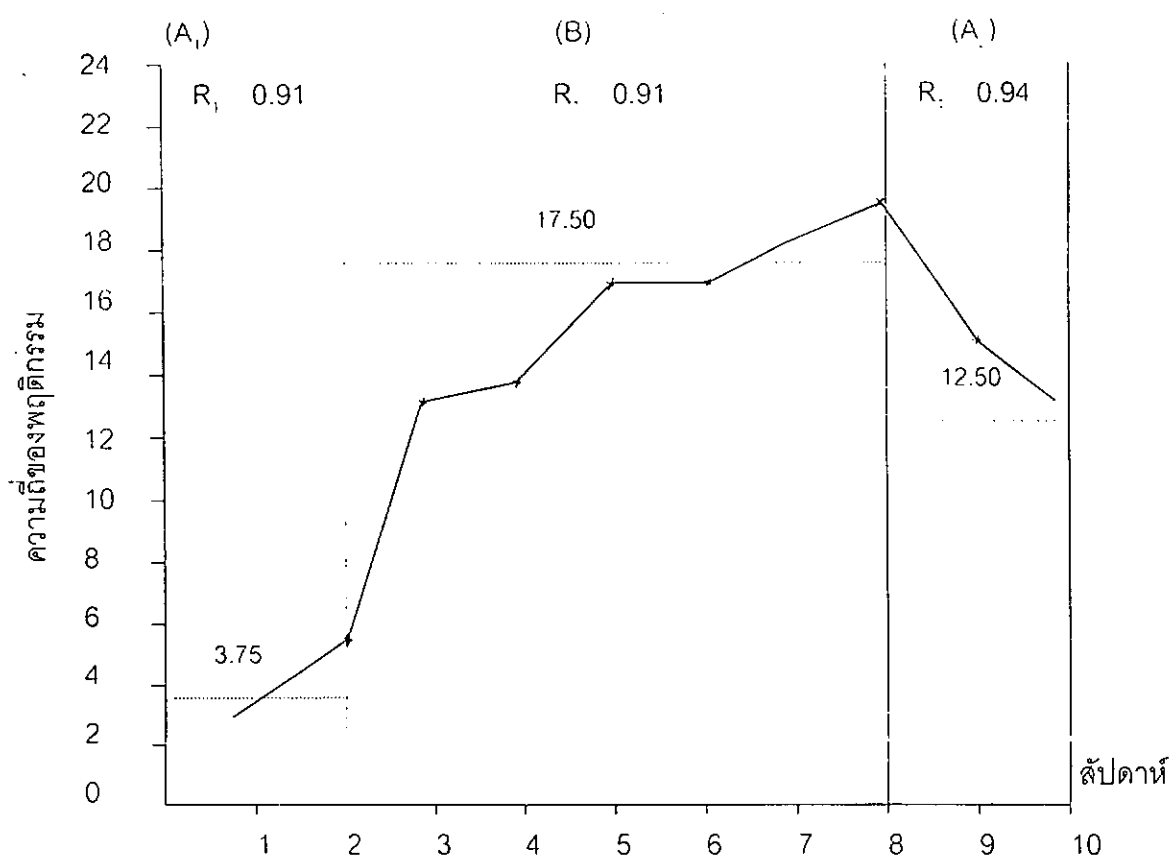
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- คำนวณฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 2
กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

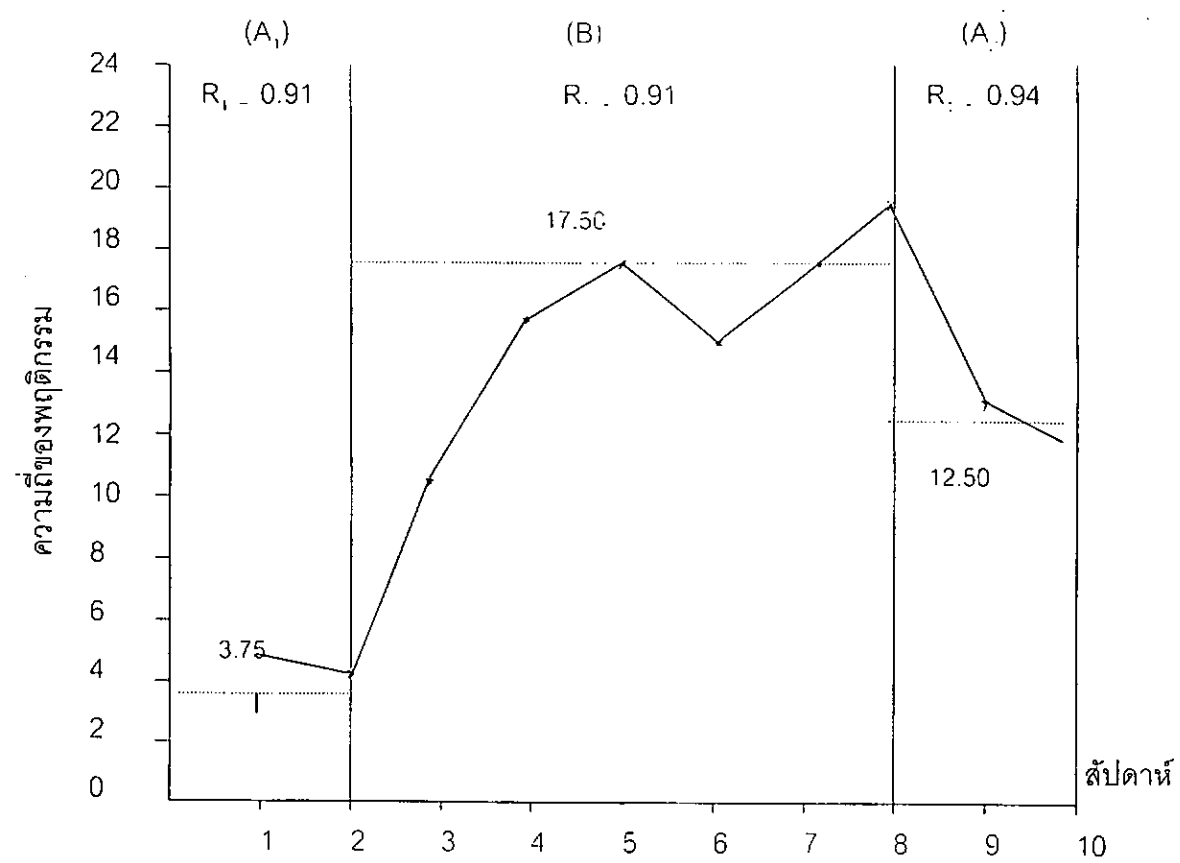
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 3

กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

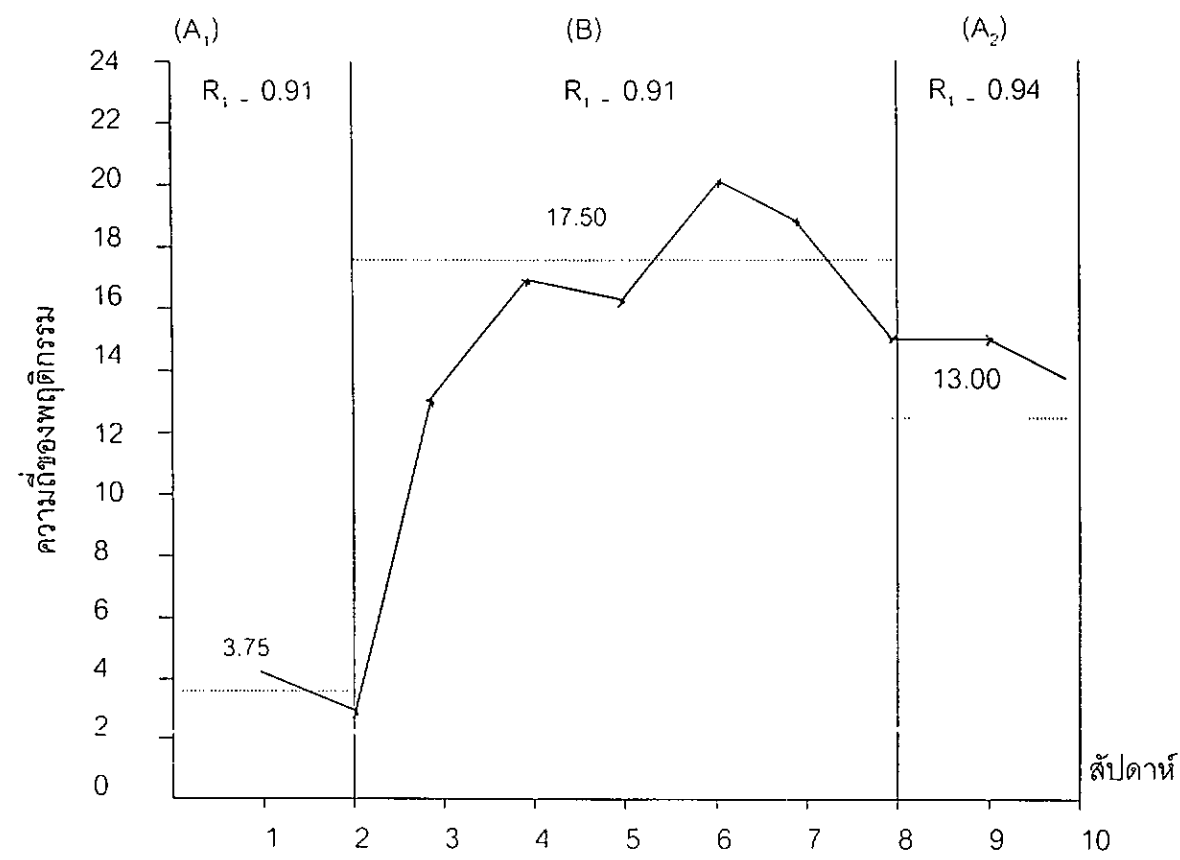
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 4

กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

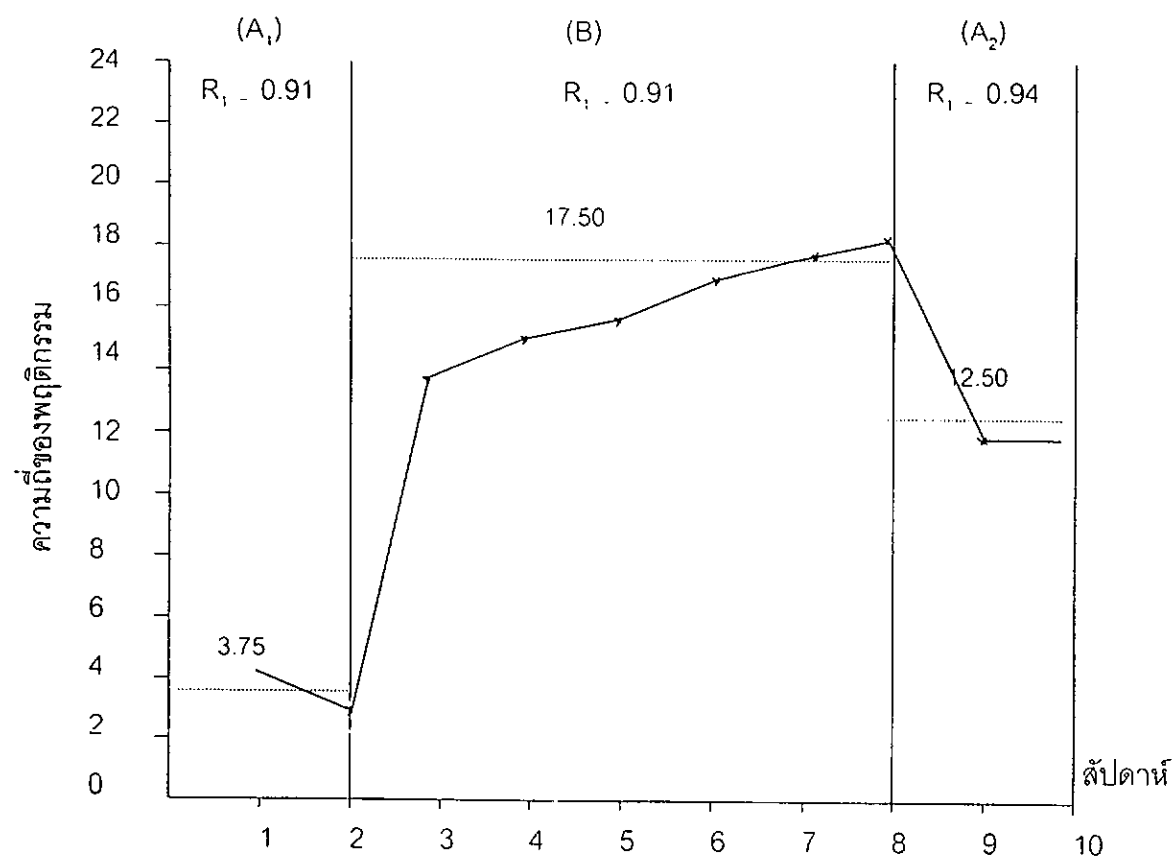
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 5
กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

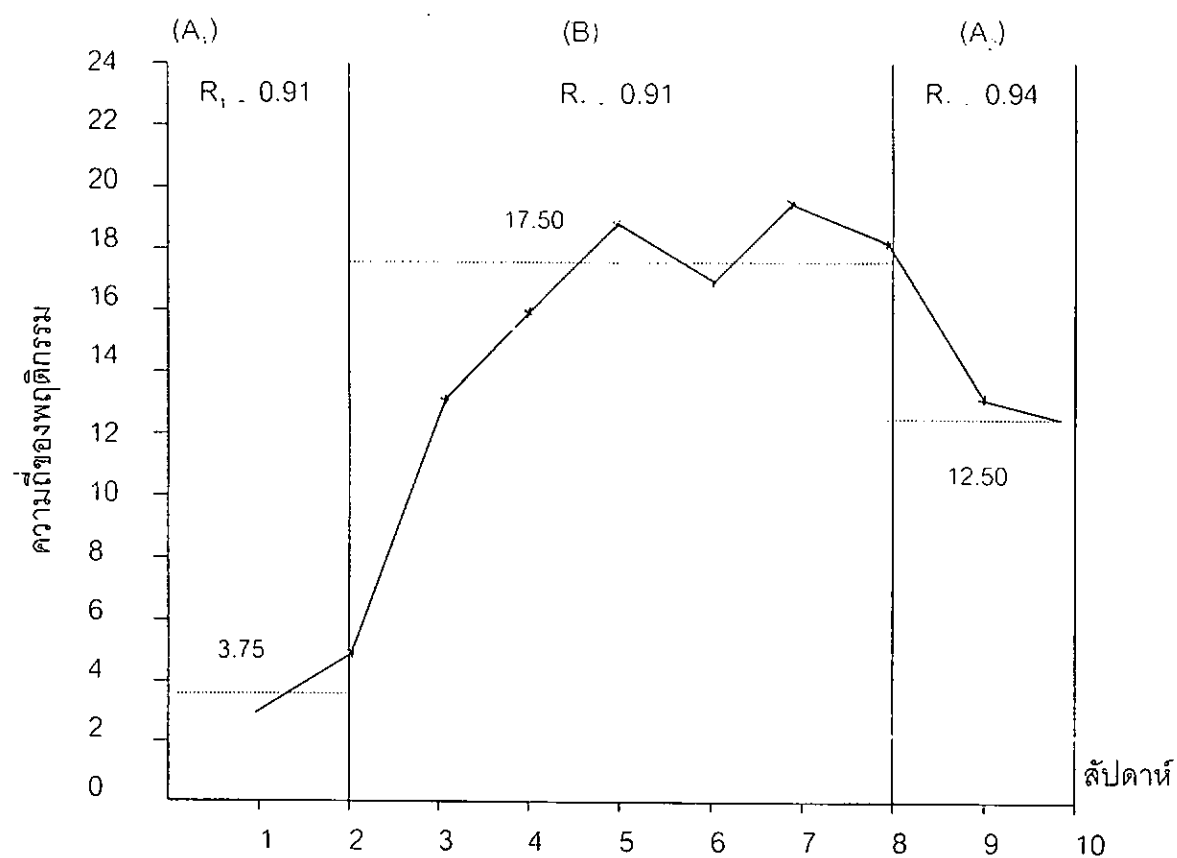
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- คำนวณฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 6
กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

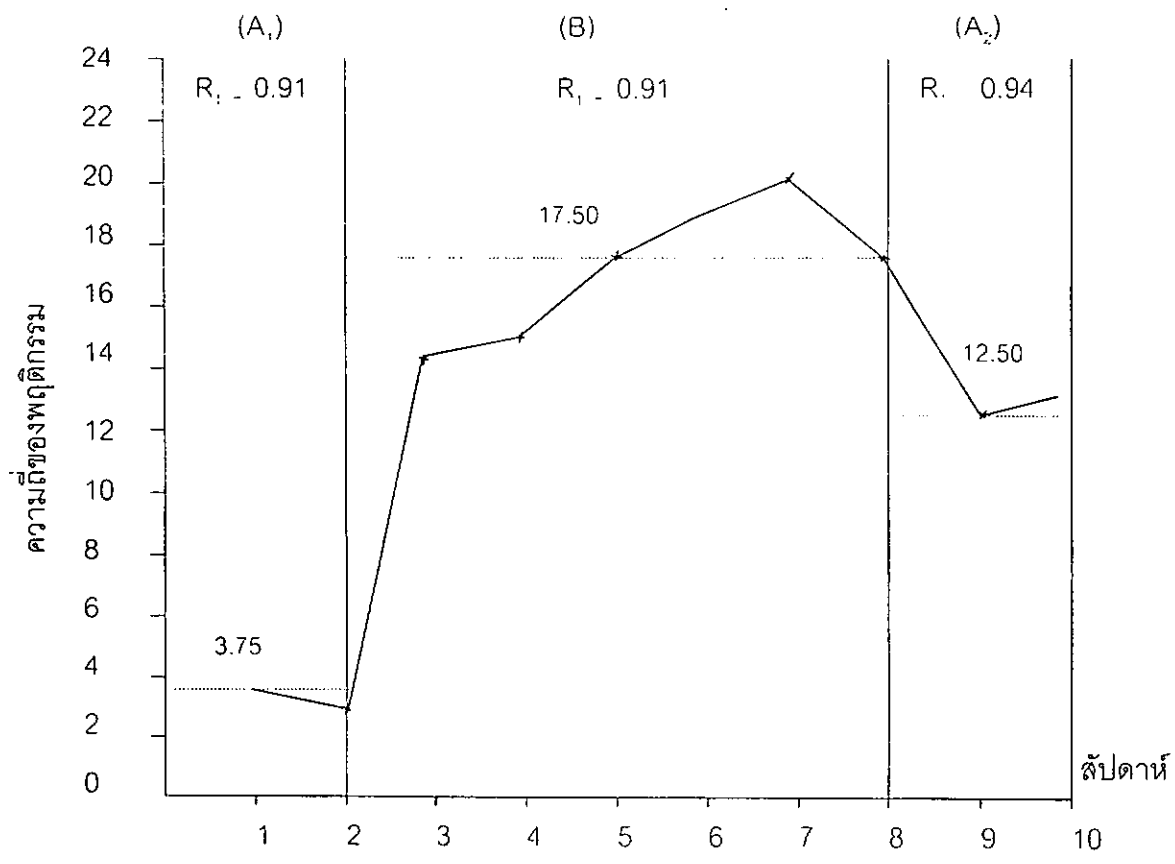
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 7

กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

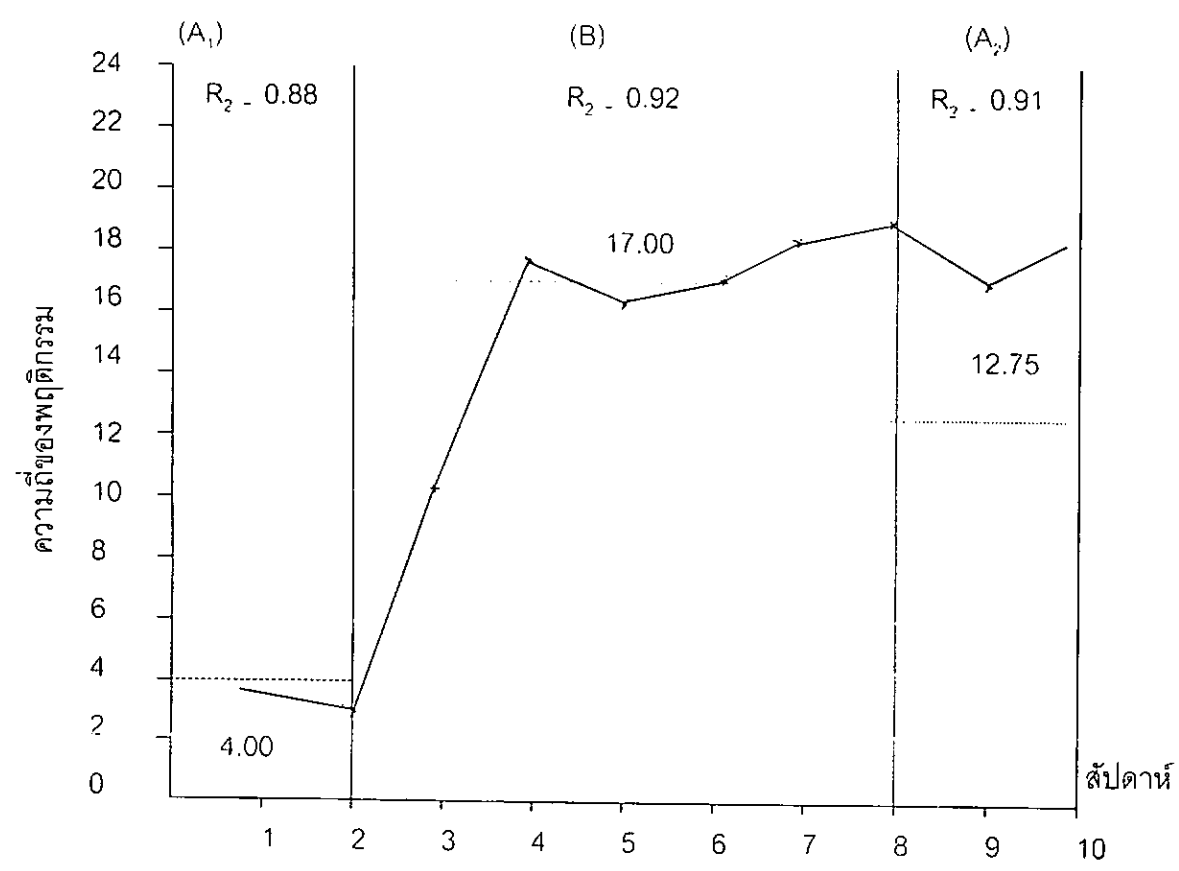
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- คำนวณฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 8
กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

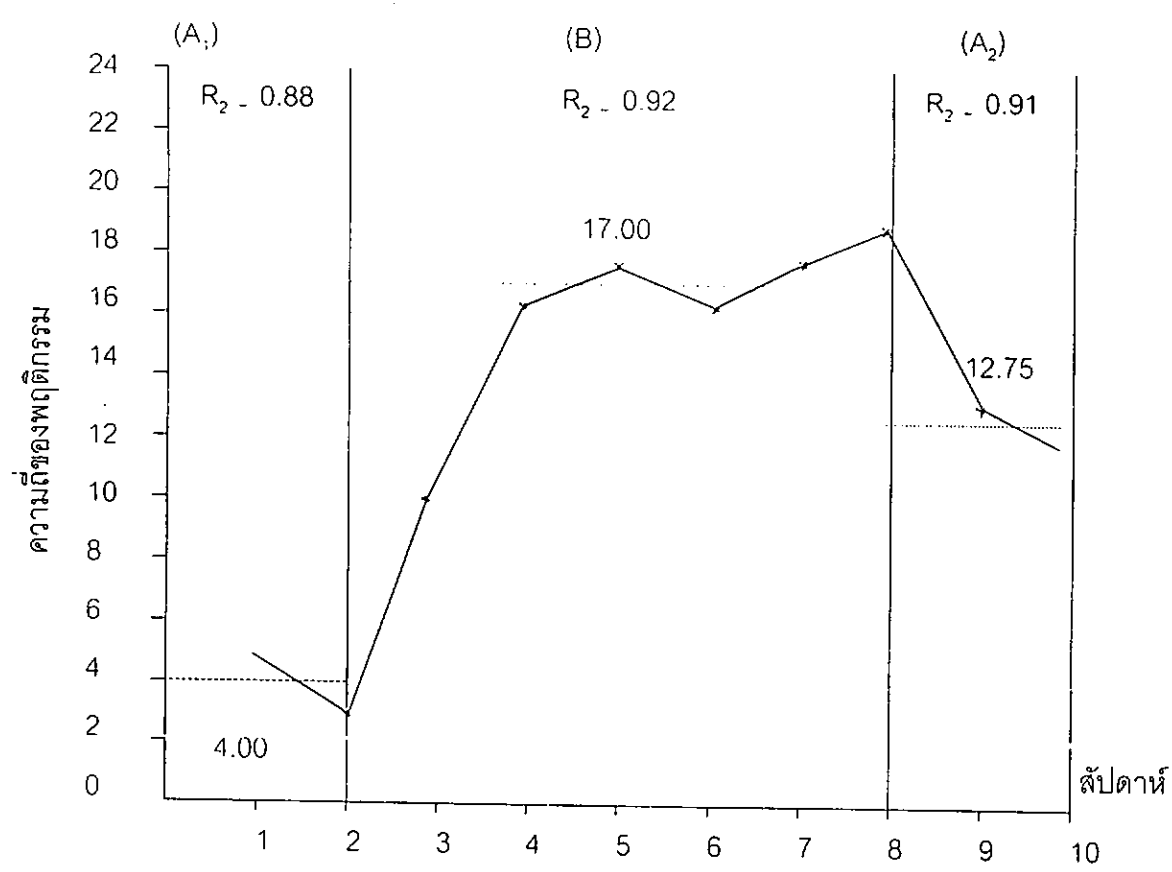
————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 1
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

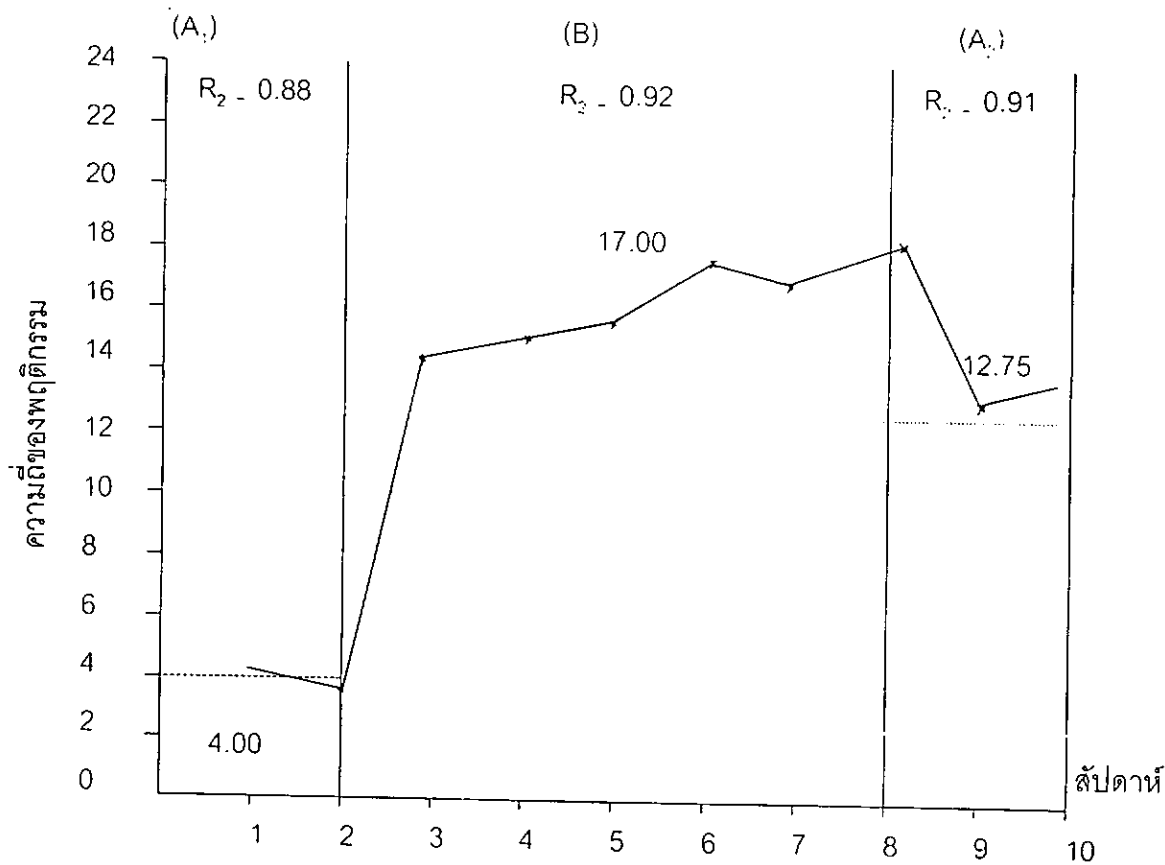
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 2
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

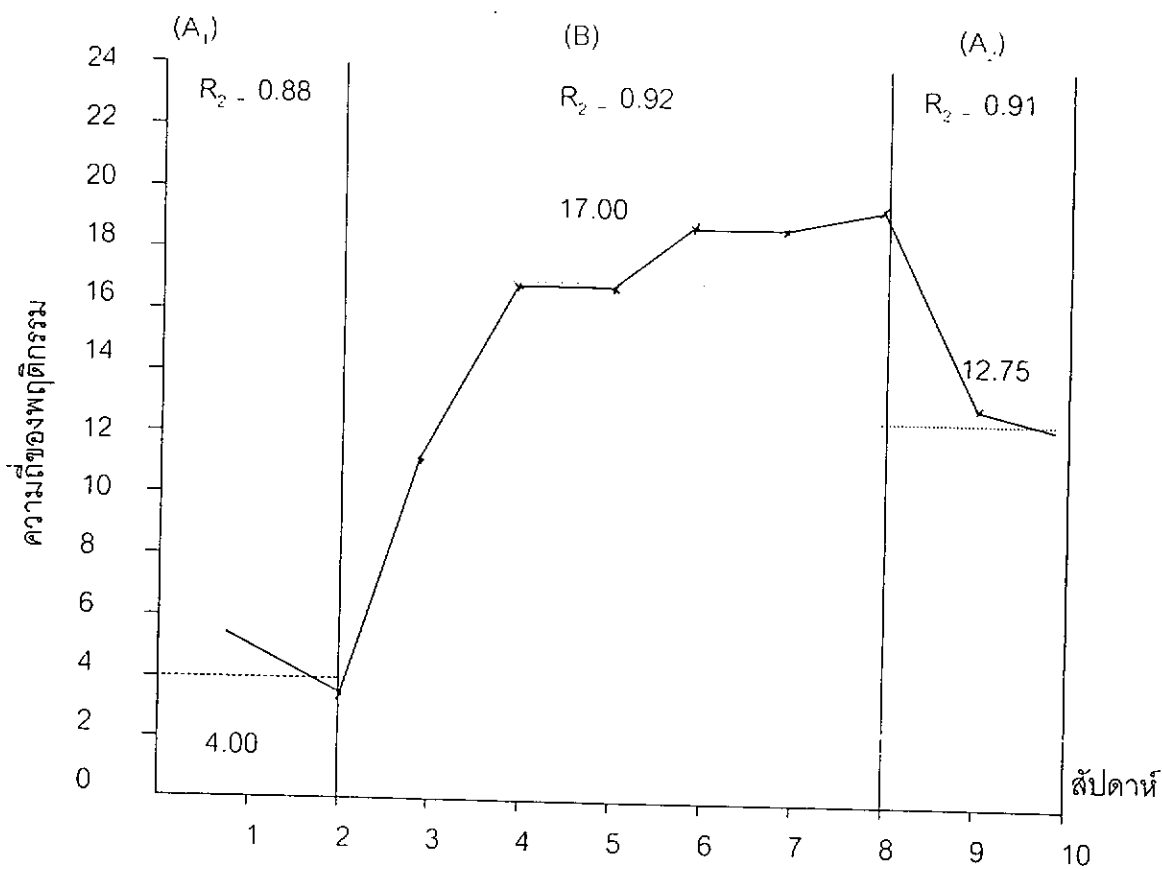
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 3
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

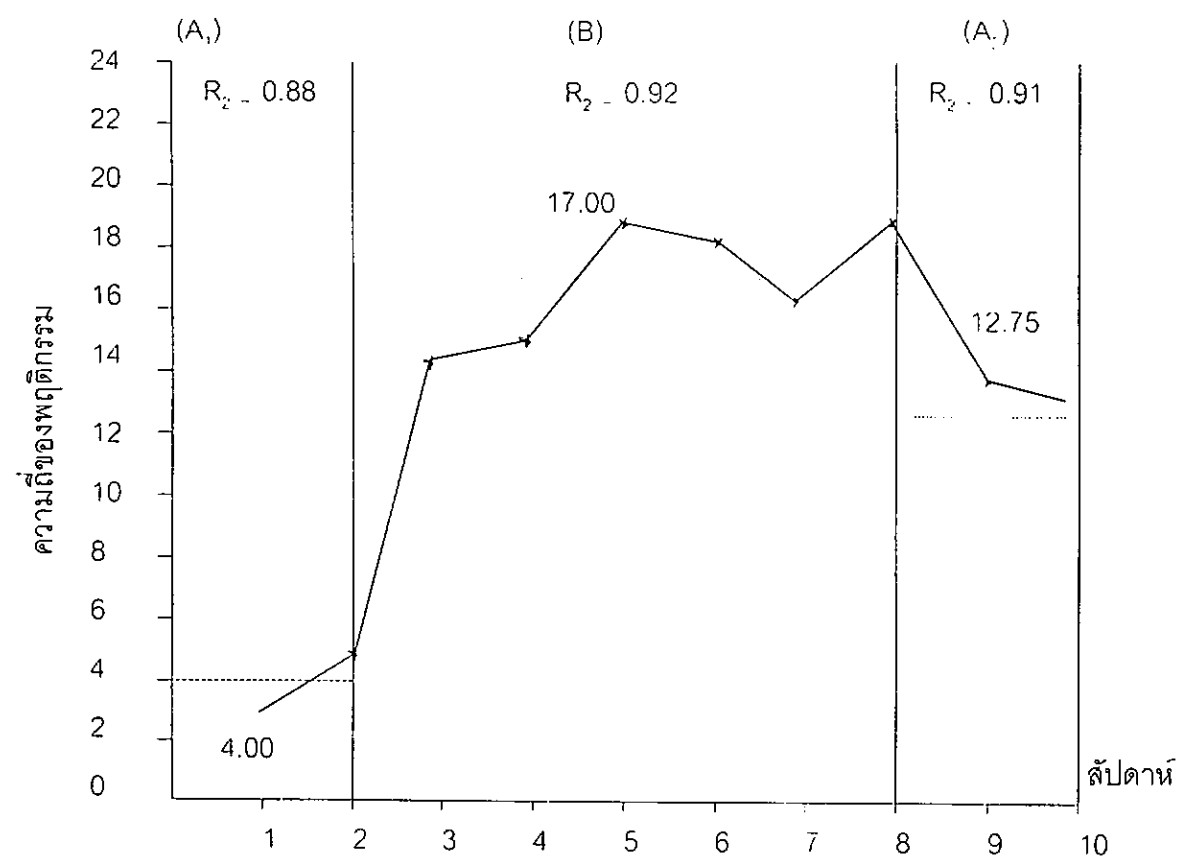
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 4
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

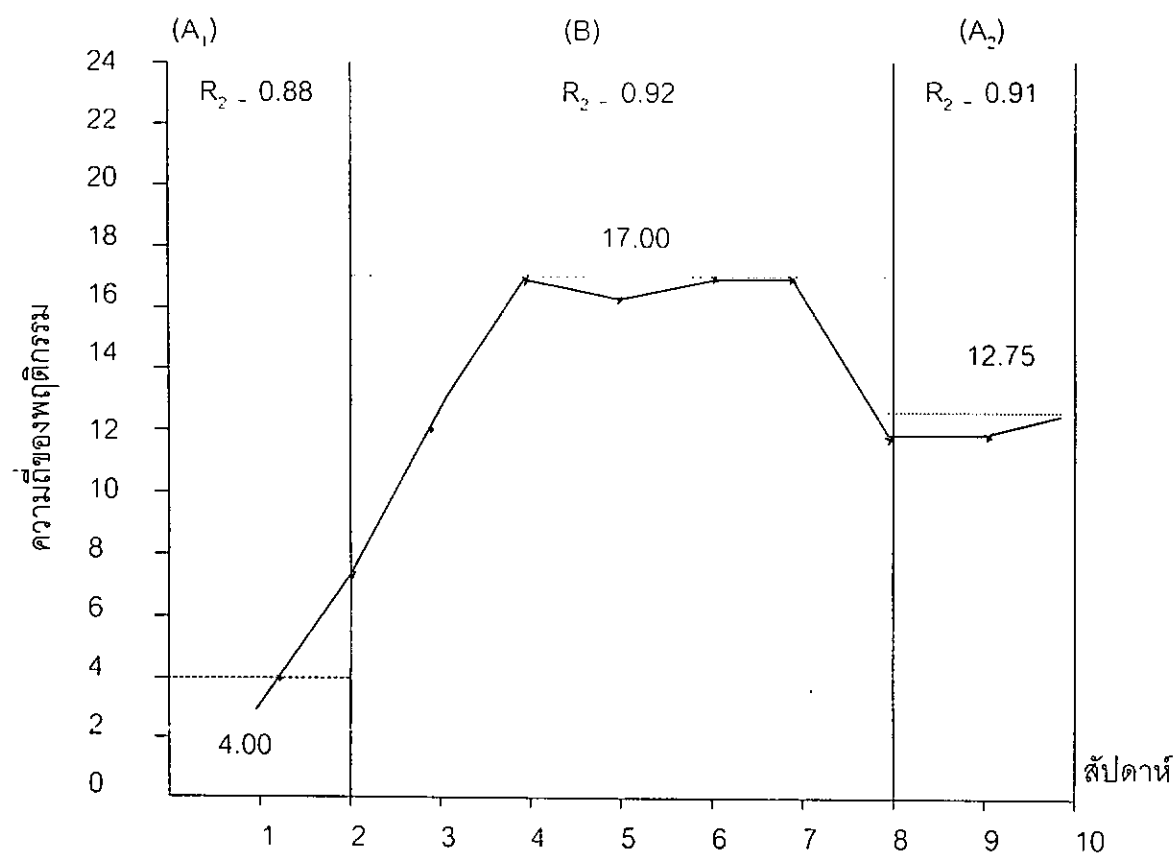
ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 5
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

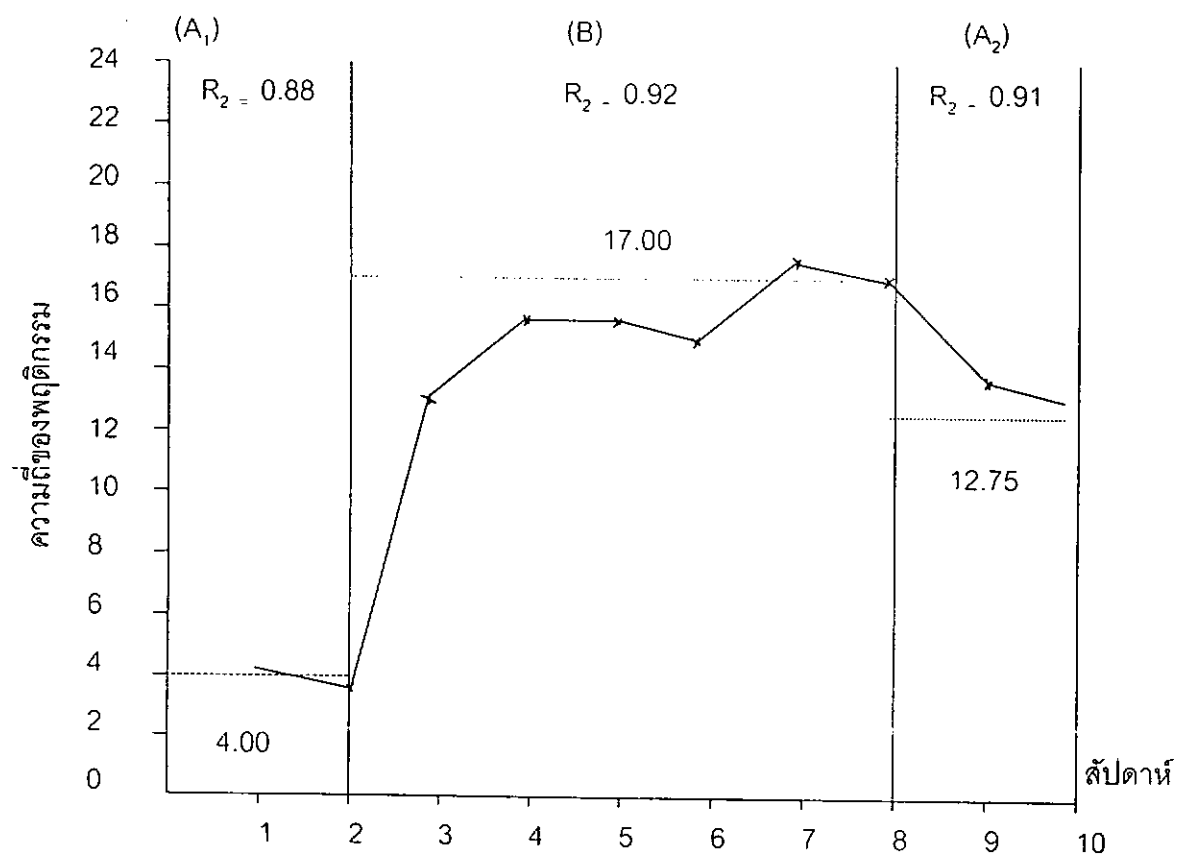
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

R ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 6
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

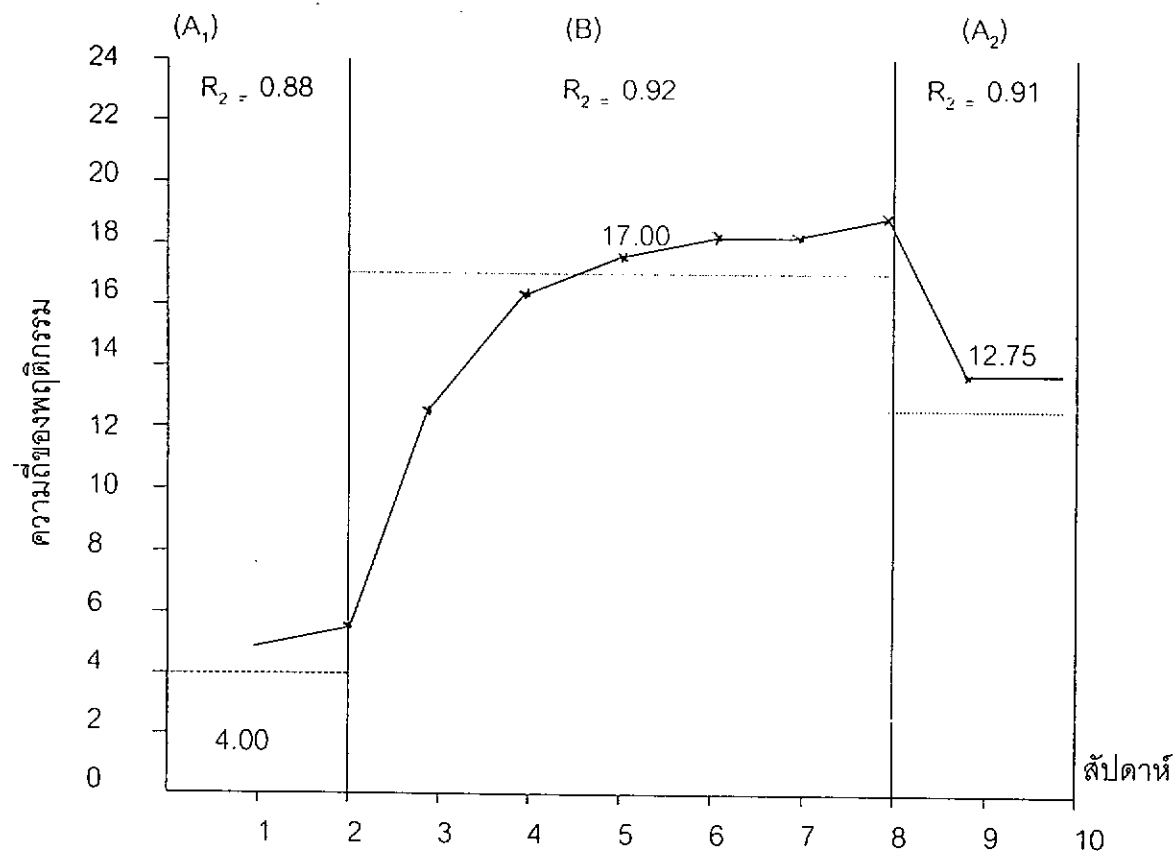
————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 7
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
R ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนคนที่ 8
กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

ตารางที่ 4 แสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่
ใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	สัปดาห์ ที่	ครั้ง ที่	นักเรียนคนที่								มัธยฐาน
			1	2	3	4	5	6	7	8	
ระยะเส้นฐาน พฤติกรรม A_1	1	1	3	4	2	5	3	2	4	3	3.00
		2	4	5	3	4	5	5	3	5	4.50
	2	3	3	2	7	5	2	4	4	2	3.50
		4	5	4	5	3	4	2	6	4	4.00
ระยะทดลอง B	มัธยฐาน		3.50	4.00	4.00	4.50	3.50	3.00	4.00	3.50	3.75
	3	5	11	12	11	10	13	15	11	15	11.50
		6	13	15	16	12	14	12	15	16	14.50
	4	7	18	16	12	15	17	13	18	12	15.50
		8	15	19	13	18	19	17	20	18	18.00
	5	9	15	13	14	15	18	18	19	17	16.00
		10	17	15	18	19	15	13	17	19	17.00
	6	11	18	20	16	17	20	19	18	18	18.00
		12	19	22	18	19	20	17	15	19	19.00
	7	13	21	18	18	15	19	17	18	20	18.00
		14	17	19	20	17	18	19	19	21	19.00
	8	15	18	19	21	19	15	17	20	17	18.50
		16	17	20	18	21	20	19	18	19	19.00
ระยะหลังการ ทดลอง A_2	มัธยฐาน		17.00	18.50	17.00	17.00	18.00	17.00	18.00	18.00	17.50
	9	17	14	15	13	14	16	11	14	13	13.50
		18	17	16	15	12	12	13	11	10	12.50
	10	19	14	12	11	11	14	12	12	13	12.00
		20	12	16	12	13	12	10	12	11	12.00
	มัธยฐาน		14.00	15.50	12.50	12.50	13.00	11.50	12.00	12.00	12.50

ตารางที่ 5 แสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ใช้กรณีตัวอย่าง ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นักเรียนคนที่								มัธยฐาน
			1	2	3	4	5	6	7	8	
ระยะพื้นฐานพฤติกรรม A_1	1	1	5	4	4	5	4	5	4	4	4.00
		2	3	6	5	6	2	2	5	5	5.00
	2	3	2	4	5	3	3	3	4	2	3.00
		4	4	3	3	3	6	5	5	6	4.50
ระยะทดลอง B	มัธยฐาน		3.50	4.00	4.50	4.00	3.50	4.00	4.50	4.50	4.00
	3	5	10	11	17	10	13	13	12	11	11.50
		6	11	17	14	12	15	12	14	15	14.00
	4	7	19	15	15	16	13	18	13	16	15.50
		8	17	19	16	20	17	15	17	19	17.00
	5	9	20	17	17	18	20	17	19	17	17.50
		10	16	19	15	17	19	16	16	19	16.50
	6	11	17	16	16	16	18	17	18	20	17.00
		12	16	17	19	20	18	15	19	18	18.00
	7	13	18	15	18	19	15	18	17	15	17.50
		14	17	14	15	18	17	16	19	17	17.00
	8	15	20	17	17	21	18	18	17	20	18.00
		16	18	20	19	18	20	17	21	18	18.50
ระยะหลังการทดลอง A_2	มัธยฐาน		17.00	17.00	16.50	18.00	17.50	16.50	17.00	17.50	17.00
	9	17	12	17	14	13	13	12	16	13	13.00
		18	14	15	12	14	11	13	12	14	13.50
	10	19	11	13	15	11	10	12	11	13	11.50
		20	10	12	11	13	15	13	10	12	12.00
	มัธยฐาน		11.5	14.00	13.00	13.00	12.00	12.50	11.50	13.00	12.75

ตารางที่ 6 แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้
บทบาทสมมติ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	พฤติกรรมกล้าแสดงออก		ผลต่างพฤติกรรม กล้าแสดงออก	อันดับ	R	R'
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1	15	57	42	6	0	6
2	15	59	44	8	0	8
3	17	51	34	4	0	4
4	17	50	33	2.5	0	2.5
5	14	54	40	5	0	5
6	13	46	43	7	0	7
7	17	49	32	1	0	1
8	14	47	33	2.5	0	2.5
Mdn	15.00	50.50	37.00		$\sum R = 0$	$\sum R' = 36$
Q.D.	1.50	3.50	4.75			

$T = 0^*$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 7 แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	พฤติกรรมกล้าแสดงออก		ผลต่างพฤติกรรม กล้าแสดงออก	อันดับ	R ⁻	R ⁺
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1	14	47	33	3	0	3
2	17	57	40	8	0	8
3	17	52	35	6	0	6
4	17	41	24	2	0	2
5	15	49	34	4	0	4
6	15	50	35	6	0	6
7	18	39	21	1	0	1
8	17	52	35	6	0	6
Mdn	17.00	49.50	34.50		$\sum R^- = 0$	$\sum R^+ = 36$
Q.D.	1.00	6.00	5.00			

$T = 0^*$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 8 แสดงผลต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ผลต่าง (D)	อันดับ	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ผลต่าง (D)	อันดับ
1	15	57	42	14	14	47	33	5
2	15	59	44	16	17	57	40	12.50
3	17	51	34	7.50	17	52	35	10
4	17	50	33	5	17	41	24	2
5	14	54	40	12.50	15	49	34	7.50
6	13	46	43	15	15	50	35	10
7	17	49	32	3	18	39	21	1
8	14	47	33	5	17	52	35	10
M.dn	15.00	50.50	37.00	$\sum R_1 = 78$	16.00	49.50	34.50	$\sum R_1 = 58$
Q.D.	1.50	3.50	4.75		1.00	5.00	5.00	

$U = 22$

$$U_1 = n_1 n_2 + \frac{n_1 (n_1 + 1)}{2} - \sum R_1$$
$$= (8 \times 8) + \frac{8 (8 + 1)}{2} - 78$$
$$= (64 + 36) - 78$$
$$= 100 - 78$$

$\therefore U_1 = 22$

$$U_1 = n_1 n_2 + \frac{n_1 (n_1 + 1)}{2} - \sum R_1$$
$$= (8 \times 8) + \frac{8 (8 + 1)}{2} - 58$$
$$= (64 + 36) - 58$$
$$= 100 - 58$$

$\therefore U_2 = 42$

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวปัญจพร อะโนดาช
 วัน เดือน ปี / เกิด 21 มิถุนายน 2525
 ที่อยู่ปัจจุบัน 314/9 หมู่ 1 ตำบลอองครักษ์ อำเภออองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120
 โทรศัพท์ 01 – 4308474

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2547 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2544 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2540 มัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร